

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra společenských věd

Diplomová práce

Téma:

Televizní kvízy – vzdělání, nebo zábava (tematická analýza otázek)

České Budějovice 2010

Vedoucí práce: Prof. PhDr. Jan Jiráček, Ph.D.

Vypracovala: Bukovská Jana

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně pouze s použitím uvedených pramenů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. V platném znění, souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databázi STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne

.....

Podpis

Poděkování

Ráda bych ve své diplomové práci poděkovala především Prof. PhDr. Janu Jirákovi, Ph.D., který mi byl jako vedoucí mé práce velkou inspirací a oporou. K této práci měl vždy podnětné a věcné komentáře. Proto bych mu touto cestou chtěla vyjádřit své díky.

Osnova

1. Úvod	7
2. Literární rešerše	8
3. Základní pojmy	9
3.1. Všeobecné vzdělání	9
3.2. Média	17
3.3. Televizní soutěže	19
3.4. Televizní kvízy	23
4. Vznik televizních kvízů	25
4.1. V českém kontextu	26
5. Současný stav televizních kvízů	28
5.1 Význam televizních kvízů v dnešní době	33
6. Tématická analýza otázek	34
7. Závěr	64
8. Summary	66
9. Bibliografie	67
10. Přílohy	68

Anotace

Masová média – a zvláště televize – nabízejí celou řadu nejrůznějších forem zábavy. Mezi časté zábavní obsahy patří nejrůznější vzdělanostní kvízy, které jsou zvláště typické pro televizní vysílání. Ve své diplomové práci se chci právě tímto typem pořadů zabývat. Vycházím ze základního předpokladu, že bez ohledu na funkci konkrétního televizního kvízu mají všechny tyto pořady jednu věc společnou: reprezentují (často bezděky) relativně ucelenou představu o obsahu všeobecného vzdělání. Jako budoucí pedagog se chci zabývat tím, jak vlastně v optice současných televizních kvízů obsah všeobecného vzdělání vypadá. Ve své práci bych proto chtěla zpracovat tématickou analýzou otázek konkrétní televizní kvízy ve zvoleném období a vysledovat, jakou mají tyto pořady v dnešní době představu o všeobecném vzdělání. Budu sledovat zastoupení jednotlivých oborů i charakter poznatků, které jsou otázkami vyžadovány. Ve své práci bych chtěla zhodnotit, nakolik v dnešní době televizních kvízů vyžadují znalost a promýšlení souvislostí a nakolik jim stačí jen útržkovitá znalost nepodstatných maličkostí. Tedy zjistit, zda lze televizním kvízům přiřadit funkci vzdělávací, či zda mají převážně zábavní funkci.

Annotation

The mass media - and especially the television – offer a wide range of various kinds of entertainment. Among frequent entertaining contents, there are various educational quizzes, typical especially for the television broadcasting. In my diploma thesis, I would like to deal just in this type of programmes. The main assumption I am starting from is the fact that regardless of the function of a concrete television quiz, all these programmes have one thing in common: they demonstrate (often involuntarily) a relatively complete conception of the content of the general education. As a future teacher, I would like to deal in the issue what the content of the general education reflected in the contemporary television quizzes looks like. That is why I would like to elaborate concrete television quizzes by a thematic analysis of questions during a given period and find out the conception of the general education reflected in these programmes at the present time. I will observe the representation of every branch as well as the quality of knowledge required by the questions. I would like to evaluate to which extent the television quizzes of today require knowledge and consideration of circumstances and to which extent just fragmentary knowledge of unimportant details is considered to be enough. That means to find out whether the television quizzes can be linked with the educational function or whether they have mostly the entertaining function.

1.Úvod

Pro svou diplomovou práci jsem si zvolila téma: Televizní kvízy – vzdělání, nebo zábava (tematická analýza otázek). V první části práce vyjasním základní pojmy týkající se tématu (všeobecné vzdělání, média či televizní kvízy). Poukážu na vznik a současný stav televizních soutěží a kvízů, na které se v práci zaměřím. V aplikované části bude mým úkolem provést tematickou analýzu otázek, a tím zjistit, jakou představu mají tvůrci televizních kvízů o všeobecné vzdělanosti populace.

Cílem mé práce je tedy provést tematickou analýzu otázek televizních kvízů (pořad AZ-kvíz). Tento pořad, jako jediný vzdělanostní kvíz vysílaný v České republice, nám poskytne náhled do představy o všeobecném vzdělání. Důležitou součástí analýzy bude část, kde poukážu na již zmíněnou představu tvůrců televizních kvízů o všeobecné vzdělanosti. S tímto termínem televizní kvízy často bezděky operují. Pokusím se tedy zjistit do jaké míry otázky tohoto pořadu opravdu zjišťují všeobecnou vzdělanost účinkujících, nebo zda se již jedná o specifické otázky z dané oblasti. Také bychom měli získat ucelený náhled na všeobecné vzdělání, tedy alespoň z pohledu televizních kvízů.

K praktické části přikládám i CD se záznamem dvaceti dílů pořadu AZ-kvíz. Zpracováváme díly od 9.března 2009 do 14.dubna 2009. Bohužel u dílů z 11. března 2009 a 24.března 2009 se nepodařilo zaznamenat prvních pět minut záznamu. Tyto chybějící otázky jsme tedy zpracovali ze záznamu České televize. V analytické části budeme tuto problematiku zpracovávat graficky. Jednotlivé grafy nám ukáží, jak jsou jednotlivá témata zastoupena početně, a postupně bychom měli dospět k podobě všeobecného vzdělání v podání televizních kvízů. V závěru předložíme poznatky a názory, ke kterým jsme během naší analýzy dospěli, a shrneme problematiku vzdělanostních kvízů obecně.

2. Literární rešerše

Při zadávání této práce jsme předpokládali, že využijeme i tituly jako „*Tyranie médií*“¹ nebo „*Kniha všeobecné nevzdělanosti*“². Tyto knihy se nám bohužel do konečného schématu práce nehodily, a proto jsme je nahradili jinými. Díky zajímavosti a neotřelosti tématu této diplomové práce bylo z počátku těžké najít materiály týkající se televizních kvízů. K práci samozřejmě patřilo i téma všeobecného vzdělávání, což bylo téma, kterým se několik autorů zabývalo. Velice zajímavou knihou byla publikace „*Teorie nevzdělanosti: omyly společnosti vědění*“³. Tato publikace byla zajímavou inspirací pro naši práci. O televizních kvízech se v literatuře mnoho nepíše, ale díky tomu, že televizní kvízy patří pod hry obecně, podařilo se nám na téma hry najít zajímavé publikace jako knihy „*Homo ludens o původu kultury ve hře*“⁴ či „*Hra jako symbol světa*“⁵. Využívali jsme především tištěné publikace (knihy) a některé informace jsme doplnili také z internetu. Z internetu jsme čerpali především informace o televizních stanicích a informace o pořadu AZ-kvíz.

¹ Ramonet, I. *Tyranie médií*. Praha: Mladá fronta, 2003. ISBN 80-204-1037-6.

² Llyod, J., Mitchison, J. *Kniha všeobecné nevědomosti*. 1.vyd. Praha:BB Art 2008. ISBN 978-80-7381-233-1.

³ Liessmann, K. *Teorie nevzdělanosti: omyly společnosti vědění*. 1.vyd. Praha: Academia, 2008. ISBN 978-80-200-1677-5.

⁴ Huizinga, J., *Homo ludens o původu kultury ve hře*. 1.vyd. Praha:Mladá fronta, 1971

⁵ Fink, E. *Hra jako symbol světa*. 1.vyd. Praha: Český spisovatel, 1993. ISBN 80-202-0410-5.

3. Základní pojmy

V této kapitole se budeme snažit ujasnit vybrané pojmy, které se budou v práci vyskytovat. Pro úplnost práce znovu vymežíme a přiblížíme diskutované pojmy.

Důležitým pojmem bude především pojem všeobecné vzdělání, který bude tvořit jakýsi rámec této práce. Jak bylo v úvodu řečeno, je naším cílem zjistit, zda televizní kvízy zjišťují všeobecnou vzdělanost soutěžících, kteří se televizního kvízu účastní. Vysvětlíme tedy samotný pojem všeobecné vzdělání a jeho souvislost s televizními kvízy. Zaměříme se i na pojem média, kde znázorníme funkci médií a především funkci specifických televizních pořadů - kvízů.

3.1. Všeobecné vzdělávání

Důležitou součástí života každého člověka je proces jeho vzdělávání. Prostřednictvím školství je formována každá nová generace. Díky povinné školní docházce je každý člověk povinen vzdělávat se v základním stupni školství. Nejen, že by zde měl získat všeobecné vzdělání, ale také by se měl především určitým způsobem začlenit do společnosti. Všeobecné vzdělávání jde ovšem s pojmem socializace takřka ruku v ruce. Všeobecné vzdělávání v sobě totiž zahrnuje i určitou míru socializace člověka. Dalo by se tedy říci, že každý člověk (dítě), je díky povinné školní docházce násilně zařazován/o do společnosti. Podmínkou pro toto zařazení se stává i získání určitého vzdělání. Díky vzdělávání je člověk schopen se socializovat, a tedy ve společnosti také adekvátně fungovat. Při procesu socializace se dítě začleňuje nejen do kolektivu úzkého (rodina, škola), ale také se u dítěte vytváří určitá národní identita. Každý stát má jinou školskou politiku, a tedy i jinou představu o všeobecném vzdělávání. Vznik národní identity je utvářen v neposlední řadě právě vzděláváním daného národa.

Důkazem toho, že je vzdělávání významnou součástí identity národa, je i citát z knihy *Teorie jednání* : „*Sjednocovací činnost státu v oblasti kultury, což je základní prvek vzniku státu jako národa, se opírá o školu a o zavedení všeobecné povinné základní výuky v devatenáctém století. Vznik národní společnosti a myšlenka všeobecné vzdělatelnosti jdou spolu ruku v ruce [...] Škola [...] prosazuje a všeobecně (v mezích svého resortu) vštěpuje určitou dominantní kulturu, jež se tím ustavuje jako legitimní kultura národní sebe prezentace.*“⁶

Při vzniku národního povědomí je tedy důležitou součástí právě vzdělávání. Tím, že stát do školství zasahuje, může ovlivňovat vzdělávání nové generace. Stát tvoří národní identitu také tím, že do všeobecného vzdělávání zařazuje historické skutečnosti a jiné dějiny, v kterých podporuje i integraci jednotlivce do společnosti. Stát a instituce školy může ovlivňovat všeobecné vzdělání a tak tedy zacílit pozornost také na budování národní identity. Chceme jen zdůraznit, jak proměnlivý obsah má právě všeobecné vzdělávání. Pokud to dokážeme na přímém příkladu, zjistíme, že v dnešní době se většina občanů ČR cítí jako Češi, avšak pokud by se stala součástí vzdělávání i výchova k evropanství, mohla by se naše národní identita posunout z Čecha na Evropana. Zde je důležité uvědomit si právě onu proměnlivost všeobecného vzdělávání, které je z velké části ovlivňováno prostřednictvím školství. Národní identita bývá z části předurčována prostřednictvím školství. Co bude obsahem všeobecného vzdělání, se tedy i podílí na tvorbě národní identity.

Všeobecné vzdělávání bývá spíše chápáno, jako společenský jev než jako pojem. Toto vzdělávání sehrává ve společnosti důležitou roli socializačního faktoru, udržování a mezigeneračního předávání poznatků, udržování a rozvíjení kultury daného společenství apod.. V této kapitole se pokusíme nastínit dva hlavní způsoby, jimiž se všeobecné vzdělávání předává, osvojuje a rozvíjí. Představíme školní vzdělávání a také neméně důležité vzdělávání mimoškolní. Zmíníme se také o dobovém formování všeobecného vzdělávání.

Pokud se zaměříme na definici tohoto společenského jevu, zjistíme, že jej vymezuje Ministerstvo vnitra České republiky⁷.

⁶ Bourdieu, P. *Teorie jednání*. 1.vyd. Praha: Karolinum, 1998. ISBN 80-7184-518-3. s. 79–80.

⁷ www.mvcr.cz [cit. 2009-05-11]

Tento termín nalezneme v dokumentu s názvem „Význam vzdělání pro společnost, organizace jednotlivce“⁸ z roku 2000.

Ten říká, že všeobecné vzdělání lze chápat jako: „Získávání a formování všeobecných znalostí, dovedností a sociálních vlastností, které umožňují člověku fungovat ve společnosti a jsou nezbytným základem pro získání a rozvíjení speciálních pracovních schopností i dalších sociálních vlastností. Tento proces probíhá převážně v institucích základního (povinného) školního vzdělávání a kromě vzdělávacího aspektu se v něm uplatňuje i výchovný aspekt. Jednotlivci z něho potom různě vybaveni vstupují na trh práce nebo do institucí odborného vzdělávání.“⁹

Všeobecné vzdělávání je tedy samo o sobě sociální institucí umožňující zapojení jedince do společnosti (socializaci či enkulturaci) a podporující integraci společnosti tím, že nabízí možnost identifikace se společností (např. s národním celkem).

Musíme rozlišit všeobecné vzdělávání (jako hodnotu mající konkrétní, proměňující se, dobově podmíněný obsah) a všeobecné vzdělávání (jako způsoby, jimiž se lze všeobecného vzdělání dobírat, a jako instituce, které si k tomu účelu společnost zřizuje). Pokud mluvíme o všeobecném vzdělávání, musíme říci, že hlavním prostředníkem pro získání všeobecného vzdělání se stávají různé vzdělávací instituce. Mezi nejdůležitější vzdělávací instituce patří především školství. Vzdělávání v České republice můžeme rozdělit do pěti stupňů. Na předškolní, základní, střední a terciární vzdělávání. Za poslední stupeň našeho školství můžeme chápat vzdělávání třetího věku. Instituce, která má vzdělání v České republice na starosti, se nazývá „Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy“¹⁰, které má pod dohledem vzdělání žáků na všech školách.

⁸ web.mvcr.cz/archiv2008/reforma/zpravy/priprava/modules/m_pm_41.doc [cit. 2009-04-6]

⁹ web.mvcr.cz/archiv2008/reforma/zpravy/priprava/modules/m_pm_41.doc [cit. 2009-04-6]

¹⁰ www.msmt.cz [cit. 2009-05-10]

Toto ministerstvo přijalo v roce 1999 důležitý dokument s názvem „Bílá kniha“. Bílá kniha je: *„Národní program rozvoje vzdělávání v České republice vznikl na základě usnesení vlády České republiky č. 277 ze dne 7. dubna 1999, která v něm – v návaznosti na programové prohlášení z července 1998 – schválila hlavní cíle vzdělávací politiky. Přijaté cíle se staly východiskem „Koncepte vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v České republice“ zveřejněné Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy dne 13. května 1999.“*¹¹

Tato kniha se stala důležitým dokumentem, který měl vést český vzdělávací systém k lepším výsledkům. Nástrojem této plánované změny jsou tzv. rámcové vzdělávací programy, které vymezují obecné cíle vzdělávání. Každá škola má nyní svůj ŠVP (školní vzdělávací plán), a tak může svým žákům nabídnout specifické znalosti z oblastí, které si škola sama zvolí. Škola se tedy může individuálně prezentovat a tak žákovi přiblížit všeobecné vzdělání i jinými cestami než pouze výkladem. Díky Bílé knize se také vytvořila takzvaná průřezová témata, která mají zastupovat jistou představu o vzdělávání na základních školách. Také můžeme říci, že tato průřezová témata vystihují jakýsi rámec dnešního všeobecného vzdělání. Obsah těchto témat se stává součástí všeobecného vzdělání. V dnešní době by měl být tedy žák vzdělaný v těchto okruzích. Díky zařazení těchto témat do výuky na základní škole, škola přispěje k rozšíření všeobecného vzdělání žáka. Abychom tedy doplnili, co jsou průřezová témata, uvádíme následující definici: *„Průřezová témata jsou důležitým formativním prvkem základního vzdělávání, vytvářejí příležitosti pro individuální uplatnění žáků i pro jejich vzájemnou spolupráci a pomáhají rozvíjet osobnost žáka především v oblasti postojů a hodnot. Jedná se o okruhy aktuálních problémů současného světa, které se tak zařazením do RVP ZV stávají nedílnou součástí základního vzdělávání. V jednotlivých rubrikách - Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova, Environmentální výchova a Mediální výchova“*¹². Škola má tedy možnost do svého vzdělávacího plánu zařadit nejen všeobecné znalosti, ale také specifické informace, které přispějí k rozvoji žáka.

¹¹ <http://www.rvp.cz/clanek/643> [cit. 2009-05-10]

¹² <http://www.rvp.cz/sekce/132> [cit. 2009-05-12]

Při vzdělávání dětí je důležité předpokládat, že dítě ve svém vývoji získává informace již od svého narození, proto musíme k důležitým stupňům vzdělávání zařadit již mateřskou školu. Mateřská škola je nejnižší a nejzákladnější institucí při vzdělávání dětí. Ty se nezaměřují na přímé rozšiřování informací, ale především na předškolní vzdělávání dítěte. Tyto školy připravují dítě na docházku v základní škole, kde dítě započne svou cestu k všeobecným znalostem. Základní škola se stává hlavní organizací, která dítě ovlivňuje a učí ho soustavně určitým dovednostem. Mezi lidmi tedy převládá názor, že dítě získává své všeobecné vzdělání právě na základní škole. Každá základní škola učí svého žáka všeobecným znalostem. Proto tedy rámec těchto znalostí se tvoří především na základní škole. Další, tedy střední stupeň vzdělávání, není již přímo zaměřen na rozvíjení všeobecného vzdělávání. Spíše zde jde o odborné vědomosti z různých oborů. Na základní škole je žákovi předložen nástin všeobecných znalostí. Pokud žák ukončí střední stupeň vzdělání, dosáhne ve většině případů plnoletosti, tedy věku osmnácti let. Ukončením tohoto stupně vzdělání dosahuje jedinec věku plnoletosti, a proto se také předpokládá, že by mělo být ukončeno jeho všeobecné vzdělání.

U převážné většiny populace přetrvává názor, že škola bude tou jedinou institucí, která dětem zajistí získání všeobecných vědomostí. Základní školy mají za cíl poskytnout dítěti všeobecné znalosti a umožnit mu tak cestu k dalšímu vzdělávání či uplatnění v životě.

Ve společnosti je zpravidla zakódovaná určitá představa o obsahu a hodnotě všeobecného vzdělání. Tato představa se mění v závislosti na konkrétních historických podmínkách. Všeobecné vzdělávání, jak ho známe dnes, vychází z osvícenské představy univerzálního vzdělance, který se orientuje v celé řadě oborů. Dnes považujeme za vzdělaného člověka takového, který se umí orientovat ve světě lidí, zvládá sociální chování a také ovládá svět médií. Dnes se například chápe jako součást vzdělání používání alespoň jednoho světového jazyka. Důležitá se také stává práce v kolektivu. Definice a vysvětlení všeobecného vzdělávání se tedy mění v závislosti na čase. Definici a obsah všeobecného vzdělávání udává především doba a také politické uskupení dané země.

Pokud bychom se vrátili do minulého století a srovnali dobu na začátku 20. století se situací například v padesátých letech 20. století, našli bychom mnoho rozdílů v pojetí všeobecného vzdělání. Po zavedení povinné školní docházky v 70. letech 18. století se začal postupně měnit celý systém školství.

Škola se již tedy stala nástrojem pro vzdělávání dětí určitého věku. Již při zavedení povinné školní docházky se začalo vytvářet určité povědomí o všeobecném vzdělávání. Rysem moderní společnosti se stal právě odlišný přístup ke vzdělání a ke školství. Důležitým znakem moderní společnosti se stává důraz na vzdělávání populace. Znakem moderního člověka je tedy i jeho důraz na vzdělávání. Součástí identity každého národa se stává právě i vzdělávání v daném státě. Každý národ je reprezentován vzděláváním a vzděláním svých občanů. Proto je v dnešním moderním světě kladen na vzdělávání velký důraz. Ovšem je také otázkou, jaké vědomosti chápeme za základní, a tedy i všeobecné. Je také otázkou do jaké míry se moderní svět zabývá zkoumáním našich vědomostí. Konrad Paul Liessmann má na to svůj názor: „*Dnešní stav vzdělanostní politiky lze charakterizovat jednoduchým konstatováním – omezuje se na sledování pořadí v žebříčcích. [...]. V pozadí současné politiky vzdělání se nerýsuje sebemenší náznak názoru na vzdělání, a už vůbec ne jeho společenskopolitický koncept, vzdělávací politiku lze redukovat na jedinou otázku: Na jakém místě jste?*“¹³

Toto je velice zajímavý názor, který plně vyjadřuje zjišťování vědomostí v televizních kvízech, kterými se zabýváme. Televizní kvízy využívají tento koncept ve své strategii hraní. Nás však nyní zajímá, jakým způsobem se mění náhled na všeobecné vzdělávání. Pokud se tedy vrátíme do historie ještě nedávné, tedy do doby, kdy v naší zemi vládla komunistická strana, musíme říci, že v této době (1948-1989), se na vzdělání pohlíželo jinak než dnes. Do vzdělání byl zakomponován i vládnoucí komunistický režim, který žáky ovlivňoval. Do základního školství nebyla většinou přímo vkládána marxisticko-leninistická teorie, ale byla přítomna jako vynucený interpretační rámec za všemi poznatky. Režim využíval starší, národovecky koncipované pojetí vzdělání. Součástí literárního vzdělávání žáků byl i odkaz na dobu národního obrození či mytologizovanou tradici češství (odkaz k husitství apod.). I literatura zaznamenala orientační změnu. Literatura spíše preferovala klasická díla. Zde můžeme vidět, že pojem všeobecné vzdělání se mění stejným způsobem, jakým se mění společnost. Dnešní součástí všeobecného vzdělání se stává také práce s médii. Všeobecné vzdělání není stabilním pojmem, ale obsah tohoto pojmu se mění dle doby, ve které žijeme. V dnešní době se do všeobecného vzdělání zařazuje mnoho dovedností. Není to jen počet informací, kterými daný člověk disponuje, ale patří sem také dovednosti sociální, multikulturní či ekologické.

¹³ Liessmann, K. *Teorie nevzdělanosti: omyly společnosti vědění*. 1.vyd. Praha: Academia, 2008. ISBN 978-80-200-1677-5. s. 52.

Pokud většina rodičů přiřazuje získání všeobecného vzdělání základní škole, musí také připustit, že pro dítě se stává důležitou součástí i vzdělávání mimoškolní. Každé dítě na základní škole rozvíjí své znalosti, ale k dokonalému rozvoji všeobecného vzdělání musí dojít také mimo školu. Mimoškolním vzděláváním rozumíme vzdělávání dětí bez přímého působení školy či mimo její budovu. Přesná definice říká, že mimoškolní vzdělávání je: „*Vzdělávání organizované školními i neškolními institucemi, např.: zařízeními pro výchovu mimo vyučování, kulturními a osvětovými institucemi, podniky a nadacemi.*“¹⁴

Tímto vzděláváním se zabývá mnoho různých organizací, které rozvíjí dítě odlišným způsobem, než se tomu děje ve škole. Každá tato organizace se zaměřuje na jiné specifické činnosti (např.: sportovní činnosti, umělecké činnosti, vzdělávání v jazycích či jiných disciplínách). Do mimoškolního vzdělávání však nezařazujeme pouze určité organizované činnosti. Spadá sem také způsob vzdělávání, které si dítě vyhledává samo. Tím máme na mysli to, že každé dítě se může vzdělávat i jinak než za pomoci školy či určité organizace.

Mezi prostředky mimoškolního vzdělávání proto patří také média. Mezi média můžeme samozřejmě zařadit čtení knih či sledování odborných pořadů v televizi či na PC. Dítě však především vyhledává pořady, kde není vzděláváno přímo, ale je využita i určitá forma zábavy. To však neplatí jen u dětí, ale i u dospělých. Televize se tedy v dnešním světě stává jistým nositelem dobové představy o všeobecném vzdělání. Právě televizní kvízy a soutěže jsou určitými prostředníky k zjištění všeobecných znalostí populace. Proto budeme v praktické části zjišťovat představu televizních kvízů o obsahu všeobecného vzdělání. Televize zařazuje do svého vysílacího spektra televizní kvízy a soutěže, které nenásilnou formou svého diváka mají vzdělávat a zároveň ho mohou pobavit.

Především televize, jako součást dnešního života lidí, se snaží i o vzdělávání celé populace. Televizní kvízy a soutěže jsou specifickými pořady, které se zaměřují na nepřímé a nenásilné vzdělávání. Tyto pořady jsou důležitou součástí televizního vysílání, a proto se jimi budeme v dalších kapitolách zabírat a přibližovat jejich funkci a především současný stav. Právě televizní kvízy se často odvolávají na všeobecné vzdělání. Pokusíme se zjistit, do jaké míry tyto pořady všeobecné vzdělání podporují a kde již jde o specifické vědomosti z dané tematiky.

¹⁴ Průcha, J., Walterová, E., Mareš, J. *Pedagogický slovník*. 5.vyd. Praha: Portál 2008. ISBN 978-80-7367-416-8. s. 124.

Všeobecné vzdělání se stává díky televizním soutěžím a kvízům lákadlem pro všechny diváky. Tyto pořady lákají myšlenkou, že vyhrát může každý se všeobecným vzděláním. Proto je tento pojem pro televizní kvízy tak důležitý.

V aplikované části práce se pokusíme zjistit, zda televizní kvízy můžeme zařadit do mimoškolního vzdělávání, nebo zda jen tuto masku přijímají a jejich funkce je pouze zábavní.

3.2. Média

Mezi významné mezníky naší práce patří i pojem média. O médiích jsme se zmínili již v minulé kapitole, která pojednávala o všeobecném vzdělávání. Mediální výchova v současné době patří mezi významné části vzdělání. Dnes je již práce s médii a porozumění jim součástí vzdělání vůbec. Tato práce se dotýká médií dvojitým způsobem. Za prvé zkoumáme samostatný pořad (televizní kvíz) jednoho z médií - televize. A za druhé zjišťujeme, jakou představu mají tvůrci televizních kvízů o všeobecném vzdělávání a jakým způsobem tento pojem prezentují před publikem. Pokusíme se tedy zjistit, zda má televize jako médium vliv i na představu společnosti o všeobecném vzdělávání.

Slovo médium: „pochází z latinského výrazu „medium“, což znamená tolik co „střední, „uprostřed“. Médium má tedy charakter prostředku, něco zprostředkovává, je prostředníkem.“¹⁵

Média se v našem případě stávají prostředníkem pro vzdělávání a zábavu. Tyto dvě funkce hrají u televizních kvízů svou významnou roli. Pro tuto práci je důležité uvědomit si, že média mají moc ovlivňovat společnost. Vliv médií ve společnosti je veliký a my touto prací dokazujeme, že i vzdělávání je ovlivňováno médii. Média hrají významnou roli při mimoškolním vzdělávání, o čemž jsme již mluvili v předchozí kapitole. Televize je jedním z prostředků, kterými se může společnost vzdělávat. Příмым důkazem je existence kvízů. Ty přinášejí do života diváka nový pohled na vzdělávání. Média mají tu moc ovlivnit člověka a připoutat ho v pravidelný čas k obrazovce. S tím operují i televizní kvízy, které jsou sledovány v pravidelný čas svým stálým publikem. O společnosti vypovídá i to, do jaké míry se nechává ovlivňovat právě médii. To ukazuje i tento citát, kde se dozvídáme, že: „*Jsou-li média hlavním zdrojem informací a zábavy, je studium toho, jaké informace a jakou zábavu nabízejí a jak to dělají, významnou výpovědí o společnosti.*“¹⁶

Výhodou televize je širokospektrální působení na diváka. I díky tomu může televize představovat prostředek ke vzdělání např. pomocí televizních kvízů. Díky tomu mají vzdělávací pořady v televizi možnost oslovit širší spektrum diváků.

¹⁵ Schellman, B. a kolektiv, *Média:základní pojmy, návrhy, výroba*. 1.vyd. Praha: Sobotáles, 2004. ISBN 80-86-706-03-0. s. 9.

¹⁶ Jiráček, J., Burton, G., *Úvod do studia médií*. 1.vyd. Praha: Barrister & Principal 2001. ISBN 80-85947-67-6. s. 19.

Je známé, že člověk se nejlépe učí, když učivo vnímá více smysli. Toho televizní kvízy mohou prostřednictvím televize snadno dosáhnout. Doufejme tedy, že i díky rozvoji naší společnosti se bude počet televizních kvízů stále zvyšovat a vliv médií bude spíše pozitivní než negativní. Také věříme, že i televizní vysílání může zastoupit jednu ze složek mimoškolního vzdělávání a to i v podání televizních kvízů.

3.3. Televizní soutěže

V této kapitole se pokusíme vystihnout a vysvětlit pojem televizní soutěž. Tento specifický typ pořadů má své charakteristické rysy a funkce. Soutěže můžeme ve své podstatě chápat jako součást hry. Skutečnost, že hra je důležitou součástí kulturního života, potvrzuje i Huizingova teze, že: „*Hra je starší než kultura; ať je totiž pojem kultury vymezen sebenepřesněji, přece jen v každém případě předpokládala lidskou společnost.../ Hra sama o sobě překračuje hranice ryze biologické nebo fyzické činnosti.[...] Ve hře „hraje“ s sebou něco, co překračuje bezprostřední pud sebezáchovy a vnáší do životní činnosti smysl.*“¹⁷

Hry se staly důležitou součástí lidského života a potřeba hrát se stala základním projevem člověka. Proto se také televizní soutěže staly tak oblíbenými pořady. Hra se stala součástí života každého člověka.

„*Jestliže je tedy hra tím nejdůležitějším, musí být život prožit ve hře, je třeba hrát jisté hry, obětovat, zpívat a tančit....a dosáhnout vítězství.*“¹⁸

Huizinga ve své knize ukazuje důležitost hry a také jistým způsobem představuje typy her. Tato typizace není příliš rozpracovaná. Huizinga však chápe sociální hry jako vyšší formu hry – spočívá totiž „*v organizované činnosti nějaké skupiny nebo nějakého společenství, nebo i dvou skupin stojících proti sobě.*“¹⁹

Rozlišuje hry, které se v jeho době, tedy na konci 19. a počátku 20. století, vyskytovaly. Tedy hry štěstí, hry zručnosti a síly, rozumové hry, předvádění a představení. Všechny tyto hry zůstaly zachovány do dnešní doby. Pro naši práci jsou však nejdůležitějším prvkem hry rozumové. Mezi rozumové hry můžeme totiž zařadit i televizní kvízy. Podstatou rozumových her je využít základní přirozenost člověka, tedy jeho vnitřní touhu po hře. U televizních kvízů se člověk učí díky hře. Osvojuje si jisté nové znalosti a to zábavným způsobem, který je v podstatě důležitým faktorem při učení. Proto jsou televizní kvízy důležitou součástí rozumových her.

Jinou charakteristiku her nalezneme u Eugena Finka, který se hrou zabývá z jiného úhlu než Huizinga. „*Hraní je pro nás důvěrně známá možnost dočasně uvolněného, a přitom uvnitř šťastně povzneseného žití.*“²⁰ říká Fink.

¹⁷ Huizinga, J. *Homo ludens o původu kultury ve hře*. 1.vyd. Praha: Mladá fronta, 1971. s. 9.

¹⁸ Huizinga, J. *Homo ludens o původu kultury ve hře*. 1.vyd. Praha: Mladá fronta, 1971. s. 192.

¹⁹ Huizinga, J. *Homo ludens o původu kultury ve hře*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1971. s. 49–50.

²⁰ Fink, E. *Hra jako symbol světa*. 1.vyd. Praha: Český spisovatel, 1993. ISBN 80-202-0410-5. s. 31.

Důležitou součástí hry, a tedy i soutěže, je otázka vítězství a také výhry. To přetrvává i do dnešní doby, kdy je člověk stále pobízen touhou po vítězství a také po výhře. Tato touha se díky moderní společnosti mohla přenést z běžného života člověka i do světa médií. Ten nabízí člověku mnoho možností, jak dosáhnout výhry a vítězství. Média se stávají v dnešní době důležitým prostředníkem mezi výhrou a hráčem. Je to také tím, že média, v našem případě televize, mají možnost vytvořit ideální prostředí pro hru.

Je to díky tomu, že: „hra vyžaduje bezpodmínečný řád. Nejmenší odchylka od řádu hru kazí, zbavuje ji jejího charakteru a znehodnocuje ji. Toto vnitřní sepětí s pojmem řádu snad způsobuje, že hra...leží z valné části uvnitř estetické oblasti.“²¹

Estetickou oblast určitým způsobem média představují. Také mohou zaručit, jako určitý prostředník, plnění určitého řádu hry. Proto jsou důležitou součástí ve světě soutěží. Televize si v určité míře pořádáním soutěžních pořadů získává určitou prestiž u respondentů. Touha člověka po výhře je tedy využívána médii především ze ziskových a prestižních důvodů. Tuto skutečnost využívá i televize, která k tomuto účelu používá televizní kvízy a soutěže.

Soutěže vysílané v televizi jsou součástí programového schématu každého televizního kanálu vysílajícího v České republice. Na počátku se soutěže objevovaly v anglických novinách. Během 20. století se začaly objevovat i v rozhlase a následně v televizi, kde se vysílají dodnes. V dnešní době se soutěže objevují ve všech masových médiích. Televizní soutěže se ve svých počátcích inspirovaly úspěšnými rozhlasovými soutěžemi. První televizní stanicí, která začala u nás vysílat „1. května 1953“²², se stala Československá televize. Takže je zřejmé, že jako první začala do svého programu zapojovat i televizní soutěže. Soutěže, které zde vznikaly, byly především vysílány živě a byly postaveny na spolupráci s diváky v hledišti.

„Tradice televizních soutěží v brněnském televizním studiu začíná v šedesátých letech. Redaktor a konferenciér Jarek Sedlák tehdy připravoval televizní zábavná pásma – „estrády“ – obsahující dovednostní soutěžní úkoly pro diváky v sále.. Prvním skutečným cyklem televizních soutěží pro děti se staly Piškvorky, které se vyráběly v pražském a brněnském studiu ČST v sedmdesátých letech“²³

²¹ Huizinga, J. *Homo ludens o původu kultury ve hře*. 1.vyd. Praha: Mladá fronta, 1971. s. 17.

²² Kolektiv autorů, *Dějiny českých médií v datech*. 1.vyd. Praha: Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0632-1. s. 70.

²³<http://www.ceskatelevize.cz/program/10211781933-27.04.2009-17:00-1-az-kviz.html?deid=677> [cit. 2009-04-28]

Dnešní situace je odlišná od let minulých. Z mnoha funkcí, které televize jako médium má, plní televizní soutěže především funkci zábavní a někdy také vzdělávací. Tyto dvě funkce hrají u těchto pořadů nezaměnitelnou roli. Ač mají hry a tedy i soutěže v televizním vysílání svou nezaměnitelnou roli, nesmíme opomenout zajímavý názor Eugena Finka, který zdůrazňuje, že: „*Hrající si člověk nemyslí a myslící člověk si nehraje.*“²⁴

Tento názor je velice zajímavý. Pokud bychom se nad tímto tvrzením zamysleli, zjistili bychom, že se jedná o jistý protipól. Však i Fink říká, že jde o normální jev. Člověk je ve svém životě schopen propojit mnoho činností. S tímto faktem počítají i kvízy, kde člověk propojuje dvě odlišné roviny. Některé dnešní kvízy a soutěže staví právě na tom, že při jisté hře je možné spojit myšlení i hraní. Právě televizní kvízy propojují tyto dvě roviny – rovinu vzdělávací a zábavní.

Funkce televizních soutěží jsou závislé především na tom, jak je soutěž nastavena a jaké postavení v mediálním systému má příslušná televizní stanice. Některé soutěže plní jen funkci zábavnou, některé mají důkladně propojeny obě tyto funkce. Je však rozdíl, jakým způsobem se míra zábavnosti a vzdělávací funkce projeví. I u televizních kvízů najdeme funkci zábavní (strategie hry, hra proti soupeři). Každá televizní soutěž je orientovaná jinak. V některých soutěžích je náplní určité prověřování soutěžících v jistých disciplínách (zpěv, tanec, vaření či jiné dovednosti). Nalezneme také soutěže, které se zaměřují na prověřování vědomostí. Tyto soutěže spíše spadají do speciálního typu soutěží, do televizních kvízů, o kterých bude řeč v následující kapitole. Televizní soutěže mohou nabídnout různé typy her. Hry rozumové, hry štěstí i hry zručnosti a síly. Všechny tyto typy her jsou využívány televizními stanicemi. Například mezi hry štěstí můžeme zařadit hry *Ber nebo neber*, *5 proti pěti* nebo soutěž *Kolotoč*.

Klasické hry zručnosti jsou povětšinou hry pro děti, které i nyní vysílá Česká televize, např. soutěž: *Za školu*. Pokud se zmíníme i o hrách síly, musíme říci, že tyto hry jsou v životě člověka nepostradatelné. V televizních soutěžích není pořad přímo zaměřený na zápas síly mezi jedinci, ale spíše se hra síly stává součástí jiných her, či je propojena s hrami zručnosti či rozumovými hrami.

Televizní soutěže se vysílají především kvůli posílení věrnosti diváků určité stanici. Každý člověk, tedy i divák, se rodí s jistou mírou soutěživosti.

²⁴ Fink, E. *Hra jako symbol světa*. 1. vyd. Praha: Český spisovatel, 1993. ISBN 80-202-0410-5. s. 78.

Proto je také o tyto soutěže velký zájem u publika. Díky tomu, že člověk pocítuje celý život touhu po vítězství a touhu po hře. Jedná se také o to, aby člověk ve hře pocítil jistý okamžik bezstarostnosti a dětskosti. Fink toto nazývá uvolněná radost: „*kteřou cítíme při hraní, ... v níž se jakoby vznášíme, má svým základem vytržení z oněch dimenzí života, pro které je příznačná existenciální tíže; načas, až příliš pomíjivých hodinách jsme při hře zbaveni břemene životní starosti a jakoby se noříme nazpět do bezstarostnosti dětství: v tomto snovém štěstí nabýváme nových sil jako v osvěžujícím spánku.*“²⁵

I díky tomuto faktoru se lidé tolik vracejí právě ke hrám a soutěžím. Člověk hru k životu potřebuje, a tedy je jisté, že televizní kvízy a soutěže mají na obrazovce své jisté místo. Jsou totiž již zmíněným udržitelem divákovy přízně. Televizní soutěže nabízejí také lákavý faktor výhry. Důležitým faktorem se pro soutěžícího stává také jistá možnost vyhrát určité ceny. Soutěžní pořady nezapojují pouze přítomné soutěžící, ale trendem se stalo také pokládat jisté otázky divákům. Tedy i diváci jsou zapojeni do hry. Lákavé výhry jsou důležitou součástí těchto pořadů. Většina účinkujících v televizních soutěžích se dočkají určité výhry. Jistým úkolem soutěží je také diváka zaujmout, pobavit a případně i obohatit novými poznatky. Ovšem dnešní televizní soutěže se zaměřují spíše na funkci zábavní než na vzdělávání populace. Vzdělávání se nám spíše objevuje u televizních kvízů. Ovšem u soutěží je důležitou součástí prověřit soutěžícího v určitých dovednostech či ho zaujmout zvolenou problematikou.

Názory na lidskou hru se v jistých parametrech liší, ale mnoho názorů se shoduje u více autorů. Je však důležité zdůraznit, že hra je chápána jako důležitá součást lidského života. Lidská hra umožňuje člověku mnoho možností. Díky ní člověk poznává svět a je do světa zapojován. Hra je důležitá součást života a také ji můžeme chápat jako určitý symbol světa.

Proto na závěr můžeme toto tvrzení potvrdit citací z knihy - Hra jako symbol světa od Eugena Finka: „*V lidské hře vycházejí sice najevo momenty světa, avšak v nalomené podobě, protože jsou zkresleny rozparem skutečnosti a neskutečnosti, které se ve hře kříží. Lidská hra je tedy symbol světa.*“²⁶

²⁵ Fink, E. *Hra jako symbol světa*. 1.vyd. Praha: Český spisovatel, 1993. ISBN 80-202-0410-5. s. 93.

²⁶ Fink, E. *Hra jako symbol světa*. 1.vyd. Praha: Český spisovatel, 1993. ISBN 80-202-0410-5. s. 261.

3.4. Televizní kvízy

Televizní kvízy můžeme chápat, jako určitý typ televizních soutěží. Na rozdíl od televizních soutěží jsou kvízy zaměřeny především na kladení otázek. Podstatou kvízu je najít správnou odpověď na jistou otázku, často ve spojitosti s určitou časovou tísň. Podtypem kvízů jsou kvízy vzdělanostní, kde je smyslem určit odpověď na „vzdělávací“ otázky. Tento typ kvízů je pro naši práci nejdůležitější. Tento typ kvízů vytváří v populaci určitou představu o všeobecném vzdělání, kterou tyto kvízy prezentují. Kvízy, mají-li být pro diváka přitažlivé, musí stát na poznatcích, které diváci sdílejí nebo mají pocit, že by je mohli či měli sdílet. Proto kvízy pracují s poznatky z oblasti všeobecného školního vzdělání. Předmětem naší práce je právě dospět k poznatku, jakou představu mají tvůrci televizních kvízů o pojmu všeobecné vzdělání a o výběru otázek. Spojujícím prvkem je právě určitá představa o vzdělání

Jak jsme uvedli výše, má televizní soutěž za úkol plnit funkci zábavní a také vzdělávací. Kvízy mají za úkol plnit stejné funkce jako jiné soutěže, však s větším důrazem na funkci vzdělávací. Tato skutečnost plyne z povahy kvízů, kdy zde jde především o kladení otázek a hledání odpovědi na ně. To v nás spíše může vyvolávat pocit, že se kvízy více zaměřují spíše na vzdělávání. Zde však není podřadná ani funkce zábavní. V první kapitole jsme mluvili o všeobecném vzdělání, kdy se důležitou součástí vzdělávání stalo i vzdělávání mimoškolní. Televizní kvízy nám v dnešní době mohou představovat určitý typ mimoškolního vzdělávání, a to nejen dětí, ale také dospělých. Dle náročnosti a intelektuální vyspělosti tedy rozlišujeme kvízy pro děti a pro dospělé. U těchto pořadů je důležitou součástí kladení otázek. Otázky, které se v televizních kvízech objevují, jsou zaměřeny na specifického diváka. Divák, který televizní kvízy vyhledává, má základní potřebu zapojit se do soutěžení. K potřebám diváka bychom mohli zařadit i potřebu vzdělávat se. Kvíz je jakýmsi prostředníkem pro šíření nových informací, a tedy i pro rozvíjení všeobecného vzdělání. Ovšem většina diváků potřebuje nejen rozvíjet své vzdělání, ale také má potřebu se pobavit. Dnešní televize se tedy snaží propojit rovinu zábavní s rovinou vzdělávací (kladení otázek). Většina diváků se totiž netouží pouze vzdělávat, ale spíše vyhledávají pořady se zábavní formou. Proto televize zařazuje televizní kvízy do zábavné tvorby, bez ohledu na funkci daného pořadu. Televizní kvízy jsou tedy často přiřazovány do zábavní tvorby.

Televizní kvízy se stávají díky svému obsahu nedílnou součástí vzdělávání. Stávají se také jakýmsi nositelem dobové představy o všeobecném vzdělání. To podporuje myšlenku, že televizní kvízy inscenují jakési souboje v tom, do jaké míry kdo všeobecné vzdělání zvládl. Při tomto klání využívají dobovou představu o tom, co do všeobecného vzdělání patří. Důležitost neustálého vzdělávání se je chápána v dnešním životě jako samozřejmost. Každý člověk by měl být neustále vzděláván, a tak by mělo být podporováno jeho vzdělávání. Televizní kvízy by mohly reprezentovat určitou představu o dnešní společnosti a jejím všeobecném vzdělání. Proto je také každá televize zařazuje do svého vysílacího spektra. Při kladení otázek je velice důležitý výběr otázek, který vlastně populaci ukazuje jakýsi dobový rámeček všeobecného vzdělání. To, zda opravdu otázky těchto kvízů zjišťují všeobecné vzdělání lidí či se snad jedná o specifické informace z daných oblastí, se budeme snažit zjistit při analýze kvízových otázek v aplikované části.

4. Vznik televizních kvízů

Tento typ „zábavy“ se stal součástí mediálního světa na konci devatenáctého století. Soutěže obecně se začaly objevovat nejprve v novinách a později v rozhlase a následně televizi. Ve svých počátcích se inspirovaly rozhlasovými soutěžemi, které se začaly vysílat na konci devatenáctého století. Významnou americkou rozhlasovou soutěží se stala např. „*Guess the Tune*“.²⁷ (V této hře šlo o rozeznávání různých melodií.) Postupem doby se tedy i televizní kvízy začaly objevovat na televizních obrazovkách. V následující kapitole se tedy zaměříme na vznik televizních kvízů v českém prostředí. Vzpomeneme na vznik prvních televizních soutěží a kvízů a propracujeme se až k současnému stavu, o kterém budeme mluvit i v dalších kapitolách.

²⁷<http://www.classicthemes.com/50sTVThemes/themePages/nameThatTune.html> [cit. 2010-03-26]

4.1. V českém kontextu

Televizní kvízy začaly v tehdejší Československu vznikat zhruba od konce 60. let. 20. století. Byly koncipovány jako soutěžní kvízy moderátora s diváky v publiku. Nejvýznamnějším televizním studiem, které tyto pořady vytvářelo, se stalo studio Brno, které začalo fungovat v „červnu 1961 jako čtvrté studio tehdejší Československé televize“²⁸.

Toto studio jako jedno z prvních začalo vysílat televizní soutěže a kvízy. Je zajímavé, že pořadům pro dospělé předcházely četnější soutěže a kvízy pro děti, z kterých se posléze vyvinuly kvízy pro dospělé diváky. Tyto kvízy se liší pouze náročností kladených otázek.

*„Krátke po vzniku studia Brno se začala psát významná historie pořadů pro děti a mládež, která v Brně trvá dodnes. Začátkem 70. let se na obrazovkách objevily první pravidelné dětské soutěžní pořady. Byly to například Piškvorky; Hrajeme si každý den; Kámen, nůžky, papír; Holky a kluci z jedné lavice nebo Hip, hap hop. AZ-kvíz Junior vysílá studio dodnes.“*²⁹

Dnešními televizními soutěžemi a kvízy se na ČT 1 zabývá převážně studio Brno. Vznikaly zde pořady pro děti i dospělé. Česká televize vysílala televizní kvízy vždy ve větší míře než tomu bylo v ostatních konkurenčních televizích. Tato skutečnost je dána tím, že tato televize se jako veřejnoprávní zavázela k plnění určité programové politiky: *„Hlavním úkolem televize jako služby veřejnosti je vysílat široké spektrum různorodých pořadů, aby si z programu jako celku mohly v rozumně vymezeném časovém úseku vybrat své pořady všechny, více či méně početné skupiny příjemců.“*³⁰

Tím se nám vysvětluje, proč právě Česká televize má nejvíce televizních kvízů a soutěží. Na jiných televizních stanicích se v současné době neobjevuje tolik kvízů jako v ČT. Důležitým, ba i zlomovým okamžikem pro stav televizních kvízů v naší zemi, se stal rok 1997, kdy vznikl klasický vědomostní kvíz: AZ-kvíz. Tento kvíz je vysílán beze změny dodnes a těší se u diváků velké oblibě. Toto je klasický televizní kvíz, kterým se televize snaží udržet zájem a sledovanost diváků.

²⁸ <http://www.ceskatelevize.cz/ct/historie/brno.php> [cit. 2009-04-18]

²⁹ <http://www.ceskatelevize.cz/ct/historie/brno.php> [cit. 2009-04-18]

³⁰ Česká televize, *Status, kodex, strategie České televize*. Praha: Česká televize, 1998. ISBN 80-85005-15-8. s. 35.

Pokud se zaměříme na ostatní televizní kanály, musíme říci, že ostatní soukromé televize vznikly o dost později než již zmíněná Česká televize. TV Nova je televizí soukromou. „*TV Nova začala vysílat 4. února 1994*“³¹

TV Nova je spojena s některými televizními soutěžemi a kvízy. Za období, kdy se na TV Nova začaly televizní soutěže a kvízy rozpínat, můžeme označit rok 2000. V tomto roce se na televizní obrazovce objevily pořady: Riskuj, Kolotoč a Chcete být milionářem?. Poslední zmiňovaný pořad byl přejet ze zahraniční produkce. Tento pořad musel i v českém podání plnit jisté předpoklady a zásady: „*Otázky musí být: zajímavé, původní, jasně a srozumitelně formulované, s nezavádějícími jednoznačnými odpověďmi, s možností volby několika odpovědí, akceptující místní zvyklosti a dobré mravy.*“³² TV Nova tedy uvedla mnoho soutěžních pořadů, z nichž mezi klasické kvízy můžeme zařadit již nevysílaný pořad – Chcete být Milionářem?, který poté převzala i TV Prima a dala mu název Milionář. Tento soutěžní kvíz byl převzat z amerického modelu „*Who Wants to Be Millionaire.*“³³

Významným a oblíbeným kvízem se stal pořad *Riskuj*, který uváděl Jan Rosák. V dnešní době se na televizních obrazovkách již žádný zmíněný televizní kvíz neobjevuje.

U nás se tedy tradice televizních kvízů začala rozvíjet až v 60. letech 20. století. Tyto pořady si však u nás vybuďovaly své místo a televize je zařazuje do svých pořadů. Naše evropské kvízy se zaměřují spíše na vzdělávání publika. Pro české diváky bylo před lety zcela běžné sledovat více televizních kvízů na různých televizních stanicích. V dnešní době se tento trend jaksi mění, především komerční televize od kvízů postupně ustupují. V současné době, tedy v průběhu roků 2008–2010, se na komerčních televizích soutěžní kvízy objevují jen sporadicky. Žádný kvíz nemá dlouhé trvání. Jediným kvízem, který má své stálé postavení, se stává AZ-kvíz vysílaný na veřejnoprávní ČT 1.

³¹ Šmíd, M. *Média, internet, TV Nova a já*. 1.vyd. Praha: ISV nakladatelství, 2000. ISBN 80-85866-69-2. s. 84.

³² Besserová, M. *NOVA křížem krážem*. 1.vyd. Praha: Formát, 2004. ISBN 80-86718-28-X. s. 113.

³³ <http://www.millionairetv.com/> [cit. 2010-03-26]

5. Současný stav televizních kvízů

Dnes, kdy žijeme v 21. století, se setkáváme v televizním průmyslu se stále novými pořady. Pro každou televizní stanici se stává velice oblíbeným pořadem právě televizní soutěž či kvíz. Jak jsme již podotkli, televizní divák má svůj specifický vkus. Většina diváků těchto soutěží má potřebu se v takovémto pořadu pobavit a současně se něco zajímavého dozvědět. Každá televizní stanice produkuje různé typy soutěží. Musíme rozlišovat pořady komerční a veřejnoprávní televize. Česká televize poskytuje ve svých pořadech větší míru vzdělávání. Ostatní komerční televize vysílají televizní soutěže, které jsou více či méně zaměřeny na vzdělávání.

Roli také hraje faktor původnosti pořadu. Produkce může být buď domácí, nebo daná televize přejímá vzory a náměty z cizích zemí, popřípadě přímo nakupuje formáty vyvinuté v zahraničí (*Velký bratr, Milionář, Česko hledá SuperStar, Hodina pravdy...*). Každá televizní stanice má svou programovou politiku. Česká televize je stanicí, která využívá náměty na televizní soutěže z domácích i cizích zdrojů. Domácí tvorbou se zabývají všechna studia České televize. Nás bude v praktické části zajímat pořad z brněnského studia, pořad AZ-kvíz. Naproti tomu TV Nova v dnešní době čerpá své pořady převážně ze zahraničních zdrojů. I tato stanice se dříve snažila produkovat vlastní soutěže (*Kolotoč, Riskuj*). Televize Prima stojí v této programové politice mezi těmito dvěma stanicemi. Problémem televize Prima je to, že nemá vlastní výrobní tým. Musí tedy i soutěžní pořady nakupovat od externích producentů.

Soutěžní pořady můžeme rozdělit na dvě pomyslné skupiny. Prvním typem pořadů jsou soutěže zaměřované jen na funkci zábavnou. Tyto pořady potřebují již specifické publikum, které se nepotřebuje v pořadu nic dozvědět, ale preferuje spíše zábavu. Mezi takové pořady by patřil pořad *Ber nebo neber* nebo *5 proti 5*. Tyto pořady vysílala TV Prima. Druhou funkcí je funkce vzdělávací, pokud se v pořadu použije samostatně, vznikne pořad, který bude sledován jen určitou skupinou lidí, kteří vyhledávají pouze nové informace. Ovšem musíme říci, že takové pořady se příliš nevyskytují. Vždy je i vzdělávací pořad obohacen o část zábavy. I pořad České televize AZ-kvíz, který vznikl v roce 1997, ač se jeví, že jde o čistě o vzdělávací pořad, není tomu tak. Jen míra zábavnosti tkví například ve strategii hry a v podstatě hry samotné.

Za místo vzniku tohoto pořadu můžeme označit studio Brno - České televize. AZ-kvíz můžeme označit za typický kvíz. Tento pořad má podtitul: „Soutěž pro každého“. To, zda je tento slogan pravdivý, budeme zkoumat v části analytické.

Česká televize mluví o svém pořadu takto: „AZ-kvíz je otevřen soutěžícím od 18 let a svým podtitulem „soutěž pro každého“ dává na vědomí, že je určen co nejširšímu okruhu diváků.³⁴“ Tento pořad může tedy sledovat každý, kdo se zajímá o veškeré vědní disciplíny, protože tento pořad obsahuje otázky z mnoha oborů. Toto tvrzení potvrdíme v praktické části, kde tyto otázky budeme rozebírat.

Pravidla této soutěže jsou jednoduchá a srozumitelná: „*Název koresponduje také s hrací tabulí, na níž jsou otázky skryty pod políčky označenými písmeny abecedy od A do Zet. Soutěž kombinuje tematicky pestré vědomostní otázky se strategickou hrou. Ta spočívá v obsazování polí na hrací tabuli a v jejich propojení do souvislého řetězce, jenž spojí tři strany trojúhelníku. Dynamická hra pro čtyři soutěžící má dvě kola a finále, které určí vítěze. Ten si může v závěru vylosovat na „bankomatu“ výhru až do výše 15 000 korun, k tomu případně i prémie, a postupuje do dalšího dílu soutěže, stejně jako druhý finalista. Ti nejúspěšnější se proboují do pěti dílů...*“³⁵

Za existenci pořadu má již tento kvíz své věrné diváky, kteří ho sledují pravidelně každý všední den v týdnu (kromě pátku). Sledovanost tohoto pořadu je velká. Čísla sledovanosti můžeme nalézt v následujícím odkazu.³⁶ Je zřejmé, že tento pořad můžeme pokládat za součást mimoškolního vzdělávání. Pořad je velice zajímavý a velké části populace nabízí vhodnou formu vzdělávání. Musíme říci, že AZ-kvíz je od svého vzniku, tedy roku 1997, zařazen do sekce zábavných pořadů. Při práci jsme se pokoušeli kontaktovat Českou televizi, kdy naším cílem bylo zjistit, proč je AZ-kvíz zařazen do zábavných pořadů a ne do vzdělávacích. Dnešní (rok 2009) dramaturgyně tohoto kvízu (Jaroslava Pešková) nám sdělila, že tento pořad je zařazen do zábavných pořadů již od svého vzniku.

„*Duchovními otci AZ-kvízu jsou zkušení tvůrci různých soutěží, zejména pro děti, PhDr. Jiří Stejskal a režisér Eugen Sokolovský ml.*“³⁷

³⁴ <http://www.ceskatelevize.cz/program/10211781933.html?nzv=AZ-kv%EDz> [cit. 2009-04-27]

³⁵ <http://www.ceskatelevize.cz/program/10211781933.html?nzv=AZ-kv%EDz> [cit. 2009-04-27]

³⁶ http://www.mediamaster.cz/files/Martin/sponzoring/pravidelne%20porady%20CT1/AZ%20kviz_2010.pdf [cit. 2010-03-26]

³⁷ <http://www.ceskatelevize.cz/program/10211781933-27.04.2009-17:00-1-az-kviz.html?deid=677> [cit. 2009-04-27]

Tito dva muži jsou tvůrci tohoto pořadu. Myslím, že ze slov režiséra Sokolovského můžeme konstatovat, že za zábavné pokládá tento autor propojení taktiky a vědomostí.

„Na AZ–kvízu se mi líbí, že se v něm kloubí dvě věci. Není založen jenom na vědomostech, ale i na hře. Nestačí pouze nabyté vědomosti, ale musíte být současně i taktik.“³⁸

Pořad AZ–kvíz je považován za bezesporu zábavný, díky hře a strategii. Musíme také podotknout, že zábavnost je ve společnosti chápána různě. A také posun v chápání tohoto pojmu je značný. Pokud se zamyslíme nad tím, co je považováno za zábavu v televizi, vyjde nám jistě to, že dnešní divácký národ je zdegenerovaný televizní zábavou. Myslíme, že náhled na zábavu se jistě od konce 90. let 20. století změnil, a že lidé vyžadují stále napínavější a smíchu se oddávající prostředí.

AZ–kvíz je nejstarším a nejdéle trvajícím soutěžním pořadem v České republice. Pokud se zaměříme na soutěžní pořady a kvízy v České televizi, musíme říci, že jako jediná vysílá nejvíce soutěžních pořadů. Česká televize je jedinou veřejnoprávní televizí, a proto jí i ze zákona plyne povinnost vysílat více vzdělávacích pořadů. Česká televize má tedy za úkol: *„...zprostředkovávat duchovní, vědecké, umělecké a další pozitivní hodnoty a tím se podílet na všestranném rozvoji jedince, rodiny, společenství a lidských vztahů.“³⁹*

Česká televize má i pro dětské diváky vymezeno mnoho zajímavých soutěžních kvízů. Je logické, že žádný tento pořad není zaměřen jen na vzdělávací funkci či pouze na kladení otázek. Pro dětského diváka jsou všechny tyto pořady lákavé svým propojením zábavy a vědomostí. Za dětské pořady soutěžního typu můžeme považovat např.: *„Bludiště; Za školu nebo Věříš, si?; AZ–kvíz Junior.“⁴⁰*

Ve všech těchto pořadech děti část hry odpovídají na různé otázky a podrobují se tak určitému kvízu. Musíme říci, že Česká televize je jediná televizní stanice, která vysílá soutěže a kvízy pro děti a mládež. Pořad Bludiště je pořadem, který propojuje rovinu vzdělávání a pohybu dětí.

³⁸ <http://www.ceskatelevize.cz/program/10211781933-27.04.2009-17:00-1-az-kviz.html?deid=677> [cit. 2009-04-27]

³⁹ Česká televize, *Status, kodex, strategie České televize*. Praha: Česká televize, 1998. ISBN 80-85005-15-8. s. 7.

⁴⁰ <http://www.ceskatelevize.cz/poradyaz/deti.html> [cit. 2009-04-27]

Je to: „*Dynamická, vědomostní a zábavná soutěž nejen pro teenagery, v níž dvě soupeřící soutěžní družstva ve třech kolech prokazují své znalosti, ale rovněž šikovnost, obratnost a smysl pro humor v recesistických a akčních disciplínách. Cílem soutěžního družstva je vyluštění tajenky. V prvním kole mohou soutěžící získat nápovědní písmena, ve druhém luští tajenku a ve třetím zápolí o ceny.*“⁴¹

Dalším soutěžním pořadem pro děti je *Za školu neboli: „Jeden za všechny, všichni za školu aneb čtvrtfinále akční soutěže o zahraniční stipendium“*⁴²

Tato soutěž má kvíz až v závěrečné části soutěže, kdy žáci odpovídají na záludné otázky a tak prokazují své vědomosti. Tento kvíz je mnohem složitěji sestaven než otázky v soutěži „Bludiště“. Soutěž „Věříš si?“ je koncipována podobně jako soutěž „Bludiště“, s výjimkou toho, že se jí účastní děti mladší než 13 let. Posledním kvízem pro děti je AZ-kvíz Junior, který je obdobou verze pro dospělé. AZ-kvíz Junior se jako jediný ze zmíněných pořadů nevysílá na obrazovce pravidelně, ale je do programu zařazen jen při určitých příležitostech, a to zhruba dvakrát za rok. Tento pořad je také jako jediným, opravdovým kvízem a ne spíše soutěží. Zde vidíme, jak úzkou hranici tvoří rozdíl mezi televizní soutěží a kvízem.

Naproti tomu další televize nemají takto silný televizní kvíz, který by se těšil takovému zájmu diváků. V současné době nevysílá komerční televize Nova žádný televizní kvíz či televizní soutěž. Byly však doby, kdy tato televize oplývala tímto typem pořadů. Bylo to především v době nedávné – od konce devadesátých let 20. století a také počátkem nového tisíciletí. Tato stanice vysílala úspěšný pořad *Riskuj* či pořad *Kolotoč*. Televize Nova je komerční televizí, která přejímá své pořady především ze zahraniční produkce. Díky této skutečnosti se na televizních obrazovkách mohlo objevit mnoho soutěží. Z kvízů můžeme do těchto pořadů zařadit i soutěž *Chcete být milionářem*. Tento pořad byl velice úspěšným a měl na svém počátku velikou sledovanost. Byl vytvořen dle americké předlohy „*Who Wants to Be a Millionaire*“⁴³. Tuto soutěž vysílalo mnoho světových televizí. Tuto soutěž poté převzala i televize Prima, která tento pořad nazvala *Milionář*. V dnešní době tento pořad již nevysílá žádná uvedená televize. Televize Prima se snaží do svého programového spektra zařadit soutěže a kvízy. V současné době ukončila vysílání již zmíněného *Milionáře* a zapojila do svého programu jiné soutěže.

⁴¹ <http://www.ceskatelevize.cz/program/10211681303.html?nzv=Bludi%9At%EC> [cit. 2009-04-27]

⁴² <http://www.ceskatelevize.cz/program/10206971003.html?nzv=Za+%9Akolu> [cit. 2009-04-27]

⁴³ <http://www.millionairetv.com/> [cit. 2010-03-26]

Mezi pořady televize Prima můžeme zařadit pořad uvedený poprvé 6. března 2009. Mluvíme o pořadu: *Nepodceňuj blondýnky, kdy: „Dvě kola otázek rozhodnou, zda soutěžící porazí 50 blondýnek a vyhraje peníze.....V prvním kole se snaží soutěžící nahrát co nejvíce peněz do jackpotu, za každou vyřazenou blondýnku může získat určitou peněžní částku. Ve druhém kole bojuje o jackpot s blondýnkami, které neporazil v prvním kole.“*⁴⁴

Tato soutěž není výtvorem televize Prima, ale opětovnou inspirací z ciziny. Tento pořad ovšem tato stanice nevysílala dlouho. V roce 2010 již zmíněný pořad TV prima na obrazovkách neběží. Tato televize má nevýhodnou pozici vůči jiným stanicím. TV Prima totiž nedisponuje svým vlastním výrobním týmem, a proto musí veškeré soutěžní pořady nakupovat od soukromých distributorů. Veškeré vysílací stanice v České republice se v jistém období své činnosti snažily či snaží zapojovat do svého vysílacího spektra různé soutěže a kvízy. Tyto pořady jsou více či méně vzdělávací. Je jisté, že „módní trendy“ působí i na televizní stanice a je tedy zcela možné, že se vrátí doba, kdy televizní kvízy a soutěže se znovu stanou nejoblíbenějšími pořady diváků.

⁴⁴ http://iprima.cz/index.php/plain_site/content/view/full/81574 [cit. 2009-04-28]

5.1. Význam televizních kvízů v dnešní době

Význam televizních kvízů byl již naznačen v předchozích kapitolách. Přesto bychom v této kapitole chtěli shrnout význam televizních kvízů v dnešní době. Dnešní doba je o poznání jiná, než byla například v minulém století. Změnil se pohled na svět a také pohled na média. Média a v našem případě televize nám nabízí mnoho pořadů, které mohou diváci sledovat. Kvízy v dnešní době mají v televizním vysílání své místo. Postavení těchto pořadů však není již tak silné jako tomu bylo dříve. Důležitou funkcí kvízů je již zmíněná funkce vzdělávací. Důležitý význam mají právě v mimoškolním vzdělávání populace. Televizní kvízy se v dnešní době stávají určitým nositelem dobové představy o všeobecném vzdělávání. S tím také většina kvízů operuje. Prezentuje se tím, že k výhře stačí pouze všeobecné vzdělání. Vzdělávání hraje u těchto pořadů důležitou roli stejně jako je role zábavní. Zábava hraje při vzdělávání významnou roli. To věděl již Jan Amos Komenský, který tuto taktiku podporoval. Již řadu let se i v moderní výuce propojuje zábava a vzdělávání.

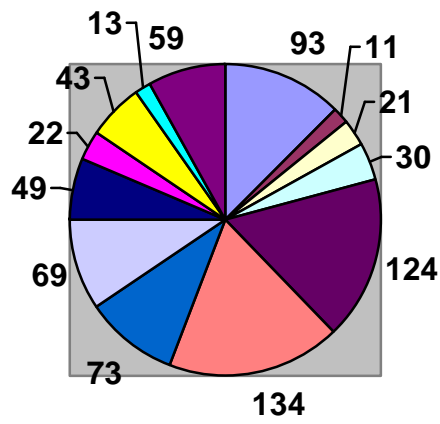
Kvízy se také stávají významným poutačem na diváka. Pořad s pravidelnou vysílací dobou si díky své trvalosti vybuduje jisté místo mezi diváky. Pro televizní stanice se kvízy stávají jistým prostředkem, jak si udržet pozornost diváka. V kvízech i jiných soutěžích jde také o to, že soutěžící může získat určitou výhru, ať peněžní či věcnou. Důležitým významným faktorem je také možnost zasoutěžit si sám proti sobě i s jinými soutěžícími. Srovnat tedy své vědomosti a dovednosti s ostatními.

6. Tematická analýza otázek

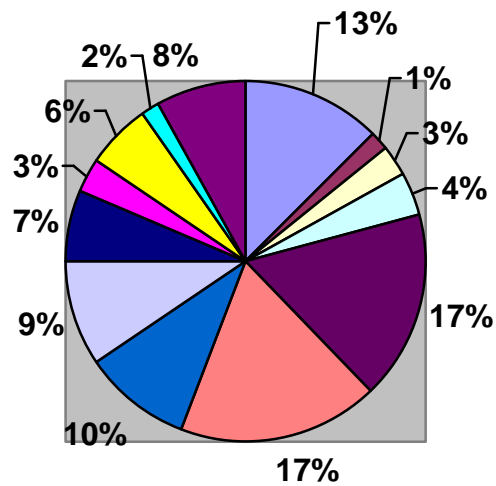
V následující části práce zpracováváme otázky z televizního kvízu AZ-kvíz. Tento pořad je klasickým kvízem vysílaným od roku 1997. Zpracováváme pořady od 9.března 2009 do 14.dubna 2009. Tento pořad vysílá Česká televize na prvním programu každý všední den kromě pátku. Veškeré záznamy tohoto pořadu jsou přiloženy k diplomové práci na CD. Musíme podotknout, že záznam ze dne 11. března 2009 a dne 23. března 2009 není úplný. Otázky jsme pro úplnost doplnili z internetového vysílání České televize.

V následující části tedy zpracováváme otázky z 20 dílů pořadu AZ-kvíz. Veškeré otázky, které ve vybraných dílech zazněly, jsou obsaženy v příloze. Otázky jsme rozčlenili do přehledného schématu, který budeme v analytické části komentovat. V této části tedy předložíme tematicky rozdělené okruhy. V práci jsme zpracovávali celkem 741 otázek. Otázky jsou rozčleněny do 13 oddílů, které v této části představíme a okomentujeme. K jednotlivým oddílům jsme přiřadili grafy s početním zastoupením a také příklady jednotlivých otázek. Na počátku analytické části jsme vložili dva grafy. První vypovídá o početním zastoupení jednotlivých oddílů. Druhý graf vyjadřuje procentuální zastoupení těchto oblastí.

Přehled početního zastoupení

Procentuální zastoupení

Vysvětlivky zkratk:

ČJ – Český jazyk

M – Matematika

CH – Chemie

F – Fyzika

B – Biologie

Z – Zeměpis

D – Dějepis

OV – Občanská výchova

HV – Hudební výchova

VV – Výtvarná výchova

S – Sport

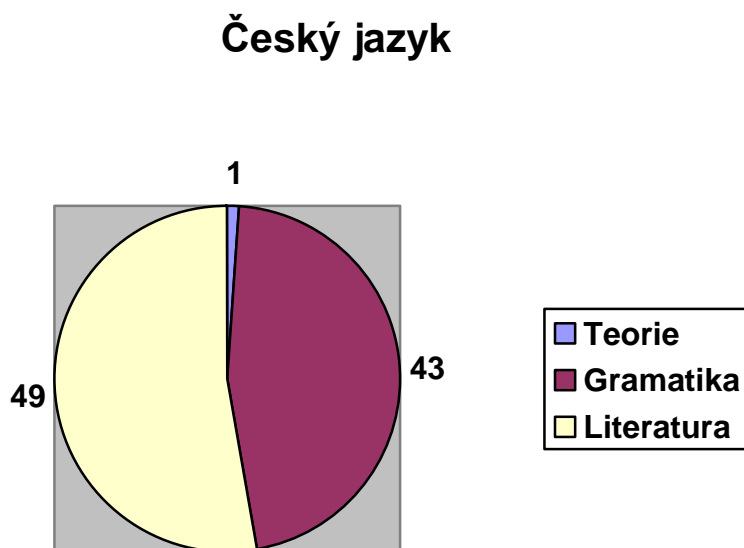
PČ – Pracovní činnosti

K – Kultura

Nyní bude následovat přehled, kde představíme rozdělení, které vzniklo po zpracování otázek, které jsou vloženy jako příloha. Veškeré otázky jsme zpracovali do jednotlivých kategorií a nyní tyto kategorie předložíme v pořadí: Český jazyk, Matematika, Chemie, Fyzika, Biologie, Zeměpis, Dějepis, Občanská výchova, Hudební výchova, Výtvarná výchova, Sport, Pracovní činnosti a Kultura. U každého oddílu se pozastavíme a okomentujeme stav jednotlivých odvětví v českém školství. Dále ke každému oddílu přiložíme graf a v některých případech i příklady otázek z jednotlivých oborů. Schéma obsahuje čísla v závorkách, která vypovídají o počtu jednotlivých otázek.

1. Český jazyk

Český jazyk je nepostradatelnou součástí našeho národa a tedy i nepostradatelným prvkem v televizních kvízech. V pořadu AZ-kvíz se otázky z mateřského jazyka objevují ve třetím největším počtu. Tyto otázky jsme rozdělili do několika odvětví lingvistiky.

1. Český jazyk (celkem 93)

1.1. Český jazyk teorie (1)

1.2. Gramatika (1)

1.2.1. Morfologie (4)

1.2.2. Lexikologie (2)

1.2.2.1. Přísluví, pranostiky, pořekadla, rčení, úsloví (14)

1.2.2.2. Obrazná či jiná pojmenování a sousloví (22)

1.3. Literatura

1.3.1. Literární teorie (1)

1.3.2. Česká literatura (25)

1.3.3. Světová literatura (23)

Rozdělení otázek odpovídá členění, které se používá v lingvistice. Na první pohled je zřejmé, že v Českém jazyce převládají otázky z literatury nad otázkami z gramatiky. Domníváme se, že je to tím, že literatura je vhodnější množinou pro zjišťování vědomostí. Otázky z gramatiky jsou různě obtížné, proti tomu otázky z literatury tvoří velkou množinu otázek se stejnou obtížností. Je zajímavé, že otázky z gramatiky se nejvíce orientují na oblast lexikologie, tedy nauku o slovní zásobě. Zde se tedy objevují především různá pořekadla, úsloví a pranostiky. Zde vidíme, že tvůrci AZ-kvízu považují za nejdůležitější mít přehled o literatuře jak české, tak zahraniční a také ovládat znalost slovní zásoby národního jazyka. To jasně dokazuje, že se tvůrci otázek tohoto kvízu zaměřují zcela jistě na všeobecné znalosti. Pokud se člověk vzdělává a čte knihy, tak by měl zvládat všechny uvedené disciplíny. Domníváme se tedy, že v této disciplíně jsou opravdu prověřovány především znalosti všeobecné.

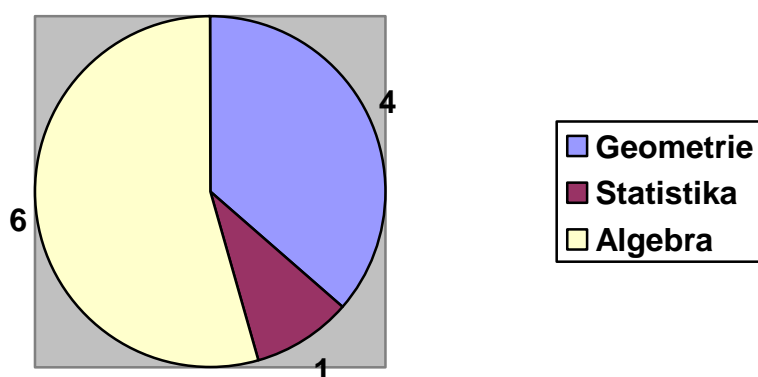
Příklady rozličenosti otázek dokazuje porovnání tří otázek:

- Řada pranostik se vztahuje k častým klimatickým změnám, které jsou typické pro jeden jarní měsíc. Jedna z nich říká, že nestálý je vždycky dětský pláč, panská přízeň a...Doplňte tuto pranostiku o dvě slova začínající na DP.
Odpověď: Dubnové počasí
- Konstantinopolský arcibiskup ze 4. a počátku 5. století, byl známý svou řečnickou a kazatelskou výřečností, což se odrazilo též v jeho přízvisku. Jak se jmenoval tento učenec, autor díla nazvaného Kniha o napravení padlého. Uveďte i přízvisko.
Odpověď: Jan Zlatoústý
- Agatha Christie stvořila pro světovou literaturu postavu neomylného belgického detektiva a staré anglické dámy, úspěšně konkurující policejnímu sboru. Řekněte alespoň příjmení obou hrdinů.
Odpověď: Hercule Poirot, Jane Marplová

2. Matematika

Matematika je věda, která je v českém školství vyzdvihována a je na ni kladen velký důraz. Vyučuje se v našich školách již od první třídy a je důležitou součástí praktického života. V AZ-kvízu se matematika umístila s počtem 11 otázek na posledním místě.

Matematika

2. Matematika (celkem 11)

2.1. Geometrie (4)

2.2. Statistika (1)

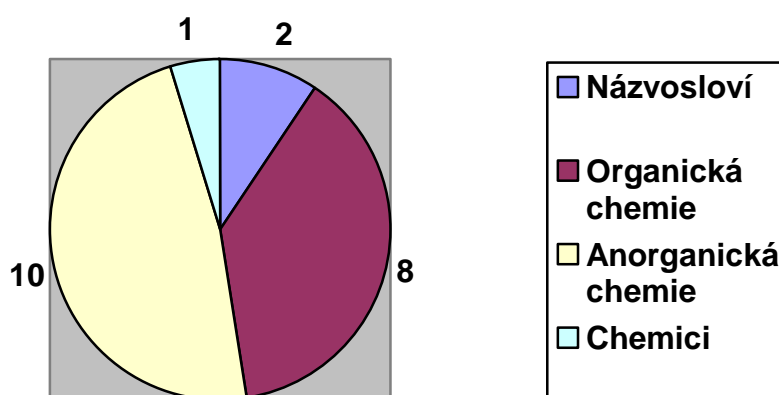
2.3. Algebra (6)

Matematické otázky se v tomto ani jiném kvízu příliš neobjevují. Zde šlo spíše o otázky obecného rázu. Je to také především tím, že hra je časově omezena a veškeré odpovědi musí soutěžící říci tzv. „z patra“, proto se matematické otázky příliš neuplatňují. Domníváme se, že otázek je malý počet právě díky tomu, že si je nemůže soutěžící připravit či napsat. Otázky, které ve sledovaných dílech zazněly, jsou tedy základní kostrou matematického vzdělání.

3. Chemie

Tato disciplína je, co se týče počtu otázek, třetí nejméně zastoupenou disciplínou. Chemie je také jeden z klasických předmětů, který se vyučuje na školách. Na základních školách se s výukou začíná přibližně v 7.-8. ročníku. Tuto disciplínu jsme rozčlenili na základní části tohoto oboru.

Chemie

3. Chemie (celkem 21)

3.1. Názvosloví (2)

3.2. Organická chemie (8)

3.3. Anorganická chemie (10)

3.4. Chemici (1)

V otázkách z tohoto oboru převládala anorganická chemie. Ovšem musíme říci, že pokládané otázky jsou opět základním rámcem vzdělání. Domníváme se, že otázky z chemie se nevyskytují především proto, že jsou tyto otázky preferovány pouze na základní škole a při dalším vzdělávání se s nimi člověk setká jen zřídka. V běžném životě také nejsme nuceni využívat znalosti z tohoto oboru. Při propočtu je zřejmé, že v jednom pořadu AZ-kvíz zazní přibližně jedna otázka z chemie.

To je důkazem toho, že znalosti z této disciplíny považují tvůrci televizního kvízu za zanedbatelné s porovnáním s jinými obory. Myslíme si, že chemie je také, stejně jako matematika, vědou o počtech a propočtech. To je pro tyto vědy společné, a jak jsme již zmínili výše., není možné v omezeném čase počítat složité rovnice. Proto také tyto otázky nejsou pokládány moderátorem tak často jako kupříkladu otázky z biologie či dějepisu.

Příklady rozličnosti otázek dokazuje porovnání tří otázek:

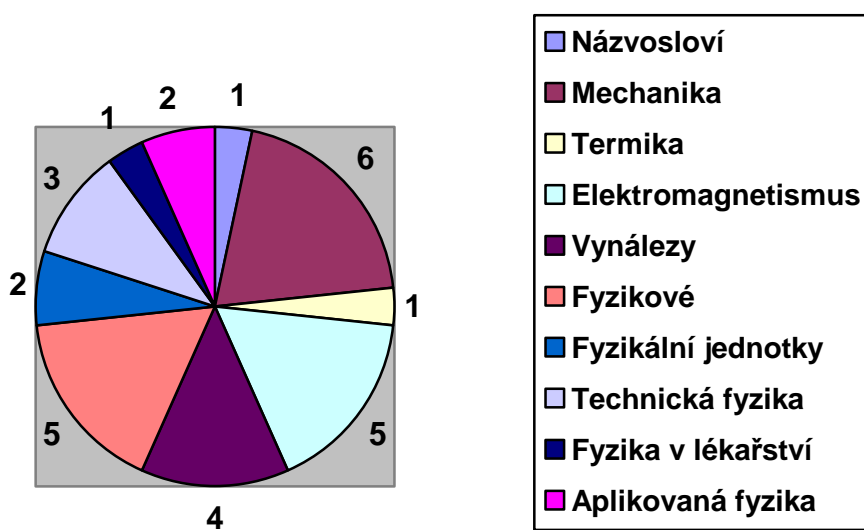
- Tato slitina hliníku s mědí a dalšími přísadami, je jen mírně těžší než čistý hliník, ale mnohem pevnější v tahu a tvrdší. Jak se slitina objevená v roce 1906 německým chemikem Alfredem Wilmem označuje?
Odpověď: Dural
- Tato sloučenina s latinským názvem Acidum malicum se vyskytuje zejména v nezralém ovoci a může způsobovat trpkou chuť vína. Jak zní triviální název této látky?
Odpověď: Kyselina jablečná
- Hláskami ChV začíná termín jímž se označuje spojení atomů prostřednictvím vnějších elektronů do složitějšího útvaru, který má nižší obsah energie než jeho samostatné složky. Který pojmem jsme tak složitě opsali, co atomy v molekulách spojuje?
Odpověď: Chemická vazba

Zde můžeme vidět, že otázky z chemie jsou opravdu různé a týkají se odlišných oblastí tohoto oboru. Nalezneme zde otázky týkající se jak teoretických vědomostí, tak i termíny, které se používají v praxi.

4. Fyzika

Tato disciplína je dalším mezníkem v základním vzdělávání. Stejně jako chemie je vyučována od 7. či 8. ročníku základní školy. Fyzika má blízko k matematice, ale na rozdíl od matematiky jsou otázky v kvízu četnější, zhruba třikrát tolik. Otázky z tohoto oboru jsme rozčlenili do více kategorií.

Fyzika

4.Fyzika (celkem 30)

- 4.1. Názvosloví (1)
- 4.2. Mechanika (6)
- 4.3. Termika (1)
- 4.4. Fyzika elektromagnetismu (5)
- 4.5. Vynálezy (4)
- 4.6. Fyzikové (5)
- 4.7. Fyzikální jednotky (2)
- 4.8. Technická fyzika (3)
- 4.9. Fyzika v lékařství (1)
- 4.10. Aplikovaná fyzika (2)

Otázky, které jsme zaznamenali pro tuto analýzu, obsahovaly celkem 30 otázek z fyziky. Tato disciplína je více zastoupena než matematika či chemie. Domníváme se, že je to především tím, že ve fyzice nalezneme více otázek bez nutnosti počtů. Z fyzikálních otázek převládaly otázky z elektromagnetismu či dotazování na významné vynálezce a jejich vynálezy. Otázky opět odpovídají všeobecným znalostem. Nejsou opomenuty ani otázky na fyzikální jednotky, což bezesporu tvoří rámec všeobecných vědomostí.

Příklady rozličnosti otázek dokazuje porovnání tří otázek:

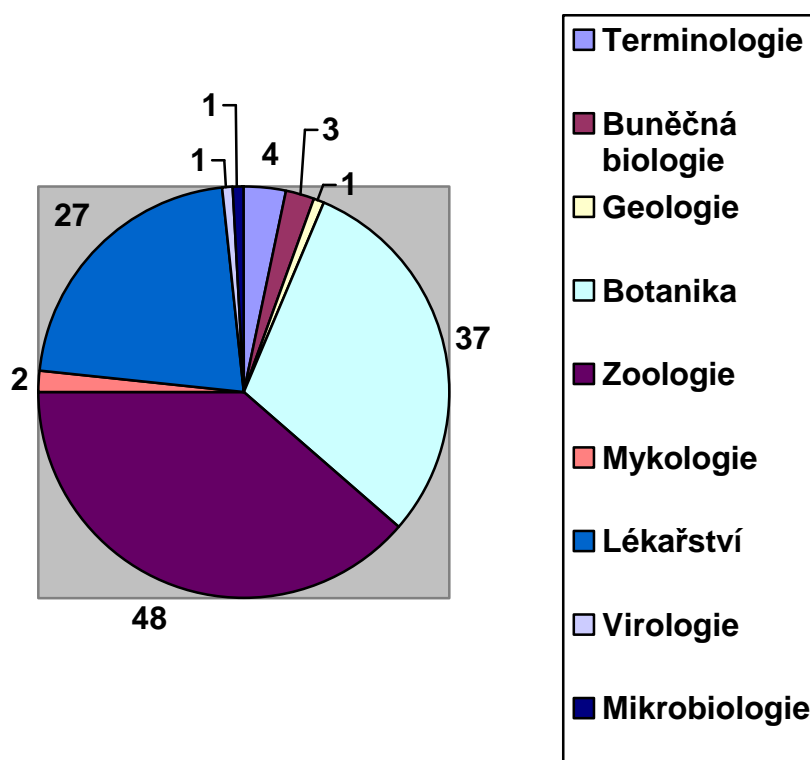
- První parní vůz mohli češi obdivovat v roce 1815, který český vynálezce s iniciály JB ho sestrojil. Uveďte jméno i příjmení.
Odpověď: Josef Božek
- V lodní dopravě se tato jednotka se zkratkou RT užívá k například k udávání užitečného prostoru plavidla pro přepravu zboží či osob nebo k udávání celkového obsahu prostoru plavidla. Jak se tato jednotka nazývá?
Odpověď: Registrovaná tuna
- Jak se nazývá fyzikální léčebná metoda, při níž se používá k masáži těla střídavě proudu teplé a studené vody?
Odpověď: Skotské stříky

Otázky, které jsme vybrali jako příkladné, jsou na první pohled velice rozdílné. Každá patří do jiné oblasti fyziky a každá má jinou obtížnost. Opět se prokazuje, že jsou tyto otázky vybírány náhodně.

5. Biologie

Pro biologii se také ve školách používá název Přírodopis. Biologie je s počtem 124 položených otázek druhou nejfrekventovanější disciplínou. Tento obor je bezesporu důležitým předmětem na všech školách. Rozdělení otázek proto vyžadovalo důkladné a přehledné členění.

Biologie

5. Biologie (celkem 124)

5.1. Terminologie (4)

5.2. Buněčná biologie (3)

5.3. Geologie (1)

- 5.4. Botanika (2)
 - 5.4.1. Názvy rostlin (1)
 - 5.4.1.1. Stromy (3)
 - 5.4.1.2. Keře (4)
 - 5.4.1.3. Květiny, byliny (13)
 - 5.4.1.4. Vodní rostliny (3)
 - 5.4.1.5. Potravinářsky využitelné rostliny (6)
 - 5.4.2. Části rostlin (5)
- 5.5. Zoologie (1)
 - 5.5.1. Savci (17)
 - 5.5.2. Ptáci (6)
 - 5.5.3. Obojživelníci (1)
 - 5.5.4. Plazi (3)
 - 5.5.5. Hmyz (7)
 - 5.5.6. Hlodavci (2)
 - 5.5.7. Ryby a vodní živočichové (10)
 - 5.5.8. Choroby zvířat (1)
- 5.6. Mykologie (2)
- 5.7. Lékařství
 - 5.7.1. Lékařská terminologie (19)
 - 5.7.2. Nemoci a zdravotní problémy (8)
- 5.8. Virologie (1)
- 5.9. Mikrobiologie (1)

Biologie je na školách považována za důležitou součást vzdělávání. Otázky z tohoto oboru se objevují velice často. Některé otázky jsou zaměřené na botaniku, jiné na zoologii. Nejvíce otázek (48) je ze zoologie. Z botaniky bylo položeno 37 otázek a poslední velkou množinou bylo lékařství (27), které jsme se rozhodli zařadit pod biologii. Lékařství je k biologii zařazeno především proto, že bylo naší snahou okruhy formulovat do stejných sektorů jako je tomu ve školství. Právě v biologii tedy nalezneme i poznatky z lékařství. Převaha znalostí ze zoologie je dána tím, že těchto otázek existuje velké množství, a proto je velice jednoduché vybírat otázky z tak velké množiny. Většina položených dotazů se objevuje v systému vzdělávání.

Na základní škole se přírodopis uplatňuje, na rozdíl od chemie či fyziky, již na prvním stupni. Zde nese název Prvouka, ale již na prvním stupni se dítě dozvídá základní informace z přírodopisu. Je ovšem zajímavé, že tento obor předčí počtem otázek i český jazyk. Biologie se totiž stává nepostradatelnou disciplínou v životě člověka. Tento obor je důležitý k životu především proto, že je nutné být vzdělán v této oblasti. Jde především o snahu naučit lidstvo jednat s přírodou a s životním prostředím. Proto má také, dle našeho názoru, biologie takový význam. Je nutné stále se vzdělávat v této oblasti, abychom si uvědomovali, že je nutné udržet přírodu v co nejlepším stavu. Toto téma je také jednou z kompetencí v dokumentu RVP⁴⁵. Domníváme se, že většina otázek je opravdu jakýmsi rámcem všeobecných znalostí.

Příklady rozličnosti otázek dokazuje porovnání tří otázek:

- Jak se odborně slovy na A nazývají první a druhý krční obratel?
Odpověď: Atlas, Axis
- Jedlá houba *Amanita rubescens* roste po celé léto v listnatých i jehličnatých lesích. Její plodnice s lupenitým kloboukem na řezu červenají a proto se jí někdy lidově říká masák. Jak se tato houba, odborně nazývá. Uveďte rodové i druhové jméno.
Odpověď: Muchomůrka růžovka
- Náš nejběžnější had dorůstá do téměř metrové délky, dobře plave a za hlavou má žluté půl měsíčkovité skvrny. Jak zní jeho rodové a druhové jméno?
Odpověď: Užovka obojková

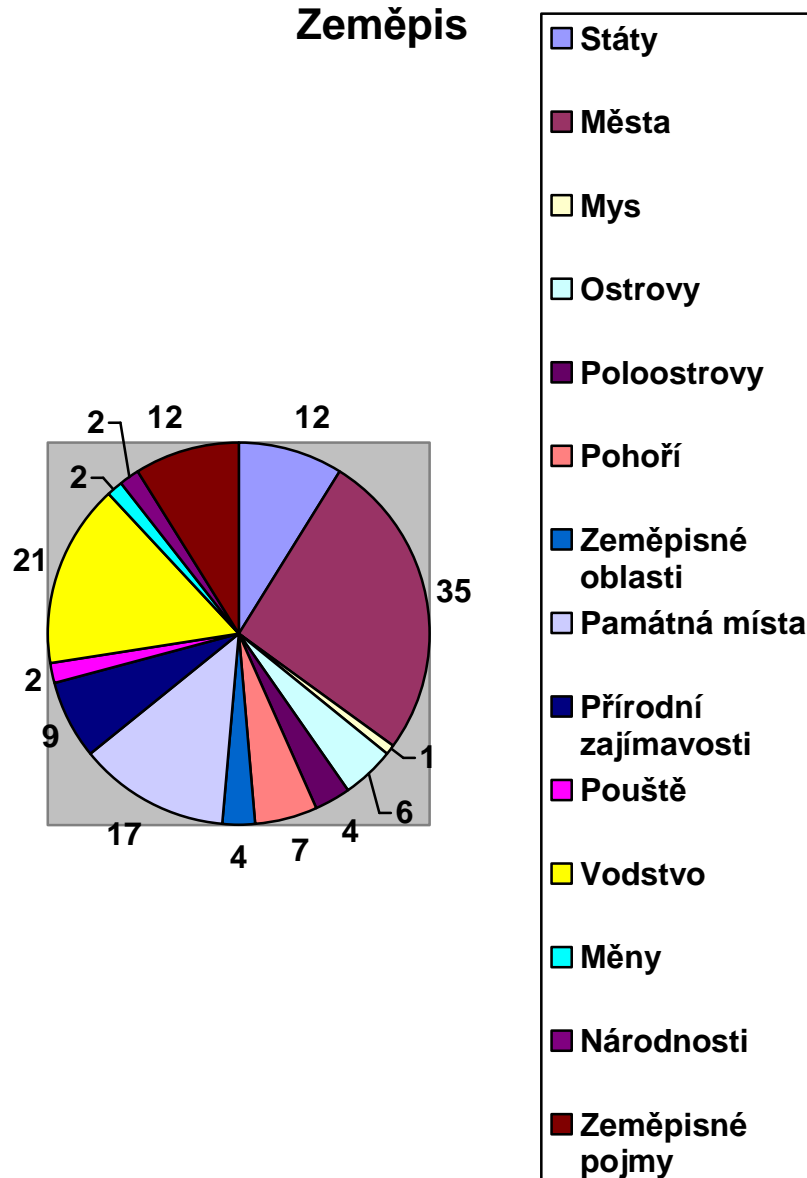
Tyto otázky patří do oblasti biologie a jejich rozličnost je na první pohled vidět. Ovšem jsou to otázky, které by se měl každý člověk dozvědět na českých školách. Jsou totiž základními znalostmi z oblasti biologie.

⁴⁵ www.rvp.cz [cit. 2010-03-30]

6. Zeměpis

Zeměpis je důležitou disciplínou, která se v osnovách základní školy objevuje obvykle v 6. ročníku. Otázky z tohoto oboru se staly nejpočetnějšími, proto bylo nezbytné tento obor pro přehlednost rozčlenit co nejpodrobněji.

Zeměpis

- 6. Zeměpis (celkem 134)
 - 6.1 Státy (12)
 - 6.2 Města
 - 6.2.1. Česká města, obce (22)
 - 6.2.2. Zahraniční města
 - 6.2.2.1. Evropská města
 - 6.2.2.1.1. Polská města (3)
 - 6.2.2.1.2. Slovenská města (2)
 - 6.2.2.1.3. Jiná evr. města (3)
 - 6.2.2.2. Africká města (2)
 - 6.2.2.3. Americká města (2)
 - 6.2.2.4. Ostatní města (1)
 - 6.3. Mys (1)
 - 6.4. Ostrovy (6)
 - 6.5. Poloostrovy (4)
 - 6.6. Pohoří
 - 6.6.1. Hory a vrcholky v Čechách (3)
 - 6.6.2. Hory a vrcholky v zahraničí (4)
 - 6.7. Zeměpisné oblasti (4)
 - 6.8. Památná a významná místa
 - 6.8.1. V Čechách (14)
 - 6.8.2. V zahraničí (3)
 - 6.9. Přírodní zajímavosti (1)
 - 6.9.1. v Čechách (8)
 - 6.10. Pouště (2)
 - 6.11. Vodstvo
 - 6.11.1. Oceánografie (1)
 - 6.11.2. Zálivy (1)
 - 6.11.3. Průlivy (1)
 - 6.11.4. Moře (2)
 - 6.11.5. Řeky (8)
 - 6.11.6. Jezera (3)
 - 6.11.7. Vodní úkazy (5)
 - 6.12. Měny (2)

6.13. Národnosti (2)

6.14. Zeměpisné pojmy (12)

Otázky ze zeměpisu jsou pokládány v pořadu AZ-kvíz nejčastěji. Počet všech položených otázek za dvacet vysílání pořadu je 134. Tento počet je nejvyšší dle našeho názoru především proto, že jsou tyto otázky základním rámcem pro vzdělání vůbec. Vysoký počet otázek je také dán tím, že oblast zeměpisu, stejně jako biologie, je velice širokým oborem. Otázky je tedy velice lehké vybírat z širokého spektra. Existuje široké spektrum otázek, které mohou být pokládány. Na rozdíl od jiných disciplín je zde tedy velice lehké vybírat otázky se stejnou obtížností. Každý člověk by měl být vzdělán v této oblasti. Zde jde především o to, aby se každý člověk dokázal geograficky orientovat na mapě a měl povědomí o tom, co se kolem něho nachází. Zeměpis je zařazován již od prvního stupně základní školy a to v předmětu s názvem Vlastivěda. Již zde získávají žáci povědomí o geografických souvislostech. Tuto kategorii jsme rozdělili do mnoha podskupin, které se dále člení. Nedá se říci, které otázky byly nejvíce zastoupené, ale široké spektrum otázek tvoří dotazy na města. Objevují se otázky na města česká i zahraniční. Ostatní otázky směřují k všeobecnému přehledu o zeměpisných souvislostech.

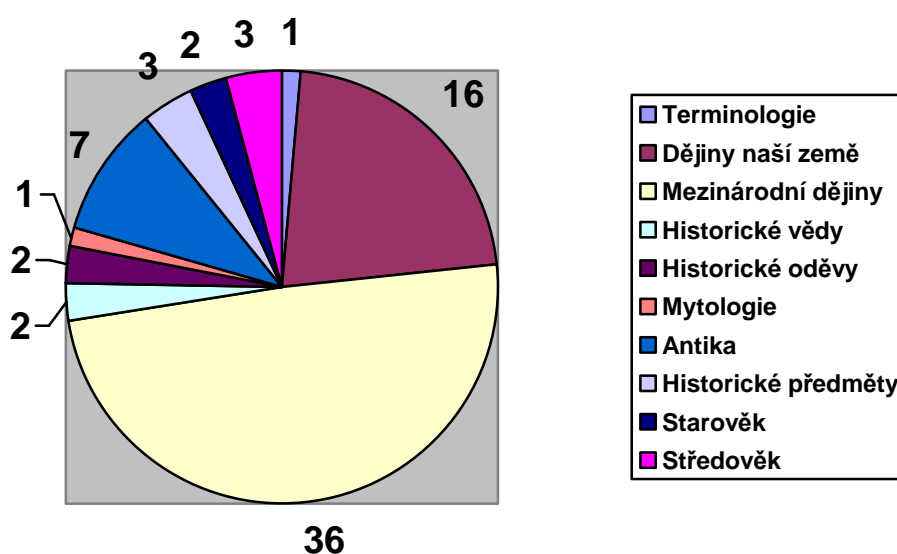
Příklady rozličnosti otázek dokazuje porovnání dvou otázek:

- Hlavní město severního Kapska v Jihoafrické republice se v roce 1867, se stalo významným centrem těžby diamantů. Jak se město, ve kterém byl vykopán největší diamantový důl na světě jmenuje?
Odpověď: Kimberley
- V letním období dostáváme předpověď počasí i pro rekreační místa ve vzdálených zemích, kam cestujeme hlavně za sluncem a slanou vodou. Hlášení o teplotě vzduchu a mořské vody se pro tato místa užívá souhrnný název. Jak zní jejich obecné pojmenování na písmena PL?
Odpověď: Přímořská letoviska

7.Dějepis

Dějepis je na základních školách zařazován až na druhém stupni, tedy od 6. ročníku. Kategorie, které jsme vytvořili, tvoří základní rámec oboru. Dějepis čili historie je obsáhlou disciplínou.

Dějepis

7. Dějepis (celkem 73)

7.1. Terminologie (1)

7.2. Dějiny naší země

7.2.1. dějiny 19.století (1)

7.2.2. dějiny 20. století (4)

7.2.3. významné osobnosti a rody (11)

7.3. Mezinárodní dějiny

7.3.1. Významné osobnosti (16)

7.3.2. Války, bitvy, vojenské operace (9)

7.3.3. Historická uskupení (3)

7.3.4. Oddíly, seskupení, kmeny (4)

7.3.5. Významné dokumenty (2)

7.3.6. Významná místa (2)

7.4. Historické vědy (2)

7.5. Historické oděvy (2)

7.6. Mytologie (1)

7.7. Antika (7)

7.8. Historické předměty (3)

7.9. Starověk (2)

7.10. Středověk (3)

Otázky z dějepisu se objevovaly velice často. Ve 20 dílech sledovaného kvízu zaznělo 73 otázek. Otázky spíše směřovaly na dějiny mezinárodní než na dějiny naší země. Nejobjemnější ovšem byly otázky na české i zahraniční významné osobnosti a šlechtické rody. Dějepis je důležitou disciplínou v životě člověka. Otázky byly směřovány povětšinou na základní vědomosti. Je jisté, že každý člověk by měl být vzdělán v historických vědách a měl by mít znalosti základních souvislostí. Otázky, které byly položeny, jsou zaměřeny na všeobecné znalosti z různých etap dějin. Důležitost těchto znalostí tkví také v tom, že pro pochopení současnosti je důležité znát minulost. Vládnout vědomostmi z dějepisu a dějin obecně je důležitým mezníkem pro pochopení současného dění.

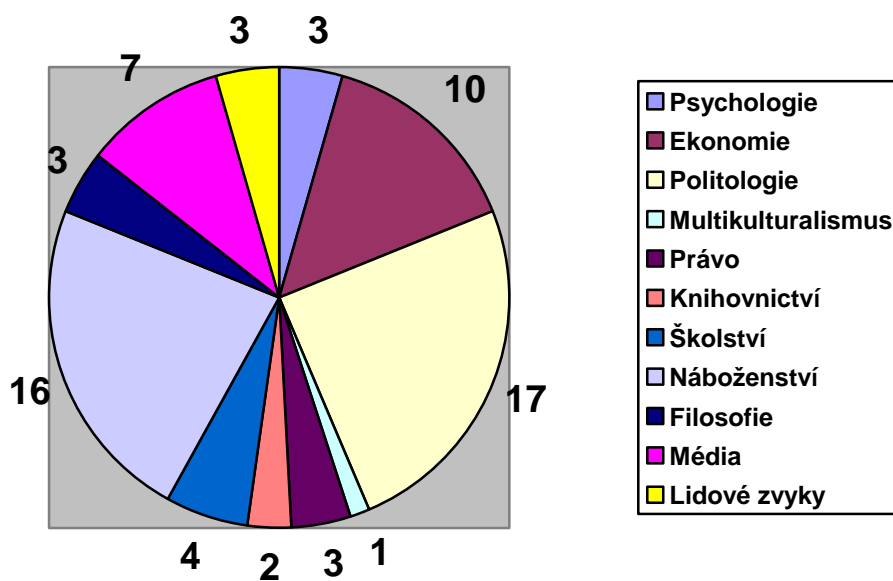
Příklady rozličnosti otázek dokazuje porovnání dvou otázek:

- Legendární slovenský zbojník působil na slovensko-polském pomezí na počátku 18. století. Pocházel z Těrchové, jeho život skončil v 25 letech v Liptovském Mikuláši na šibenici. Jak se slavný loupežník jmenoval celým jménem?
Odpověď: Juraj Jánošík
- Antický Bůh války je znám pod svým řeckým nebo latinským jménem. Uveďte obě.
Odpověď: Áres, Mars

8. Občanská výchova

Tato disciplína prodělala v historii výuky velké změny. Za první republiky byl tento obor využíván jako výklad o politickém systému a politické situaci vůbec. Tento obor se stal také důležitým předmětem pro pochopení vlivu demokracie. Za komunistického režimu se na občanskou výchovu pohlíželo jinak než dnes. Dnes do výuky zařazují učitelé výchovu k evropanství a Evropskou unii. V minulosti to bylo prosazování komunismu a ruského vzoru. Ovšem netvrdíme, že tento obor je či byl zaměřen pouze na politiku. V dnešní době se tento obor stává jedinou „výchovou“, kde učitelé od žáků potřebují dokazovat spíše vědomosti než dovednosti. Do tohoto oboru řadíme mnoho podskupin. Občanská výchova v sobě totiž i na školách zahrnuje přehled o mnoha disciplínách. V dnešní době se občanská výchova vyučuje od 6. ročníku základní školy a je součástí i výuky na středních školách. Tento obor zahrnuje disciplíny jako jsou např.: politologie, filosofie, ekonomika. Na základních školách by sem patřila i psychologie či rodinná výchova. Členění jsme tedy přizpůsobili podle obsahu tohoto předmětu na základních školách.

Občanská výchova

- 8. Občanská výchova (celkem 69)
 - 8.1. Psychologie (3)
 - 8.2. Ekonomie (10)
 - 8.3. Politologie (15)
 - 8.3.1. Formy vládnutí (2)
 - 8.4. Multikulturalismus (1)
 - 8.5. Právo (3)
 - 8.6. Knihovnictví (2)
 - 8.7. Školství (4)
 - 8.8. Náboženství
 - 8.8.1. Křesťanství (5)
 - 8.8.1.1. Bible (6)
 - 8.8.2. Islám (3)
 - 8.8.3. Judaismus (2)
 - 8.9. Filosofie (3)
 - 8.10. Média
 - 8.10.1. Informatika (4)
 - 8.10.2. Rozhlas (1)
 - 8.10.3. Noviny (1)
 - 8.10.4. Ostatní média (1)
 - 8.11. Lidové zvyky (3)

Otázky z občanské výchovy tvoří 9 % všech položených otázek. Díky širokému rozvrstvení tohoto oboru se pod tuto kategorii zařazuje mnoho témat. Nejvíce otázek bylo položeno z oboru politologie, kde šlo o otázky z dění z celého světa. Domníváme se, že tato oblast je zastoupena především proto, že tento obor zahrnuje jakýsi všeobecný přehled. Občanská výchova pod sebe zahrnuje mnoho témat, která dohromady tvoří rámec jakéhosi přehledu o skutečnostech a souvislostech. Tento obor je tedy důležitou součástí všeobecného vzdělání. Otázky, které byly položeny, vesměs odpovídají i školské představě o všeobecném vzdělání.

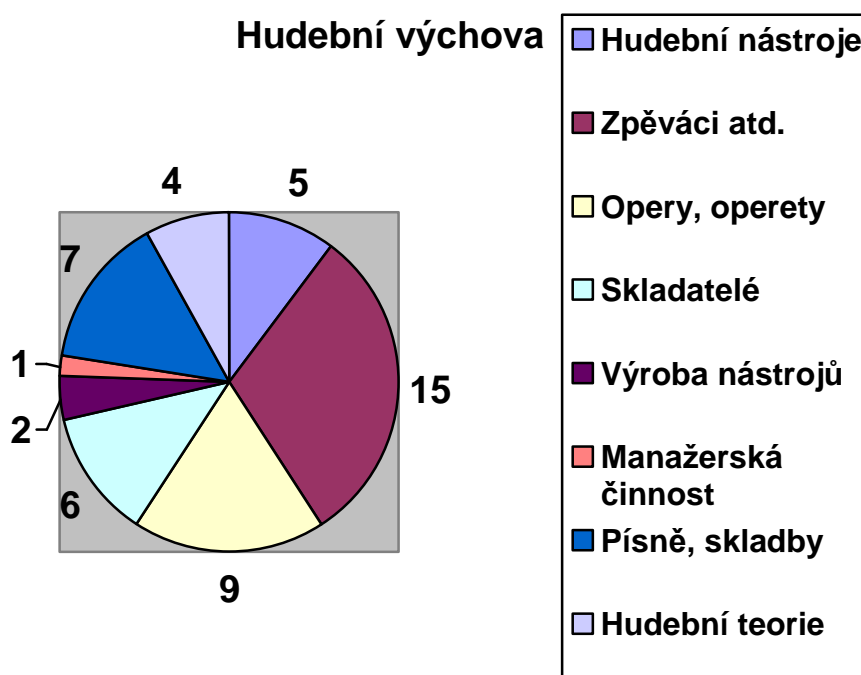
Příklady rozličnosti otázek dokazuje porovnání čtyř otázek:

- Jak se říká zvýhodnění při nákupu většího počtu kusů určitého zboží, které někdy odběrateli poskytuje výrobce.
Odpověď: Množstevní sleva
- Někde se stále dodržuje zvyk, že se po dokončení hrubé stavby domu a krovů, připevní na střechu opentlený stromek. Jak se této ozdobě říká?
Odpověď: Glajcha
- Palestinská militantní politická organizace, hnutí Islámského odporu má dvě složky, bojovou a civilní, která si získala příznivce sociální prací a charitou. V roce 2006 hnutí vyhrálo volby do palestinské národní správy. Jak se tato organizace nazývá jedním arabským slovem na H?
Odpověď: Hamas
- Podle Bible se malému Ježíškovi přišli poklonit tři mudrci z východu. Přinesli mu dary, které symbolizovaly, že se má stát nejvyšším knězem, nejvyšším králem a nejvyšší obětí. Které tři dary to podle tradice byly?
Odpověď: Kadidlo, Zlato, Myrha

Na grafu vidíme, že převažují otázky z politologie a náboženství. Otázky jsou z různých odvětví a zajímavé je, že všechny tyto otázky mají v soutěži stejnou hodnotu. To ovšem plyne z pravidel soutěže. Na stejné úrovni zde stojí odpověď týkající se lidových zvyklostí a otázka z ekonomie.

9. Hudební výchova

V disciplínách, které patří ve školách do tzv. výchov, má hudební výchova své významné místo. Děti jsou k hudbě vedeny již od dětství. Základní škola má tento předmět jako povinný pro všechny žáky bez ohledu na jejich talent. Ovšem v AZ-kvízu nejde o prokazování talentu, ale o prokázání teoretické znalosti z hudební výchovy.

9. Hudební výchova (celkem 49)

9.1 Hudební nástroje (5)

9.2 Zpěváci, zpěvačky, hudební skupiny a soubory

9.2.1. V Čechách (6)

9.2.2. V zahraničí (9)

9.3 Opery, operety (9)

9.4 Skladatelé

9.4.1. V Čechách (4)

9.4.2. V zahraničí (2)

9.5. Výroba nástrojů (2)

9.6. Manažerská činnost (1)

9.7. Písně, skladby (7)

9.8. Hudební teorie (4)

Tento obor je zastoupen více než odvětví sportu. Tato skutečnost nám opět dokazuje, že jsou otázky v pořadu AZ-kvíz zastoupeny spíše humanitními vědami. V jednom pořadu zazněly zhruba dvě otázky z hudební výchovy. Tento obor byl zastoupen otázkami z hudby moderní i z hudby klasické. Náhodnost otázek zajišťuje, že není důležité z jakého období hudba či skladba pochází. Nerozlišuje se prestižnost hudby či její kvalita, ale jde jen o to, aby soutěžící prokázal svůj přehled v oblasti hudby.

Příklady rozličnosti otázek dokazuje porovnání tří otázek:

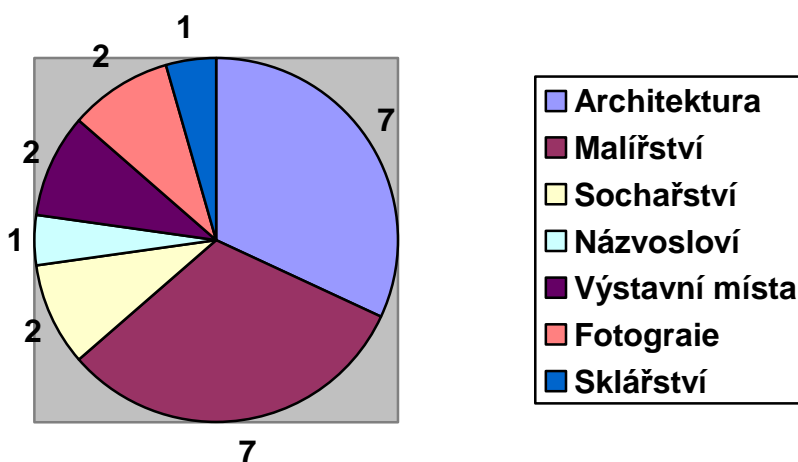
- Přezdívku český Elvis získal zpěvák s monogramy KZ, z repertoáru Elvise Presleyho nazpíval například hit Černošský ghetto. Zpíval také se Spirituál kvintetem a z jeho sólové dráhy uvedme převzatou píseň Alenka z říše divů.
Řekněte zpěvákovo celé jméno.
Odpověď: Karel Zich
- Akademický soubor písní a tanců ruské armády, složený výlučně z mužských zpěváků uvádí zejména ruské národní písně jako Kaťuša nebo Kalinka, pod kterým názvem je tento soubor znám?
Odpověď: Alexandrovci
- Tento americký zpěvák a herec je dvojnásobným držitelem ceny Grammy, spolupracoval se skupinou Black Eyed Peas či rapperem Nellym. Jeho druhé album Futuresex/Lovesounds vyšlo v roce 2006. Uveďte alespoň jeho příjmení.
Odpověď: Justin Timberlake

Zde vidíme, že otázky jsou různého charakteru. Na stejné úrovni zde stojí otázky o klasickém ruském sboru (Alexandrovci) a na straně druhé moderní zpěvák Justin Timberlake. Tyto znalosti jsou považovány tvůrci pořadů AZ-kvíz za srovnatelné.

10. Výtvarná výchova

Tento obor je dalším předmětem, kde se uplatňují určité dovednosti. Ve školách je výuka výtvarné výchovy povinná a při hodnocení žáků se přihlíží spíše k jejich dovednostem než vědomostem o tomto oboru. V AZ-kvízu se prověřují vědomosti soutěžících, a tedy ani v tomto oboru tomu není jinak.

Výtvarná výchova

10. Výtvarná výchova (celkem 22)

10. 1. Architektura (7)

10.2. Malířství

10.2.1. Malíři (3)

10.2.2. Obrazy (4)

10.3. Sochařství (2)

10.4. Názvosloví (1)

10.5. Výstavní místa (galerie, stavby) (2)

10.6. Fotografie (2)

10.7. Sklářství (1)

Tento obor není v kvízech příliš zastoupen. Jde spíše o jakýsi doplňující obor. Znalost tohoto oboru je pro všeobecný přehled rovněž důležitá. Malá četnost otázek z tohoto oboru dokazuje dle našeho názoru jen to, že tyto informace jsou specifické, a tak tvůrci soutěží vybírají jen určité otázky, které by měl mít v povědomí každý člověk. Nalezneme zde otázky na významná díla a jejich autory. Na příkladu si ukážeme, že otázky jsou stylově a dobově rozdílné. Domníváme se tedy, že i otázky z tohoto oboru zjišťují spíše všeobecné znalosti než ty specifické .

Příklady rozličnosti otázek dokazuje porovnání dvou otázek:

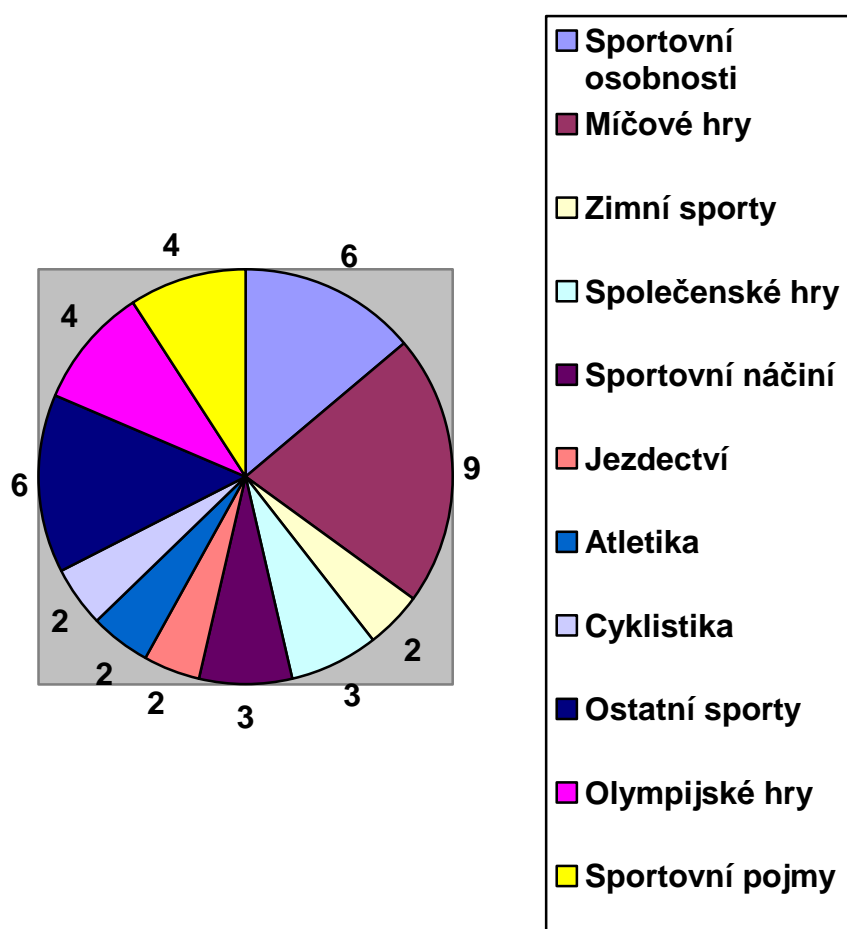
- Řadíme je ke klíčovým osobnostem českého sklářství druhé poloviny 20. století. Stali se manželi a za svá společná díla získali řadu ocenění na mnoha světových výstavách. Povězte příjmení alespoň jednoho z tvůrců našeho moderního sklářského umění.
Odpověď: Stanislav Libenský, Jaroslava Brychtová
- Autorem tohoto slavného obrazu je italský renesanční umělec Leonardo da Vinci, jde o portrét ženy držící v náručí malou šelmu. Pod, kterým názvem je obraz známý?
Odpověď: Dáma s hranostajem

Zde můžeme vidět, že se otázky nezaměřují na určitou specifickou znalost, ale spíše se jedná o určitý přehled faktických vědomostí. Nikdo po soutěžících nepožaduje, aby popsali obrazy či díla, o kterých se mluví, ale jde jen o čistou znalost faktu.

11. Sport

Do této kategorie jsme zařadili otázky ze sportu. Toto odvětví tedy zahrnuje veškeré otázky týkající se sportovních osobností a činností.

Sport

- 11. Sport (celkem 43)
 - 11.1. Sportovní osobnosti (6)
 - 11.2. Míčové hry
 - 11.2.1. Basketbal (2)
 - 11.2.2. Fotbal (4)
 - 11.2.3. Tenis (3)
 - 11.3. Zimní sporty (2)
 - 11.4. Společenské hry (3)
 - 11.5. Sportovní náčiní (3)
 - 11.6. Jezdectví (2)
 - 11.7. Atletika (2)
 - 11.8. Cyklistika (2)
 - 11.9. Ostatní sporty (6)
 - 11.10. Olympijské hry (4)
 - 11.11. Sportovní pojmy (4)

Sport je odvětvím, které je ve všech státech velice ceněné. Každý národ má svůj oblíbený sport. I díky tomu je tato disciplína velice oblíbená. Sport je disciplína, která spojuje všechny národy. Otázky, které byly položeny, jsou z různých sportovních odvětví. I zde se tvůrcům podařilo vybrat otázky, které jsou všeobecného rázu. Jsou to otázky, které byly jak ze současného sportu, tak z minulosti. Ovšem minimum otázek zjišťovalo specifickou znalost ze sportovní sféry.

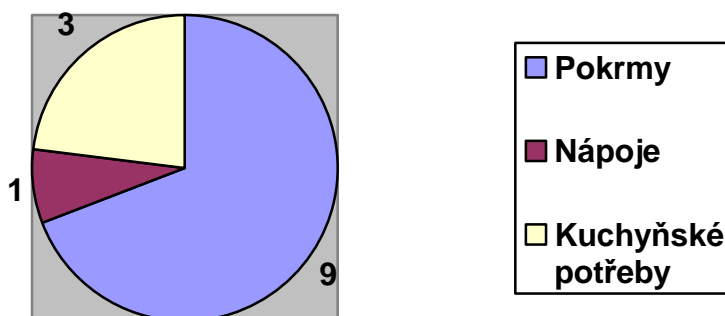
Příklady rozličnosti otázek dokazuje porovnání dvou otázek:

- Jak se nazývá hazardní hra, při níž vítězí ten, kdo hozenou minci nejvíce přiblíží dané linii?
Odpověď: Čára
- Lyžařské středisko na severovýchodě amerického státu New York bylo dvakrát dějištěm zimních olympijských her a to v roce 1932 a v roce 1980. Jak se městečko jmenuje?
Odpověď: Lake Placid

12. Pracovní činnosti (vaření)

Tuto kategorii jsme vytvořili uměle a neodpovídá žádné vědecké disciplíně. Ovšem odpovídá předmětu na základní škole. Pracovní činnosti jsou součástí výuky na základních školách již řadu let. V tomto předmětu se žáci učí pracovat, zaměřují se na činnosti běžného života. Vyučuje se kupříkladu práce se dřevem, práce na pozemcích či vaření. Vědomosti z vaření jsou v AZ-kvízu obsaženy.

Pracovní činnosti

12. Pracovní činnosti (vaření) (celkem 13)

12.1. Pokrmy (9)

12.2. Nápoje (1)

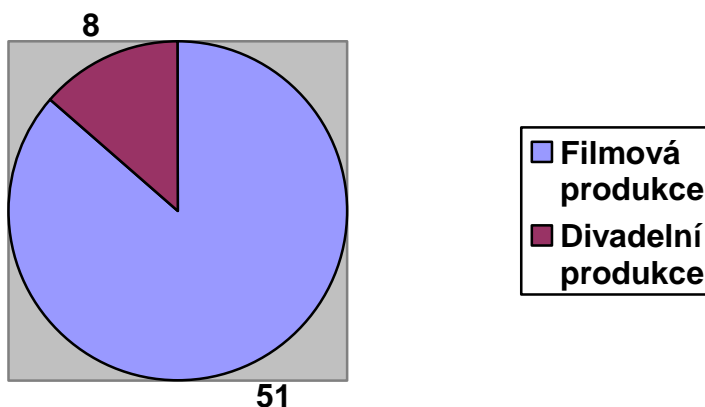
12.3. Kuchyňské potřeby (3)

Tyto otázky obsahují především znalosti z oblasti české i zahraniční kuchyně. Nalezneme zde dotazy na pokrmy i kuchyňské náčiní. Tyto otázky jsou běžnou součástí života člověka. Proto také tvoří rámec všeobecného vzdělání. Žádné otázky nejsou specificky zaměřené a proto nevyžadují žádnou speciální znalost v oboru vaření. Tyto otázky tvořily zhruba stejný podíl jako obor Matematika.

13. Kultura

Kategorii kultury jsme opět vytvořili uměle. Tento obor je jediným, který se nevyskytuje v českém školství jako samostatný předmět. Některé otázky se žák na školách dozví, ale většina z otázek je spíše přehledem o společenském a kulturním dění.

Kultura

13. Kultura (celkem 59)

13.1. Filmová produkce

13.1.1. česká produkce (12)

13.1.2. zahraniční produkce (8)

13.1.3. Filmové osobnosti

13.1.3.1. české osobnosti (14)

13.1.3.2. zahraniční osobnosti (14)

13.1.4. Filmová teorie (3)

13.2. Divadelní umění

13.2.1. České divadlo (1)

13.2.2. Herci (1)

13.2.3. Divadelní budovy (5)

13.2.4. Divadelní teorie (1)

Tuto kategorii jsme rozčlenili na filmovou a divadelní produkci. Otázky se spíše zaměřovali na produkci filmovou, což dokazuje, že filmová produkce je více prezentována (medializována), a proto je jednodušší vybrat z této oblasti otázky. Nedá se říci, že by byly otázky zaměřeny na jednotlivá období kulturního vývoje. Jde zde spíše o průřez jednotlivých období a stylů. Otázky jsou nejčastěji směřovány k významným filmovým osobnostem. Můžeme říci, že ani zde nejde o specifické znalosti, ale spíše o všeobecný přehled.

Příklady rozličnosti otázek dokazuje porovnání dvou otázek:

- Hlavní hrdina filmu Černočerná tma, kterého představoval Vin Diesel se objevuje též v dalších pokračováních tohoto vědecko-fantastického filmu. Jak se hlavní hrdina, trestanec se zvláštní schopností vidět ve tmě, jmenuje?
Odpověď: Riddick
- Ve které filmové pohádce na písmena ŠSP zazní píseň Slza s tváře padá, v podání Heleny Vondráčkové?
Odpověď: Šíleně smutná princezna

Tyto otázky dokazují, že oblast kultury není zaměřena na jednotlivá období či jednotlivé osobnosti. Nerozlišuje se produkce zahraniční či domácí. Jde čistě o náhodný výběr otázek z různých oblastí kulturního života.

7. Závěr

Na závěr bychom chtěli shrnout celou práci do několika základních myšlenek. V teoretické části jsme se zaměřili na vysvětlení základních pojmů, které se týkají televizních kvízů. Především jsme se pozastavili nad pojmem všeobecné vzdělávání, což je téma, které tvoří základní rámec naší práce. Na tento pojem jsme navázali i v analytické části. V analytické části jsme nejprve zvolili období, ve kterém budeme televizní kvíz zaznamenávat. Zvolili jsme období od 9.března 2009 do 14.dubna 2009. Pořady z tohoto období jsme zaznamenali a následně jsme vypsali veškeré otázky, které zde zazněly. Poté jsme veškeré otázky rozčlenili do oddílů, které můžeme vidět v analytické části. Tyto oddíly a jejich početní zastoupení jsme okomentovali a vyjádřili tak názor k početnímu zastoupení otázek. Také jsme se snažili podotknout, že oddíly, které jsme vytvořili, tvoří rámec všeobecného vzdělání.

Cílem naší práce bylo zjistit, jakou představu mají tvůrci televizních kvízů o všeobecném vzdělání. Soutěžní pořad AZ-kvíz se pyšní podtitulem „soutěž pro každého“, snažili jsme se zjistit, zda otázky z tohoto pořadu jsou specifické či zjišťují všeobecné znalosti. A také to, jak vůbec vypadá představa o všeobecném vzdělání v podání tohoto pořadu. Na základě analýzy, jíž jsme podrobili otázky z AZ-kvízu, jsme dospěli k závěru, že tato hra opravdu v souboru faktů zjišťuje jakýsi rámec všeobecného vzdělání. Ovšem podotýkáme, že je velice těžké rozpoznat hranici mezi všeobecnými a specifickými vědomostmi.

Díky tomu, že AZ-kvíz má své věrné diváky, jsme se mohli z jejich reakcí přesvědčit o tom, že většina zúčastněných potvrzuje, že podtitul soutěže je založen na pravdě. V tomto kvízu je důležité, že proti sobě mohou soutěžit dělník a např. právník. Pořad AZ-kvíz je klasický vzdělanostní kvíz, který má svou stálou podobu již řadu let. Z analýzy vyplývá, že otázky tohoto pořadu jsou zaměřeny spíše humanitně. Pokud se zamyslíme nad samotnou představou o všeobecném vzdělání je tímto pořadem pojímáno čistě klasicky. Otázky jsou položeny tak, aby byla odpověď čistým faktem bez následného vysvětlení. Toto faktografie vyplývá vlastně z podstaty hry AZ-kvíz. V tomto pořadu je tedy vzdělání chápáno jako určitý soubor faktů. Znalosti z těchto vybraných disciplín jsou bez zjevné posloupnosti pokládány soutěžícím. Náhodnost otázek zaručuje, že se otázky z jednotlivých disciplín mísí a tak je málo pravděpodobné, že budou za sebou následovat dvě otázky ze stejné oblasti.

Pořadem AZ-kvíz je tedy všeobecné vzdělávání pojímáno spíše jako soubor vědomostí, které musí soutěžící znát, pokud chce uspět. V dnešní době se ve školství spíše preferuje využití praktických dovedností než memorování faktů či znalostí. Moderní školské metody přistupují ke všeobecnému vzdělání jako k pojmu, který zahrnuje vědomosti i dovednosti. Na rozdíl od této představy se u pořadu AZ-kvíz objevuje jen složka vědomostní. Ovšem to plyne z pravidel této soutěže.

Naše práce by mohla být přínosem především pro pedagogy, kteří by se mohli zamyslet nad tím, zda žákům dáváme všeobecné znalosti, které budou moci v praktickém životě použít. Je totiž také otázkou, do jaké míry naše školství připravuje studenty na tuto soutěž. Zda soutěžícím stačí jen studium na českých školách, které jim dají všeobecné vzdělání či musí věnovat čas samostudiu, pokud chtějí v soutěži uspět. Je důležité podotknout, že pořad AZ-kvíz se vysílá od roku 1997 a doposud se těší velké oblibě. Doufáme, že tento pořad zůstane na televizních obrazovkách a že se k němu připojí i mnoho dalších podobných pořadů. Nové pořady by se mohly zaměřit na nový pohled na všeobecné vzdělání. Především na zjišťování vědomostí, které nejsou jen pouhými fakty, ale také nositeli určitých souvislostí. Je důležité prokazovat také znalost vědomostí z oblasti praktického života. Především pochopit souvislosti, které s jednotlivými fakty souvisí.

8. Summary

This thesis on topic Television Quizzes – Education or Entertainment (a topic questionnaire analysis) focuses on a specific programme of a television broadcasting. The quizzes tend to appear to be educational broadcasting. The paper tried to find out both the educational and entertaining extend of these programmes. “AZ-Quiz” meets both functions stated above. Next task was to obtain the insight into the general knowledge conception of this programme. An analysis consisting of twenty questions helped to create an overall picture about the general knowledge issue. “AZ-Quiz” is included into entertaining group of programmes but it is also taken understood as an educational one. The general knowledge is comprehended as a set of various factors. The target of “AZ-Quiz” is to present a factual response, not to demonstrate knowledge of specific contexts and meanings. Despite of this fact, the modern school education system promotes the use of general knowledge in the practical life than the knowledge memorizing. General education in the use of television quiz is usually understood as a certain set of facts and knowledge focused more on the humanities than science. In conclusion, this programme is considered an appropriate means of school education and the brought up issues usually deal with general knowledge.

9. Bibliografie

- Besserová, M. *NOVA křížem krážem*. 1.vyd. Praha: Formát, 2004. ISBN 80-86718-28-X.
- Bourdieu, P. *Teorie jednání*. 1.vyd. Praha: Karolinum, 1998. ISBN 80-7184-518-3.
- Česká televize, *Status, kodex, strategie České televize*. 1.vyd. Praha: Česká televize, 1998. ISBN 80-85005-15-8.
- Fink, E. *Hra jako symbol světa*. 1.vyd. Praha: Český spisovatel, 1993. ISBN 80-202-0410-5.
- Huizinga, J. *Homo ludens o původu kultury ve hře*. 1.vyd. Praha: Mladá fronta, 1971.
- Jirák, J., Burton, G. *Úvod do studia médií*. 1.vyd. Praha: Barrister & Principal 2001. ISBN 80-85947-67-6.
- Köpplová, B., a kolektiv, *Dějiny českých médií v datech (rozhlas, televize, mediální právo)*. 1.vyd. Praha: Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0632-1.
- Liessmann, K. *Teorie nevzdělanosti: omyly společnosti vědění*. 1.vyd. Praha: Academia, 2008. ISBN 978-80-200-1677-5.
- Průcha, J., Walterová, E., Mareš, J. *Pedagogický slovník*. 5.vyd. Praha: Portál 2008. ISBN 978-80-7367-416-8.
- Schellman, B. a kolektiv, *Média:základní pojmy, návrhy, výroba*. 1.vyd. Praha: Sobotáles, 2004. ISBN 80-86-706-03-0.
- Šmíd, M. *Média, internet, TV Nova a já*. 1.vyd. Praha: ISV nakladatelství, 2000. ISBN 80-85866-69-2.

Internetové zdroje

- České televize.: Historie ČT [online] Dostupný na:
<http://www.ceskatelevize.cz/ct/historie/brno.php> [cit. 2009-04-18]
- Česká televize.: pořad AZ-kvíz [online] Dostupný na:
<http://www.ceskatelevize.cz/program/10211781933.html?nzv=AZ-kv%EDz>
[cit. 2009-04-27]
- Česká televize.: pořady pro děti v České televizi [online] Dostupný na:
<http://www.ceskatelevize.cz/poradyaz/deti.html> [cit. 2009-04-27]

- Česká televize.: pořad „Bludiště“ [online] Dostupný na:
<http://www.ceskatelevize.cz/program/10211681303.html?nzv=Bludi%9At%EC>
[cit. 2009-04-27]
- Česká televize.: pořad Za školu [online] Dostupný na:
<http://www.ceskatelevize.cz/program/10206971003.html?nzv=Za+%9Akolu>
[cit. 2009-04-27]
- Mediamaster.: Sledovanost pořadu AZ-kvíz [online] Dostupný na:
http://www.media-master.cz/files/Martin/sponzoring/pravidelne%20porady%20CT1/AZ%20kviz_2010.pdf [cit. 2010-03-26]
- Ministerstvo vnitra České republiky.: *Význam vzdělání pro společnost, organizace jednotlivce.* [online] Dostupný na:
web.mvcr.cz/archiv2008/reforma/zpravy/priprava/moduly/m_pm_41.doc [cit. 2009-04-06]
- Ministerstvo školství České republiky [online] Dostupný na: www.msmt.cz [cit. 2009-05-10]
- Rámcový vzdělávací plán základního vzdělávání [online] Dostupný na:
<http://www.rvp.cz/clanek/643> [cit. 2009-05-10]
- Soutěž „Who Wants to Be Millionaire“ [online] Dostupný na:
<http://www.millionairetv.com> [cit. 2010-03-26]
- Soutěž *Guess the Tune* [online] Dostupný na:
<http://www.classicthemes.com/50sTVThemes/themePages/nameThatTune.html>
[cit. 2010-03-26]
- TV Prima.: Pořad Nepodceňuj blondýnky [online] Dostupný na:
http://iprima.cz/index.php/plain_site/content/view/full/81574 [cit. 2009-04-28]

10. Přílohy

Jako přílohu přikládáme výpis veškerých otázek, které zazněly v AZ-kvízu od 9.března 2009 do 14.dubna 2009. Tyto otázky tvoří rámec naší práce a poskytly nám jakousi představu o všeobecném vzdělávání v podání pořadu AZ-kvíz. Záznamy vybraných dílů nalezneme také na přiloženém CD.

1. Český jazyk

1.1. Český jazyk teorie

Anaglyf je termín z oblasti lingvistiky a je to jiné označení pro tzv. vyšinutí z vazby. Je to pravda? Ano nebo ne?

Odpověď: Ne

1.2. Gramatika

Gramatiku neboli mluvnici dělíme na tři základní části: fonetiku, morfologii a syntax. Kterými českými výrazy nahradíte fonetika, morfologie a syntax? Uveďte alespoň dva z nich.

Odpověď: Hláskosloví, Tvarosloví, Skladba

1.2.1. Morfologie

Tyto dvě části slova mohou tvořit spolu s kořenem takzvaný kmen slova. Latinsky se označují jako prefix a sufix. Jak se tyto dvě části slova označují česky?

Odpověď: Předpona, Přípona

Mezi částice patří jednoslabičné hovorové slůvko, které používáme, když někomu přitakáváme. Nahrazuje výrazy ano, je to tak, ovšem, zajisté. Které jednoslabičné slovo to je?

Odpověď: Ba

Dostanete-li při výuce jazyka úkol, abyste vytvořil superlativ přídavného jména nebo příslovce. Co máte vytvořit. Vyjádřete jazykovědný termín pro superlativ dvěma českými slovy.

Odpověď: Třetí stupeň

Nahraďte mluvnický odborný termín dativ, dvěma českými slovy na TP.

Odpověď: Třetí pád

1.2.2. Lexikologie

Jak se nazývá nadnářeční útvar našeho národního jazyka, který většinou užíváme ve svých mluvených, nespisovných projevech?

Odpověď: Obecná čeština

Těmto výrazům se v mluvnici říká antonyma nebo také opozita. V Češtině se jazykovědní termín antonymum vyjadřuje třemi slovy na SOV. Řekněte je.

Odpověď: Slova opačného významu

1.2.2.1. Přísloví, pranostiky, pořekadla, rčení, úsloví

„Host do domu, Bůh do domu“, říkají lidé, kteří rádi vidí své přátele. Různí introverti a misantropové si druhou část přísloví obměnili, Jak podle nich zní: „Host do domu..“
dopovězte.

Odpověď: Hůl do ruky

Pozici člověka, který mravně upadá nebo se dopouští zločinů, obrazně označuje jedno české rčení, kde se podle něj takový člověk ocitá?

Odpověď: Na šikmé ploše

Právní zásada *Suum cuique tribuere*, vyjadřuje pravidlo podle něhož je v rámci spravedlnosti respektovat právo každého na ten díl statků, který mu podle obecných a pro všechny stejně platných kritérií přísluší. Které české přísloví tuto zásadu vystihuje?

Odpověď: Každému co jeho jest

Toto políčko získáte když patřičně doplníte úsloví, které začíná: Komu není rady..?

Odpověď: Tomu není pomoci

Člověk, který se dopustil něčeho nečestného, bývá zatížen vědomím viny a nemůže proto volně jednat, co a kde takový člověk, podle jednoho obrazného rčení má?

Odpověď: Máslo na hlavě

Řada pranostik se vztahuje k častým klimatickým změnám, které jsou typické pro jeden jarní měsíc. Jedna z nich říká, že nestálý je vždycky dětský pláč, panská přízeň a...Doplňte tuto pranostiku o dvě slova začínající na DP.

Odpověď: Dubnové počasí

Význam tohoto úsloví vyjadřuje, že jsem ve vztahu k někomu vinen, že k němu mám v morálním slova smyslu dluh. Jak úsloví, které vychází z jisté dřívější praxe hospodských zní?

Odpověď: Mít u někoho vroubek

Jedno české rčení přirovnává zvyk k určitému kusu oblečení. O jaké oblečení jde?

Odpověď: Železná košile

Ten, kdo chce něčeho dosáhnout za každou cenu, bývá leckdy ochotný udělat pro úspěch věci všelicos, možné i nemožné, láká druhé ke spolupráci za nebývalou odměnu, co jim podle jednoho rčení slibuje.

Odpověď: Hory doly

O někom, kdo si bez vlastního úsilí přisvojuje úspěchy a dobré výsledky někoho jiného, říkáme, že se něčím chlubí. Čím se takový člověk chlubí?

Odpověď: Cizím peřím

Úsloví vystihuje situaci, v níž se ocitne někdo, kdo svým jednáním zanechá nepříznivý dojem. Říká se, že má pak svrchní oděv, jaký?

Odpověď: Z ostudy kabát

Že příjemné bývá často spojeno s méně příjemným to nám připomíná rčení v němž zaznívá jméno královny květin, které přísloví mám na mysli?

Odpověď: Není růže bez trní

V projevech či komentářích se občas používá úsloví In medias res, převzaté z latiny. Jak ho můžeme přeložit do češtiny?

Odpověď: K jádru věci

1.2.2.2. Obrazná či jiná pojmenování a sousloví

Obrazným souslovím na LP se označuje poslední dobrý výtvar nebo výkon umělce sportovce a podobně. Jak se takovému poslednímu vzepětí říká?

Odpověď: Labutí píseň

Drobný šedohnědě zbarvený opeřenec se dostal do obrazného pojmenování jímž vyjadřujeme, že někdo zahálí. Co tedy zahálčivý člověk podle něj dělá?

Odpověď: Chytá lelky

Vrhá-li někdo smutné či prosebné pohledy. Přirovnáváme to k pohledům jednoho domácího zvířete. Co takový oddaný či smutný člověk obrazně dělá?

Odpověď: Psí oči

Tento svět má mnoho krásných scenérií, nadějí a možností, ale také mnoho temných stránek, právě kvůli nim nazývají křesťané, v některých svých modlitbách místo, kde žijeme dvěma slovy na SÚ. Jak mu obrazně říkají?

Odpověď: Slzavé údolí

Pro označení dovednosti, obratnosti a zručnosti, které jsme získali častým opakováním nějaké činnosti, ale také pro řemeslnou zručnost. Používáme slovo francouzského původu na R, které je to slovo?

Odpověď: Rutina

Přílišnou zvědavost či nadměrné divení se něčemu přirovnáváme k jednomu zvláštnímu jevu, prý nám při velké zvědavosti hrozí, že se něco strašného stane s naším zrakovým orgánem, doslova hrozí, že vypadnou co a odkud?

Odpověď: Oči z důlků

Je to socha poblíž egyptských pyramid o jejímž původu se jen dohadujeme. Snad proto o člověku, který si střeží své tajemství říkáme, že je záhadný jako?

Odpověď: Sfinga

Původně to bylo hanlivé označení nemanželského dítěte, dnes se toto slovo používá jako obecná nadávka. Jak zní hledaný výraz?

Odpověď: Parchant

Které slovo na Č, je opakem slova celek?

Odpověď: Část

Pojmenujte slovem na písmeno I, naprostou neznalost či omezenost, která může pramenit i z nezájmu o věc?

Odpověď: Ignorance

Módní vlna v užívání cizích slov přinesla do našeho jazyka i původem francouzské pojmenování školeného znalce vín a odborníka na kombinace pokrmů a nápojů. Jak zní toto pojmenování
Odpověď: Somiliér

Pro člověka, který se proviní přeběhličstvím například k jiné víře nebo politickému hnutí. Existuje výstižné pojmenování pocházející z latiny. Jak zní?
Odpověď: Renegát

Pod písmeny FI se skrývá sousloví označující myšlenku již se nemůžeme zbavit. Která dvě slova z latiny označují utkvělou myšlenku?
Odpověď: Fixní idea

Úvazný sloupek na lodi či na břehu, který slouží k upevňování lan se nazývá stejně jako malý chlapec, jak?
Odpověď: Pacholek

Jde o slovní spojení, které se podle antické tradice označovalo umělecky nebo technicky významná díla starověku, jejichž všeobecně přijímaný výčet, podal helénistický spisovatel Filón Byzantský. O které slovní spojení se jedná?
Odpověď: Sedm divů světa

Zamaskovat můžeme vojenskou techniku nebo také výsledky jednání. Řekněte slovo francouzského původu, kterým můžeme nahradit výrazy maskovat, zastírat nebo zakrývat.
Odpověď: Kamuflovat

Peněženku můžeme pojmenovat také slovem francouzského původu na P, jak?
Odpověď: Portmonka

Toto slovo cizího původu užíváme ve významu dobrá pověst, vážnost, úcta. Které je to slovo?
Odpověď: Reputace

Jak se v kriminalistickém slangu říká osobě, která je nasazena do akce k vyprovokování hledaného zločince.
Odpověď: Volavka

Tento český novotvar pojmenovává různé obory, které se zabývají nevysvětlitelnými jevy všeho druhu. Jak zní souhrnné označení pro zkoumání ufonů, paranormálních jevů a podobně.
Odpověď: Záhadologie

Z latiny pochází výraz pro dárce. Jak zní?
Odpověď: Donátor

Kterým termínem cizího původu se označuje tzv. krvesmilstvo?
Odpověď: Incest

1.3. Literatura

1.3.1. Literární teorie

K literárním žánrům patří také Travestie. Je to pravda? Ano nebo ne?

Odpověď: Ano

1.3.2. Česká literatura

Již spisovatel Jan Neruda měl problém jak se zbavit starého slavníku. Vznikl z toho fejton, který je namnoze aktuální dodnes. Jak se fejton jmenuje?

Odpověď: Kam s ním?

Tato česká novinářka a spisovatelka udržovala korespondenční přátelství s Francem Kafkou a poprvé do češtiny poprvé přeložila Kafkovu povídku Topič. Jak se tato osobnost naší kultury jmenovala? Prosím její celé jméno.

Odpověď: Milena Jesenská

V roce 1941, vydal Jiří Orten pod pseudonymem Jiří Jakub, básnickou sbírku, v níž se silně odráží jeho úzkostný pocit ze světa. Název této básnické sbírky připomíná polní plevel se žlutými květy. Jak se Ortenova sbírka jmenuje.

Odpověď: Ohnice

Byl opatem kláštera na Zbraslavi a autorem Zbraslavské kroniky, která líčí události v českém státě a ve střední Evropě do roku 1338. Uveďte obě jména tohoto našeho kronikáře?

Odpověď: Petr Žitavský

Jedním ze společných děl bratří Čapků je divadelní hra, která je satirou na lidské slabosti. Alegorickou úlohu tu hrají motýli, mravenci, chrobáci či jepice. Jak se hra jmenuje?

Odpověď: Ze života hmyzu

Knihy: Školák Kája Mařík, Kájovy prázdniny nebo Řídících Mária napsala Marie Wagnerová pod pseudonymem na FH. Jak zní? Uveďte pseudonym celý.

Odpověď: Felix Háj

Zkratka ukrývá jméno a přídomek syna krále dvojího lidu, českého diplomata renesančního básníka a překladatele 15. století. Jak se jmenoval, uveďte i přídomek

Odpověď: Hynek z Poděbrad

Konstantinopolský arcibiskup ze 4. a počátku 5. století, byl známý svou řečnickou a kazatelskou výřečností, což se odrazilo též v jeho přízvisku. Jak se jmenoval tento učenec, autor díla nazvaného: Knihy o napravení padlého. Uveďte i přízvisko.

Odpověď: Jan Zlatoústý

Jiří Šotola, koncem 60. let minulého století, napsal historický román z doby pobělohorské rekatolizace, jehož název je shodný s oficiálním pojmenováním jezuitského řádu. Jak zní?

Odpověď: Tovaryšstvo Ježíšovo

Jde o název sbírky Františka Halase z roku 1942, v níž autor shrnul básně s dětskými motivy, říkadla a hádanky. Stejný název nese i náš současný odborný časopis pro dětskou literaturu. Jak zní název Halasovy sbírky i časopisu?

Odpověď: Ladění

Jde o název vydavatelství, které existovalo v letech 1953-1991 a zaměřovalo se na vydávání převážně odborných knih a časopisů. Jak zněl úplný název tohoto vydavatelství?

Odpověď: Státní nakladatelství technické literatury

Paní Komisarka, Osmáctyřicátníci nebo dětská knížka Hanýžka a Martínek pochází z dílny českého spisovatele představitel takzvané venkovské prózy. Jak se rodák z Klenčí pod Čechovem jmenoval? Prosím celé jméno.

Odpověď: Jindřich Šimon Baar

Jak se jmenuje první díl Čapkovy volné trilogie jejíž druhé dva díly jsou Povětroň a Obyčejný život?

Odpověď: Hordubal

Jaroslav Foglar, autor slavných příběhů Rychlých šípů, je známý pod přezdívkou na J. Jak se mu říkalo?

Odpověď: Jestřáb

V tomto díle z roku 1940 představil Jan Drda úsměvnou formou obraz své rodné Příbramy. Jak se kniha jmenuje?

Odpověď: Městečko na dlani

Roku 1486 vyšla kniha dvou dominikánských mnichů, která se stala nástrojem inkvizice a „posvětila“ mučení a smrt tisíců lidí za údajné spolčení s ďáblem. Spis se jmenuje stejně jako film Otakara Vávra z roku 1969. Řekněte jeho název.

Odpověď: Kladivo na čarodějnice

V polovině minulého století se stal programovým ředitelem Československého vysílání svobodné Evropy, později založil periodikum Svědectví. O které osobnosti české žurnalistiky a pouťorového exilu mluvíme?

Odpověď: Pavel Tigrid

Jeden z největších českých spisovatelů dvacátého století se narodil v brněnských Židenicích, jeho prózy se staly předlohou úspěšných filmů z nichž jeden byl oceněn Oskarem. Jak zní celé jméno autora, který zemřel roku 1997.

Odpověď: Bohumil Hrabal

Narodil se roku 1555 v Kutné hoře a vedl prý velmi bouřlivý život je však též autorem pamětí cenného svědectví dobových událostí či sbírky pořekadel a básní Prostopravda. Uveďte alespoň jméno a příjmení tohoto literáta šlechtického původu, přídomek nemusíte znát.

Odpověď: Mikuláš Dačický z Heslova

Tato česká spisovatelka napsala ženský román o živé lásce a knihu vzpomínek na své sourozence, spisovatele - Moji milí Bratři. Uveďte celé jméno této spisovatelky.
Odpověď: Helena Čapková

Text z jednoho z nejvýznamnějších dokumentů Pražského jara 1968, napsal jej spisovatel Ludvík Vaculík. Jak se jeho manifest jmenoval?
Odpověď: Dva tisíce slov

Karel Čapek napsal kriminální povídku, o vášnivém sběrateli koberců, který zatouží po vzácném perském koberci s božským, zapovězeným vzorem a ptáky. Povídku zfilmoval roku 1964 Jiří Krejčík. Jak se vzor na koberci nazývá?
Odpověď: Čintamani

Spisovatelka s monogramem IH v roce 1986 emigrovala z Československa a žila především v USA, uveďte alespoň příjmení autorky příběhů Dvakrát do stejné řeky, Pět holek na krku
Odpověď: Iva Hercíková

V roce 1892 vyšel poprvé slavný román Karla Václava Raise, jehož titulním hrdinou je naivní mládenec, který se stane obětí ženských intrik. Dvouslovný název připomíná tragické rozuzlení románu, napsaného podle skutečné události. Jak se román jmenuje?
Odpověď: Kalibův zločin

Iniciály patří významnému českému překladateli, žijícímu od roku 1985 v Paříži. Věnuje se překladům jak francouzských tak i českých autorů. Napsal také publikaci Šmírbuch jazyka českého s podtitulem slovník nekonvenční češtiny. Jak se autor její jmenuje. Stačí příjmení.
Odpověď: Patrik Ouředník

1.3.3. Světová literatura

V románech i filmech z divokého západu se často vyskytuje přezdívka pro cizince, který nezná způsob tamního života a je nezkušeným začátečníkem. Jak se mu říkalo?
Odpověď: Greenhorn

Rozsáhlý román Lva Nikolajeviče Tolstého: Vojna a mír, převedl do operní podoby ruský hudební skladatel minulého století. Jak se jmenoval? Stačí příjmení.
Odpověď: Sergej Prokofjev

Americký spisovatel s monogramem FH, je autorem vědecko-fantastického cyklu o pouštní planetě Duna. Řekněte alespoň autorovo příjmení.
Odpověď: Frank Herbert

Stará bajka vypráví o domácím zvířeti jednoho filosofa, které se tak dlouho rozhodovalo mezi otýpkou sena a vědrem vody až zdechlo. Příběh se stal symbolem nerozhodnosti. Chceme-li o někom říci, že je váhavý a nerozhodný. Řekneme, že se chová jako? Dopovězte.
Odpověď: Buridanův osel

Jak se v češtině nazývá stěžejní dílo ruského spisovatele Lva Nikolajeviče Tolstého?
Odpověď: Vojna a mír

Agatha Christie stvořila pro světovou literaturu postavu neomylného belgického detektiva a staré anglické dámy, úspěšně konkurující policejnímu sboru. Řekněte alespoň příjmení obou hrdinů.

Odpověď: Hercule Poirot, Jane Marplová

Literární detektiv Sherlock Holmes spolupracoval, při řešení případů se svým přítelem, lékařem. Jak znělo příjmení tohoto detektivova společníka?

Odpověď: Watson

Britský dramatik s monogramy PS je autorem hry Amadeus o vztahu mezi skladateli Salierim a Mozartem. Uveďte alespoň dramatikovo příjmení.

Odpověď: Peter Shaffer

Nejznámější román amerického spisovatele Hermana Melvilla nazývaný v češtině nejčastěji Bílá velryba, popisuje plavbu velrybářské lodi, která stíhá bílého vorvaně. Jak mu námořníci říkají?

Odpověď: Moby Dick

Ve 14. století žil italský básník a prozaik s monogramem FP, významná je jeho milostná lyrika. Psal i historické a filosofické spisy. Řekněte celé jméno muže, který bývá považován za otce humanismu.

Odpověď: Francesco Petrarca

Tímto postmoderním románem dosáhl italský spisovatel a literární vědec Umberto Eco, světového úspěchu. Jak se román plný konspiračních spiknutí a tajných společností jmenuje?

Odpověď: Foucaultovo kyvadlo

Nestarší literární památky indických Arijů byly sepsány v archaické formě sanskrtu v období asi 1500 – 400 před Kristem, jejich hlavním námětem je obětní rituál a vykládání jeho smyslu, ale obsahují také popis stvoření světa, modlitby, chvalo zpěvy bohů a jiné. Jak se nazývají?

Odpověď: Vědy

Německý spisovatel Erich Maria Remarque se proslavil protiválečným románem z první světové války. Jak se román z roku 1929 jmenuje?

Odpověď: Na západní frontě klid

Orestes byl jedním z autorů klasických řeckých dramát. Je to pravda? Ano nebo ne?

Odpověď: Ne

Začátkem padesátých let minulého století vzešel z pera Angličana I. Fleminga, knižní a později i filmový hrdina agent 007. Jak se jmenoval první Flemingův román o Jamesi Bondovi?

Odpověď: Casino Royale

Tato kniha byla jako první vytištěna pomocí knihtiskařského stroje. Jak se podle jména jednoho z vydavatelů označuje dílo které bylo vytištěno ve větším sérii v polovině 50. let 15. století, v německé Mohuči.

Odpověď: Gutenbergova bible

Podle řecké mytologie to byla dcera thébského krále Oidipa, poté co neuposlechla zákazu, pohřbít svého bratra. Byla zaživa pohřbena ve skalní hrobce. Téma zpracoval ve své tragédii dramatik Sofokles. Jak se titulní hrdinka dramatu jmenuje?

Odpověď: Antigona

V roce 2005 zemřel ve věku 80 let významný izraelský spisovatel, autor divadelních her a více než padesáti próz například Inkognito v Praze či Liška v kurníku. V oblasti humoristické literatury patřil mezi světové klasiky. Stačí, když řeknete příjmení tohoto židovského spisovatele.

Odpověď: Efraim Kishon

Jak se jmenuje hlavní hrdina Dostojevského románu Zločin a trest?

Odpověď: Raskolnikov

Italský básník s monogramy DA žil na přelomu 13. a 14. století, z jeho díla je snad nejslavnější Božská komedie. Řekněte obě jména autora Božské komedie.

Odpověď: Dante Alighieri

Kolumbijský spisovatel Gabriel García Márquez získal světovou proslulost ságou jednoho rodu ve fiktivním latinskoamerickém městečku. Jak zní název románu?

Odpověď: Sto roků samoty

První popis výroby porcelánu v evropské literatuře najdeme v knize Benátského kupce a cestovatele nazývané Milion. Kdo je autorem tohoto cestopisu z konce 13. století?

Uveďte celé jméno.

Odpověď: Marco Polo

Zločin pátera Amara či bratranec Bazilio, jsou romány portugalského spisovatele období kritického realismu. Řekněte příjmení tohoto romanopisce.

Odpověď: José Maria Eca de Queiroz

2. Matematika

2.1. Geometrie

Jak se nazývá přímka která protíná kružnici a jak přímka jež se jí v jednom bodě pouze dotýká?

Odpověď: Sečna, Tečna

Jak se nazývá úsečka, která v mnohoúhelníku nebo mnohostěnu spojuje dva různé nesousední vrcholy.

Odpověď: Úhlopříčka

Oktaedr je trojrozměrné těleso, které patří mezi tzv. Platónská tělesa. Jak se tento mnohostěn nazývá česky?

Odpověď: Osmistěn

Dva v běžném životě nejčastěji používané pravoúhlé čtyřboké hranoly mají svá vlastní jména. Pojmenujte tato tělesa, jejichž názvy shodně začínají na K

Odpověď: Krychle, Kvádr

2.2. Statistika

V matematické statistice se zobrazuje rozložení pravděpodobností plošným znázorněním zvonovitého tvaru. Jak se toto zobrazení nazývá?

Odpověď: Gaussova křivka

2.3. Algebra

Jak se v matematice souhrnně nazývá sčítání, odčítání, násobení, dělení a umocňování racionálním exponentem?

Odpověď: Algebraické operace

Jak zní základní matematický pojem označující souhrn prvků, které chápeme jako celek?

Odpověď: Množina

Jak se říká vzájemným součinům čísel od jedničky do desítky?

Odpověď: Malá násobilka

Které číslo je počítáno od jedné a nepočítáme li jedničku prvním jenž není prvočíslo?

Odpověď: Čtyři

Jak se nazývá matematická funkce, která vyjadřuje opakované násobení?

Odpověď: Umocňování

Pojmenujte dvěma slovy na LČ konstantu, kterou je nutné znát k výpočtu obsahu kruhu nebo délky kružnice.

Odpověď: Ludolfovo číslo

3. Chemie

3.1. Názvosloví

Hláskami ChV začíná termín jímž se označuje spojení atomů prostřednictvím vnějších elektronů do složitějšího útvaru, který má nižší obsah energie než jeho samostatné složky. Který pojem jsme tak složitě opsali, co atomy v molekulách spojuje?

Odpověď: Chemická vazba

Tato částice je v atomovém obalu umístěna ve energeticky nejvýše položené vrstvě a podílí se na vzniku chemických vazeb mezi atomy. Jak zní přesný název částice?

Odpověď: Valenční elektron

3.2. Organická chemie

Hlásky OCh zkracují název vědního oboru zabývajícího se sloučeninami v jejichž molekulách se nachází jen jeden nebo více atomů uhlíku a z dalších prvků zejména vodík, ale též kyslík dusík a jiné. Jak tento obor nazýváme?

Odpověď: Organická chemie

Tato sloučenina s latinským názvem Acidum malicum se vyskytuje zejména v nezralém ovoci a může způsobovat trpkou chuť vína. Jak zní triviální název této látky?

Odpověď: Kyselina jablečná

Z hlediska chemického jsou freony sloučeninou, která obsahuje fluor. Je to pravda?
Odpověď: Ano

Jak se v chemické terminologii nazývá sloučenina, která je určitým způsobem odvozena nebo připravena ze základní látky?
Odpověď: Derivát

Tyto tři prvky tvoří molekulu ethanolu, v běžné mluvě alkoholu či lihu. Vyjmenujte je.
Odpověď: Uhlík, Vodík, Kyslík

Prudce jedovatý alkaloid obsažený v Blínu, Rulíku a Durmanu, se používá v lékařství. Jak se nazývá?
Odpověď: Atropin

Molekuly nukleových kyselin jsou seřazené do dlouhých vláken, jak se tyto vláknité útvary nazývají?
Odpověď: Řetězce

Tato bezbarvá krystalická látka se používá v medicíně jako analgetikum a antipyretikum. Vyrábí se z ní například Aspirin či Acylpirin. O kterou látku jde?
Odpověď: Kyselina acetylsalicylová

3.3. Anorganická chemie

Který kovový chemický prvek má chemickou značku Co?
Odpověď: Kobalt

Radioaktivní chemický prvek Berkelium patří do skupiny aktinoidů. Je to pravda?
Odpověď: Ano

Tato hustá olejnatá kapalina, má v koncentrovaném stavu silné dehydratační a oxidační účinky. Je to velmi nebezpečná žravina. Jak zní starý název pro kyselinu sírovou?
Odpověď: Vitriol

Magnezit je nerost s chemickým vzorcem $MgCO_3$ a sloučenina v něm obsažená se používá jako přísada do průmyslových hnojiv. Řekněte český název této sloučeniny
Odpověď: Uhličitan hořečnatý

Z tohoto průhledného materiálu se vyrábí odolné nádoby pro chemické, ale i kuchyňské účely. Název získal podle jednoho německého města, kde se začal vyrábět. O který materiál se jedná?
Odpověď: Jenské sklo

Vodný roztok amoniaku je zásaditá kapalina ostrého zápachu. Pojmenujte jej jedním slovem na písmeno Č.
Odpověď: Čpavek

Tato slitina hliníku s mědí a dalšími přísadami, je jen mírně těžší než čistý hliník, ale mnohem pevnější v tahu a tvrdší. Jak se slitina objevená v roce 1906 německým chemikem Alfredem Wilmem označuje?
Odpověď: Dural

Je to tekutina, která má přibližně stejnou osmolaritou jako krevní plasma. Podává se v infuzi do žíly jako náhrada za ztracené tekutiny a jako rozpouštědlo pro řadu léků. Jak se taková tekutina významná pro medicínu nazývá?

Odpověď: Fyziologický roztok

Některé minerální vody obsahují síran sodný, který se ze střeva špatně vstřebává a zadržuje v něm vodu. Již v 17. století jej jako projímadlo používal německý lékař a chemik po kterém bylo pojmenováno. Jak se látka s projímavým a detoxikačním účinkem nazývá?

Odpověď: Glauberova sůl

Písmena RP krátí triviální název pro oxid dusný, používaný zejména dříve ve směsi s kyslíkem při narkóze. O kterou látku se jedná?

Odpověď: Rajský plyn

3.4. Chemici

Za zakladatele moderní chemie je považován francouzský vědec, který žil v 18. století a za velké francouzské revoluce byl popraven. Řekněte alespoň jeho příjmení.

Odpověď: Antoine Lavoisier

4. Fyzika

4.1. Názvosloví

Jak se nazývá jakákoliv objektivní vlastnost hmoty, jejíž hodnotu lze změřit nebo spočítat?

Odpověď: Fyzikální veličina

4.2. Mechanika

Při prudkém brzdění tramvaje nebo autobusu padají cestující ve směru jízdy, tento jev vysvětluje fyzikální pravidlo, které vyslovil anglický fyzik Isaac Newton. Jak se toto fyzikální pravidlo nazývá?

Odpověď: Zákon setrvačnosti

Které dva typy mechanických brzd se používají v konstrukci automobilů?

Odpověď: Diskové, Bubnové

Tento spalovací motor s rotujícím pístem, který má tvar trojúhelníku dostal přívlastek podle jména svého vynálezce. Jak se takový motor nazývá?

Odpověď: Wankelův

Slovem na R označujeme pohyblivou otáčivou část stroje. Slovem na S jeho pevnou nepohyblivou část. Pojmenujte obě tyto části stroje.

Odpověď: Rotor, Stator

Tento obráběcí stroj odděluje různé materiály pomocí ocelového proužku s ostrými zuby, který tvoří nekonečnou smyčku a vede přes hnací a napínací kotouč. Jak se popsáný stroj nazývá?

Odpověď: Pásová pila

Jak se nazývá nejnižší intenzita zvuku daného kmitočtu, kterou je člověk schopen svým uchem vnímat?

Odpověď: Práh slyšitelnosti

4.3. Termika

Písmeny CFK začínají příjmení tří fyziků po níž byli pojmenovány stupnice k měření teploty. Řekněte všechna tři příjmení.

Odpověď: Celsius, Fahrenheit, Kelvin

4.4. Fyzika elektromagnetismu

Je to základní vlastnost hmoty, díky níž jedno těleso může silově působit na jiné . O kterou vlastnost se jedná?

Odpověď: Elektrický náboj

Při silných bouřích se například na vrcholcích stromů či věží objevuje modré světélkování, způsobené statickou elektřinou. Jak se tento jev nazývá?

Odpověď: Eliášův oheň

Která fyzikální poučka vyjadřuje vztah mezi elektrickým odporem, napětím a proudem ve vodiči?

Odpověď: Ohmův zákon

Která fyzikální veličina, vyjadřuje množství náboje prošlého vodičem za jednotku času.

Odpověď: Elektrický proud

Elektromagnetické záření s vlnovou délkou přibližně 400-700 nanometrů se běžně označuje českým souslovím na VS. Jak toto pojmenování zní, stačí však říct slovo na S.

Odpověď: Viditelné světlo

4.5. Vynálezy

Podle nizozemského města dostal název kondenzátor, který slouží jako zásobník elektrického náboje při experimentech s elektřinou. Jak se skleněná nádoba, jejíž vnější i vnitřní povrch je polepen vodivým materiálem, nazývá?

Odpověď: Leydenská láhev

Toto zařízení sloužící k záznamu zvuku sestrojil vynálezce Emil Perlinek, jak se nazývá jeho přístroj, který se pak začal používat místo Edisonova fonografu?

Odpověď: Gramofon

Který vynález Thomase Alvy Edisona byl předchůdcem gramofonu?

Odpověď: Fonograf

V nádobě vynalezené francouzským fyzikem Denisem Papenem, se potraviny dokáží uvařit rychleji a kvalitněji. Pod kterým českým názvem tento vynález známe?

Odpověď: Tlakový hrnec

4.6. Fyzikové

Studoval povahu tepla a jeho vztah k mechanické práci a energii a je po něm pojmenována jednotka energie. Řekněte alespoň příjmení anglického fyzika 19. století.

Odpověď: James Prescott Joule

Italský fyzik s přelomu 18. a 19. století proslul objevy v oboru elektřiny. Vynalezl například elektrický člunek nebo kondenzátor. Je po něm pojmenována jednotka elektrického napětí. Jak se fyzik jmenoval? Stačí příjmení.

Odpověď: Alessandro Volta

První parní vůz mohli Češi obdivovat v roce 1815, který český vynálezce s iniciálami JB ho sestrojil. Uveďte jméno i příjmení.

Odpověď: Josef Božek

Tento německý vynálezce a průmyslník získal svůj první patent za objev principu galvanického pokovování, zdokonalil telegraf, generátor nebo elektrickou lokomotivu. Uveďte alespoň jeho příjmení.

Odpověď: Ernst Werner von Siemens

Ruský atomový fyzik, člen akademie věd, založil v roce 1970 v Moskvě, neoficiální výbor pro lidská práva. O pět let později získal jako první Rus, Nobelovu cenu Míru. Jak se fyzik a obránce lidských práv jmenoval? Stačí první příjmení.

Odpověď: Andrej Dmitrijevič Sacharov

4.7. Fyzikální jednotky

Jak se nazývá základní jednotka obsahu čili velikosti plochy?

Odpověď: Metr čtvereční

V lodní dopravě se tato jednotka se zkratkou RT užívá k například k udávání užitého prostoru plavidla pro přepravu zboží či osob nebo k udávání celkového obsahu prostoru plavidla. Jak se tato jednotka nazývá?

Odpověď: Registrovaná tuna

4.8. Technická fyzika

V strojírenství se tak nazývá těleso s velkou hmotou, umístěnou převážně na obvodu, které akumuluje velkou pohybovou energii a udržuje rovnoměrný chod stroje. Jak se toto zařízení nazývá?

Odpověď: Setrvačnick

Tato elektrotechnická součástka, se skládá ze zásuvky a vidlice a umožňuje snadno rozebíratelné spojení kabelů nebo jejich připojení k přístroji. Jak se taková součástka nazývá?

Odpověď: Konektor

Jak nazývají technici zatížení, kterému je možno vystavit konstrukci tak, aby nebylo překročeno její dovolené namáhání?

Odpověď: Únosnost

4.9. Fyzika v lékařství

Jak se nazývá fyzikální léčebná metoda, při níž se používá k masáži těla střídavě proudy teplé a studené vody?

Odpověď: Skotské stříky

4.10. Aplikovaná fyzika

Po výstřelu náboje se mění jeho počáteční rychlost a úhel letu, vlivem zemské přitažlivosti a odporu vzduchu. Jak se nazývá skutečná dráha střeli od hlavně zbraně k cíli?

Odpověď: Balistická křivka

Při explozi se výbušninou vysokou rychlostí šíří pásmo s ničivými účinky. Nazývá se dvou slovným výrazem, který začíná písmeny DV. Jak se toto tlakové pásmo, které vzniká při výbuchu nazývá?

Odpověď: Detonační vlna

5. Biologie

5.1. Terminologie

Trichom, je dlouhý výčnělek na pokožce rostlin vznikající z pokožkových buněk. Jak se tomuto výrůstku, který může mít třeba žahavou nebo krycí funkci, říká česky slovem na Ch?

Odpověď: Chlup

Odborný termín na PD používají biologové u živočichů, pro označení toho, že samec vypadá jinak než samice. Jak se tomuto jevu říká?

Odpověď: Pohlavní dvojtvárnost

Hláška Ch ukrývá slovo, kterým označujeme stavební látku vnější pevné vrstvy těla hmyzu a pavouků, jak se tato organická látka nazývá?

Odpověď: Chitin

Hlavním stavebním materiálem rostlinných buněk se polysacharid sestávající se z beta glukózy, jak se tato významná surovina papírenského průmyslu nazývá slovem na C?

Odpověď: Celulóza

5.2. Buněčná biologie

Jednobuněčného tvora, který se pohybuje pomocí panožek a během pohybu nezachovává svůj tvar, známe pod dvěma názvy. Jméno na M je českého původu, jméno na A pochází z řečtiny. Uveďte oba názvy tohoto prvoka.

Odpověď: Měňavka, Améba

Nepohlavní rozmnožování, při němž se jedna mateřská buňka rozloží na dvě dceřiné, je typické pro jednobuněčné organizmy například některé bakterie, kvasinky či řasy. Jak se tento proces odborně označuje?

Odpověď: Buněčné dělení (Binární dělení)

Pohyblivé buněčné výběžky na epitelových buňkách se odborně nazývají Kinocílie, mají význam pro posouvání obsahu, například vajíčka některými orgány, jak se Kinocílie nazývají česky?

Odpověď: Řasinky

5.3. Geologie

Tento sytě červený nerost se jednoslovně jmenuje pyrol, ale známe jej také pod názvem na ČG. O který drahokam jde?

Odpověď: Český granát

5.4. Botanika

Zbytky semen rostlin, po vylisování oleje, se používají jako kvalitní krmivo s vysokým obsahem bílkovin a tuků. Jak se jim říká?

Odpověď: Pokrutiny

Cykasy, Jinany nebo například jehličnany patří podle botanické klasifikace do stejného oddělení označovaného slovy na NR. O který soubor organismů se jedná?

Odpověď: Nahosemenné rostliny

5.4.1. Názvy rostlin

Existuje rostlina jménem Jícha postříková

Odpověď: Ne

5.4.1.1. Stromy

V lékařství a parfumerii se využívají listy původem australského stromu z čeledi myrtovitých. Někdy se tyto stromy vysazují na bažinatých místech, která vysušují. Jak se tento strom u nás známý také pod názvem Blahovičnick nazývá?

Odpověď: Eukalyptu

V tropech a subtropích roste nízký strom či keř z čeledi Marhaníkovitých. Jehož plodem je vysychavá bobule. Jak se jí říká?

Odpověď: Granátové jablko

Tento statný strom z čeledi Vavřínovitých pochází z jihovýchodní Asie a jeho dřevo obsahuje léčivou silici s charakteristickou vůní, která se také používá jako součást mastí při revmatických potížích. Řekněte alespoň jeho rodové jméno.

Odpověď: Kafrovník lékařský

5.4.1.2. Keře

Nízké keřkovité rostliny rodu Caluna a rodu Erica mají v češtině dost podobné názvy. Jak znějí? Uveďte oba názvy.

Odpověď: Vřes, Vřesovec

Prísavník pětिलistý, je popínavý keř s vejčitými listy, které jsou na podzim krásně zbarveny do červeno-fialova. Jeho plody jsou mírně jedovaté černé bobule. Jak zní vžitý lidový název této rostliny na PV?

Odpověď: Psí víno

Keř z čeledi bobovitých roste hlavně v oblasti středomořího moře, některé druhy se jako okrasné pěstují i u nás. Jeho květy jsou obvykle žluté a někdy ho lidé zaměňují za tzv. Zlatý déšť. Jak zní rodový název keře?

Odpověď: Čilimník

Patří jasmín do rostlinné čeledi růžovitých. Ano nebo ne?

Odpověď: Ne

5.4.1.3. Květiny, byliny

Prudce jedovatá rostlina z čeledi Lilkovitých má laločnaté zubaté listy a velké květy s nálevkovitou korunou. Lidově se jí říká Panenská okurka či Vlčí jablko. Kterou nebezpečnou bylinu popisují?

Odpověď: Durman

Lze květinu Hořec pojmenovat také názvem encián? Ano nebo ne?

Odpověď: Ano

Písmenem G začíná mezinárodní pojmenování oblíbené zahradní rostliny z čeledi Kosatcovitých, v češtině nazývané Mečík. Jak se této rostlině také říká?

Odpověď: Gladiola

Tato bylina z čeledi amarylkovitých má bílý květ přičemž květní plátky mají na vrcholu žlutozelenou skvrnu, kvete od února do dubna a vyskytuje se ve vlhkých zpravidla lužních lesích. Řekněte obě jména byliny s latinským názvem *Leucojum vernum*?

Odpověď: Bledule jarní.

Tato okrasná rostlina z čeledi pryšcovitých má nápadně červené listy, které tvoří zdánlivý květ. Poetické jméno rostliny také odráží, že se s ní nejčastěji setkáváme v období svátků na konci roku. Jak se rostlině říká?

Odpověď: Vánoční hvězda

Které české lidové pojmenování na Ch se vžilo pro Sedmikrásku?

Odpověď: Chudobka

Rostlinu s latinským názvem *Saponaria officinalis*, lze využít i k čištění látek neboť obsahuje saponin. Řekněte alespoň české rodové jméno této byliny.

Odpověď: Mydlice lékařská

Vytrvalá bylina s větveným stonkem a modrými květy, roste podél cest na mezích, železničních náspech i na polích. Jak se bylina latinsky zvaná *Cichorium* a využívaná také v léčitelství jmenuje?

Odpověď: Čekanka

Rostlinu s bílými či narůžovělými květy známe také jako Ibišek nebo Slézovou růži. Tato vytrvalá bylina může být až 1 metr vysoká, látky v kořenu a listech působí léčivě, zlepšují odkašlávání či působí proti tvorbě ledvinových kamenů. Jak zní český název byliny, stačí rodové jméno.

Odpověď: Proskurník lékařský

Symphytum officinale je léčivá rostlina z čeledi brutnákovitých, působí protizánětlivě a má hojivé účinky. Povězte alespoň rodové jméno byliny s modrofialovými trubkovitými květy.

Odpověď: Kostival lékařský

Jednoletá bylina jejíž červené květy vyrůstají na vysokých až 80centimetrů dlouhých stoncích je častým plevelem v obilných polích. Má řadu lidových názvů např. Ohníček, červánky, panenka. O kterou známou rostlinu jde?

Odpověď: Mák vlčí

Domovem této vytrvalé Kosatcovité byliny je Afrika, pěstuje se však také jako okrasná ve sklenících. Jak se rostlina s různobarevnými nálevkovitými květy, které okouzlují jemnou exotickou vůní jmenuje?

Odpověď: Frézie

Patří bylina jménem Hrachor do čeledi rostlin Hrachovitých?

Odpověď: Ne

5.4.1.4. Vodní rostliny

V bahně mělkých vod roste asi metr vysoká rostlina *Typha latifolia* s hnědou válcovitou palicí samičích květů, které se někdy používají jako dekorace, stačí uvést rodové jméno rostliny.

Odpověď: Orobinec širokolistý

Vodní rostlina podobná rákosu roste v bahenním prostředí v okolí rybníků. Dosahuje výšky 1-3 metrů. Válcovité palice jejího květenství se podobají hnědému doutníku. Jak zní alespoň rodový název rostliny?

Odpověď: Orobinec úzkolistý.

V povrchové části stojatých a pomalu tekoucích vod se v letním období vytváří zelený povlak, tvořený sinicemi a řasami. Jak se mu obecně říká?

Odpověď: Vodní květ

5.4.1.5. Rostliny potravinářsky využitelné

Jako pícnina bývá pěstována rostlina z čeledi bobovitých, která má složené listy s koncovými rozvětvenými úponky, z růžových květů dozrávají koncem léta hnědé lusky. Prosím obě jména rostliny.

Odpověď: Vikev setá

Jedlé semeno luskoviny z rodu *Cicer*, se užívá jako potravin i jako krmivo. Jak se potravinářská surovina jmenuje?

Odpověď: Cizrna

Řekněte celý český botanický název rostliny, která je významnou surovinou ve výrobě opia.

Odpověď: Mák setý

Tato rostlina se pěstuje pro listy, z nichž se připravuje salát nazývá se také Endivie, jiný český název začíná písmeny ŠZ, povězte alespoň rodové jméno rostliny příbuzné čekance?

Odpověď: Štěrbák zahradní

Hadí mord španělský se pěstuje jako zelenina, ze které se využívá zdužnatělá přední část rostliny. Má tmavý povrch a jemnou bílou dužinu chutí připomínající chřest. Pod jakým názvem tuto zeleninu známe?

Odpověď: Černý kořen

Jak se nazývá halucinogenní látka z indického konopí, která se žvýká, kouří nebo míchá do cukrovinek?

Odpověď: Hašiš

5.4.2. Části rostlin

Název jednoho typu hroznovitého květenství začíná hláskou Ch, kterého?

Odpověď: Chocholík

Dolní zúžená část listu spojuje čepel se stonkem, řekněme název této části.

Odpověď: Řapík

Pil, produkuje samčí orgán semenných rostlin, jak se tato část květu nazývá?

Odpověď: Tyčinka

Tento typ jednosemenných suchých plodů nacházíme například u růžových keřů, kde jsou uzavřeny ve zdužnatělém šípku, jak se takové plody odborně nazývají.

Odpověď: Nažky

Jak zní botanický název suchého, nepukavého plodu rostlin, jako jsou například Žito, Ječmen či Pšenice?

Odpověď: Obilka

5.5. Zoologie

Pojmenujte zvířecí ocas, třeba ocas s delší srstí, slovem jež začíná hláskou Ch?

Odpověď: Chvost

5.5.1. Savci

Capra hircus je latinský název jednoho z celosvětově nejrozšířenějších zvířat, které poskytuje mléko, maso a kůži, řekněte oba české názvy tohoto zvířete.

Odpověď: Koza domácí

Šelma podobná černobíle zbarvenému medvědovi, žije v horských lesích čínské provincie Sečuán. Řekněte obě jména této vzácné šelmy.

Odpověď: Panda Velká

Samec a samice koně domácího mají své odlišné názvy, jak zní?

Odpověď: Hřebec, Klisna

Jak se nazývá kastrovaný samec koně domácího?

Odpověď: Valach

Řadíme Ježuru australskou mezi vačnatce? Ano nebo ne?

Odpověď: Ne

Tato skupina plemen psů má štíhlé tělo, vysoké nohy a na rozdíl od jiných psů se řídí hlavně zrakem nikoliv čichem. Jak se tato plemena původně loveckých psů, ke štvaní zvěře, nazývají?

Odpověď: Chrt

Přestože retrievři, patří původně ke skupině loveckých psů, dvě jeho plemena oceňují zejména tělesně handicapovaní. Slouží jim totiž výborně jako tzv. asistenční psi. Které dva retrievery mám na mysli?

Odpověď: Zlatý retriever a Labradorský retriever.

Tato šelma z čeledi kočkovitých má žlutohnědou srst s černými skvrnami, nápadně vysoké nohy a výrazné špičaté uši. Žije samotářsky v travnatých a řídké zarostlých oblastech jižně od Sahary. Výborně skáče a živí se drobnými obratlovci. Jak se šelma jmenuje? Stačí rodové jméno

Odpověď: Serval africký

První písemné zprávy o této čínské psí rase pocházejí z buddhistických klášterů asi ze 6. století. Od 17. století směli tohoto psa chovat pouze členové císařské rodiny. Jak se jmenuje psí rasa, která podle legendy vzešla ze spojení lva a opičky?

Odpověď: Pekingský palácový psík

Tento rod šelem patří do čeledi kunovitých a je přizpůsoben životu ve vodě. Má svalnatý ocas, plovací blány a válcovité tělo pokryté srstí, odolnou proti promáčení. U nás žije jen jeden druh. Jak zní celý název tohoto živočicha?

Odpověď: Vydra říční

V stepích Tibetu, žije velký přežvýkavec s dlouhou srstí. Místní obyvatelé ho chovají jako domácí zvíře na maso a mléko, ale i k tahu či nošení břemen. Jeho sušený trus využívají jako palivo. Jak se zvíře z čeledi turovitých nazývá?

Odpověď: Jak

Ozubený mořský kytovec s výraznou hřbetní ploutví dosahuje délky až deseti metrů. Vyskytuje se zejména v chladnějších vodách a loví ve stádech. Uveďte alespoň rodové jméno majestátního černobílého predátora, který není nebezpečný člověku.

Odpověď: Kosatka dravá

Tento pes je typický svou smutnou jakoby pomačkanou tváří, má atletickou postavu s mohutně vyvinutým svalstvem a krátkou hladkou srst. Je živý, přátelský, ale v jeho povaze přežívá i bojový charakter předků: Mastifů a Dog. Prosím obě jména plemene.

Odpověď: Německý boxer

V jižní Americe žije skvrnitá kočkovitá šelma podobná Levhartovi. Jak se jmenuje?

Odpověď: Jaguár

V horských oblastech Tibetu a Číny, žijí dva druhy šelem Pandovitých, Panda velká a menší Panda červená. Čím se tyto šelmy převážně živí?

Odpověď: Bambusové výhonky

Oryctolagus cuniculus je snad nejrozšířenějším savcem ve volné přírodě, i když u nás známe spíše jeho domácí variantu. Snadno se přemnoží s čímž mají zkušenosti zejména Australané. O které zvíře se jedná, řekněte jeho české rodové a druhové jméno.

Odpověď: Králík divoký

Prasatům je příbuzný jihoamerický sudokopytník rodu *Dicotyles*, jak se tato v celku malá prasátka nazývají?

Odpověď: Pekari

5.5.2. Ptáci

Tento druh sýkorek má výrazné černé zbarvení, černou čepičku, černou náprsenku, ostatní peří je šedivé. Řekněte sýkorčino druhové jméno.

Odpověď: Uhelníček

Carduelis carduelis je pěnkavovitý pták menší než vrabec, je velmi pestře zbarvený a protože krásně zpívá, býval dřív hojně chován v klecích. Řeknete alespoň rodové jméno tohoto ptáčka?

Odpověď: Stehlík obecný

Brodivý pták, rodu *Phoenicopterus* žije v tropech, má dlouhé nohy a krk s charakteristicky utvářeným zobákem. Typická je pro něj však především růžová barva peří. Jak zní české jméno tohoto exotického ptáka?

Odpověď: Plameňák růžový

Symbolem dravosti se stal lesní pták, jenž útočí velkou rychlostí, který je to dravec?

Odpověď: Jestřáb

Trkač vodní, je druh kachny. Je to pravda? Ano nebo ne?

Odpověď: Ne

Tento pták velikosti hrdličky, má oranžovo-hnědé zbarvení s černobílými křídly a ocasem. Hlava je charakteristická dlouhým zobákem a nápadnou chocholkou. Který je to pták?

Odpověď: Dudek

5.5.3. Obojživelníci

Největší žába světa *Rana golijad* žije v Africe, především v tůních říček v Kamerunu, Gabunu a Angole, dorůstá délky až 40 centimetrů a váží přes 3 kilogramů. Jak se tato žába, která je pro domorodce vyhledávanou součástí jídelníčku jmenuje česky, prosím obě jména.

Odpověď: Skokan obrovský

5.5.4. Plazi

Náš nejběžnější had dorůstá do téměř metrové délky, dobře plave a za hlavou má žluté půl měsíčkovité skvrny. Jak zní jeho rodové a druhové jméno?

Odpověď: Užovka obojková

Živočich s latinským názvem *Geochelone nigra* bývá uváděn jako tvor dožívající se nejdelšího věku. Řekněte české rodové a druhové jméno tohoto plaza žijícího jako endemit na Galapágách.

Odpověď: Želva sloní

Je to velká mořská želva, která dorůstá velikosti až jednoho metru. Má světlehnědý až žlutohnědý krunýř a žije v mělkých vodách subtropických a tropických moří, je silně ohrožena především kvůli lovu pro maso a vybírání vajec. Uveďte rodové jméno želvy.

Odpověď: Kareta

5.5.5. Hmyz

Díky své velikosti a zbarvení patří k nejnápadnějším můrám střední Evropy. Objevuje se jen v jednom pokolení od konce července do začátku října. Řekněte obě jména motýla známého též z básně Petra Bezruče.

Odpověď: Stuzkonoska modrá

Řekněte celý český název blanokřídlého hmyzu, který je jako jediný sociální hmyz, ve velkém chován lidmi?

Odpověď: Včela medonosná

Vanessa atalanta, je pestře zbarvený denní motýl. Na tmavých křídlech má výrazné červené a bílé pruhy. Je tažným druhem a každý rok na jaře k nám přilétá z jihu.

Řekněte rodové i druhové jméno motýla.

Odpověď: Babočka admirál

Tato bezkřídlá moucha žije ve včelích úlech. Její larvy se živí voskem a pylem.

Dospělci žijí na včelách a živí se potravou, kterou včely přinesou. Postačí když řeknete rodové jméno této mouchy.

Odpověď: Včelomorka obecná

Jak se nazývá včela dělnice ve stáří do 20 dnů, která krmí larvy a vyrábí vosk?

Odpověď: Mladuška

Haematopota pluvialis je menší štíhlý hmyz z čeledi Ovádovitých, který se vyskytuje v blízkosti vod. Zejména při zatažené obloze nebo před deštěm samičky napadají teplokrevné živočichy i člověka a bolestivě bodají. Uveďte alespoň rodové jméno tohoto hmyzu.

Odpověď: Bzikavka dešťová

Tento včelí produkt vzniká ve žlázách mladých dělnic, jde o tekutinu bohatou na řadu biologicky účinných látek prospěšných lidskému zdraví. Bývá také součástí kosmetických přípravků. O který včelí produkt se jedná?

Odpověď: Mateří kašička

5.5.6. Hlodavci

Na březích řek žije i u nás hlodavec, který se chová rovněž na farmách pro cennou kožešinu zvanou bizam. Pojmenujte toto zvíře pocházející ze severní Ameriky rodovým i druhovým jménem.

Odpověď: Ondatra pižmová

Piskoř je hlodavec s dlouhým ocasem, který žije v koloniích suchých oblastech severní Ameriky. Je to pravda? Ano nebo ne?

Odpověď: Ne

5.5.7. Ryby a vodní živočichové

Kanic obecný je ryba. Je to pravda?

Odpověď: Ano

Slanorožec je lososovitá ryba vyskytující se jako endemit v Kaspickém moři. Jeto pravda? Ano či ne?

Odpověď: Ne

Dravá mořská ryba z čeledi štikozubcovitých má chutné maso a proto její populace trpí nadměrným rybolovem. Jak se tzv. mořské štice také říká?

Odpověď: Hejk

Pro tuto rybu je typické, že se za rozmnožováním stěhuje do oblasti Sargasového moře. Po výtěru dospělý jedinci hynou a potěr se po několikaletém putování vrací do Evropy. O kterou rybu se jedná?

Odpověď: Úhoř

V moři žijí ryby rodu *Pleuronectes* se zploštělým tělem. Zdržují se většinou na dně v poloze na boku, oči mají posunuty na horní stranu hlavy. Řekněte alespoň rodové jméno nejznámějšího druhu těchto ryb.

Odpověď: Platýs

Hejk je obchodní název pro treskovitou rybu, která patří mezi hrdloploutvé. Hejk má však také dvou slovné pojmenování, které začíná písmeny MŠ, jak zní?

Odpověď: Mořská štika

Salmo trutta, je dravá ryba z čeledi lososovitých, která žije také u nás v pramenitých, čistých a chladných vodách. Dosahuje maximální délky 60 centimetrů a hmotnosti dvou kilogramů. České rodové i druhové jméno začínají písmena PO. Řekněte oboje.

Odpověď: Pstruh obecný

Kambala je podivná ryba. Je to pravda?

Odpověď: Ano

Na pobřeží Atlantiku a středozevního moře žije přichycen na skalách žahavý živočich, mívá červené nebo zelené zbarvení. Živí se drobnými rybami a měkkýši, které ochromuje jedem ze svých žahavých buněk. Jak zní alespoň jeho rodové jméno?

Odpověď: Sasanka koňská

Tento až jeden metr dlouhý mořský koryš s mohutnými nestejnými klepety se loví pro chutné maso. Řekněte jeho české rodové jméno.

Odpověď: Humr

5.5.8. Choroby zvířat

Kdysi tato nebezpečná choroba postihovala ovce a kozy v tropických a subtropických oblastech. Dnes se vyskytuje i jinde ve světě včetně naší země. Anglicky se jí říká Bluetang podle typických průvodních příznaků. Jak zní český název choroby?

Odpověď: Modrý jazyk

5.6. Mykologie

Jedlá houba *Amanita rubescens* roste po celé léto v listnatých i jehličnatých lesích. Její plodnice s lupenitým kloboukem na řezu červenají a proto se jí někdy lidově říká masák. Jak se tato houba, odborně nazývá. Uveďte rodové i druhové jméno.

Odpověď: Muchomůrka růžovka

Tato jarní jedlá aromatická houba roste od dubna do května ve světlých lesích i na zahradách. Má dutý žlutohnědý vejčitý klobouk, který je mírně zašpicatělý a nepravidelně důlkovaný. Řekněte alespoň rodové jméno chutné houby.
Odpověď: Smrž obecný

5.7. Lékařství

5.7.1. Lékařská terminologie

Jak se slovem na R nazývá vitamín B2?

Odpověď: Riboflavin

Hmatové hodinky pro nevidomé nebo světelný budík pro neslyšící, patří mezi řadu speciálně upravených předmětů, které zdravotně postiženým lidem usnadňují život. Jak se tyto upravené předměty obecně a souhrnně nazývají.

Odpověď: Kompenzační pomůcky

Latinským slovem Femur, lékaři nazývají kost stehenní, je to pravda?

Odpověď: Ano

Lékařský nástroj používaný k poslechu ozev plodu a k poslechu vnitřních orgánů, lze pojmenovat slovem na S či jiným na F. Uveďte oba názvy.

Odpověď: Stetoskop, Fonendoskop

Nejčastější způsob podávání léků se děje ústy. Jak tento způsob nazývají lékaři?

Uveďte předložkový výraz latinského původu na P.

Odpověď: Perorální

Kostrč se u člověka tvořena 8-10 srostlými kostrčnými obratli. Je to pravda?

Odpověď: Ne

Pojmenujte dvěma českými slovy na KL medicínský obor s názvem dermatologie.

Odpověď: Kožní lékařství

Krátkodobé porušení duševní rovnováhy či prudké pohnutí mysli, se projevuje prchlivostí, hněvem či přehnaným nadšením, kterým původně latinským slovem tento stav nazýváme?

Odpověď: Afekt

Jak se v lékařství nazývá rozpoznání choroby, vyšetřením nemocného a její klasifikace?

Odpověď: Diagnóza

Jestliže je v lékařské zprávě uvedeno, že například injekci je nutné aplikovat do PHK. Co to znamená? Rozluštěte tuto českou lékařskou zkratku

Odpověď: Pravá horní končetina

Alveoly jsou součástí našeho hlavního dýchacího orgánu a zajišťují přijímání kyslíku. Uveďte dvěma slovy na PS, co To jsou alveoly.

Odpověď: Plicní sklípky

Leukocyty se významně podílejí na obraně organismu proti cizorodým látkám. Co jsou to leukocyty?

Odpověď: Bílé krvinky

Znamená slovo koagulace totéž co srážení, ztužení?

Odpověď: Ano

Za dvou laloků spojených úzkým můstkem, se skládá orgán, který produkuje například hormony Tyroxin a Kalcitonin. Jak se jmenuje tato část našeho těla, umístěná na krku v oblasti hrtanu?

Odpověď: Štítná žláza

Při testování léků se používá látka vypadající jako skutečný lék, ale postrádající jeho účinnost. Přesto může mít na některé pacienty pozitivní dopad, což vědci přisuzují působení lidské psychiky, jak se tato sugestivní reakce označuje?

Odpověď: Placebo efekt

Jak se odborně slovy na A nazývají první a druhý krční obratel?

Odpověď: Atlas, Axis

Užívá se pojem Vehikulum ve farmacii?

Odpověď: Ano

Pro hromadění tekutiny v tkáních, čili otok, použije lékař odborný výraz na písmeno E, který?

Odpověď: Edém

Tento systém slouží živým bytostem k zachycení a zpracování podnětů, působících na organismus a k zajištění odpovídajících reakcí na ně. Jak se systém nazývá?

Odpověď: Nervová soustava

5.7.2. Nemoci a zdravotní problémy

Varixi neboli měštky je onemocnění, které postihuje cévní systém dolních končetin.

Řekněte vžitý název této choroby začínající písmeny KŽ.

Odpověď: Křečové žíly.

Dlouhá zima a nedostatek světla a slunce mohou způsobit, že se počátkem následující ročního období cítíme psychicky i fyzicky vyčerpaní. Jak se takovému stavu běžně říká na JÚ?

Odpověď: Jarní únava

Výraz začínající písmenem C, označuje těžké duševní onemocnění, které se projevuje střídáním maniackých a depresivních fází. Kterým slovem označují lékaři manio-depresivní psychózu, jíž trpěl například Ota Pavel?

Odpověď: Cyklofrenie

Nahrad'te odborný lékařský termín Bronchitida, českými slovy na ZP.

Odpověď: Zánět průdušek

Někteří lidé se cítí stále vyčerpaní, trápí je bolesti hlavy a kloubů a příčina těchto potíží přitom není nějak zjevná, podle lékařů bývá nejčastějším důvodem oslabení imunitního systému, zřejmě vlivem životního prostředí, pod kterým označením na ChÚS je toto civilizační onemocnění známé?

Odpověď: Chronický únavový syndrom.

Tato choroba vzešla do širšího povědomí koncem 70.let minulého století. Přenáší ji především klíšťata, začíná obvykle několika centimetrovým zarudnutým kůže, kolem místa přisátí klíštěte. Neléčená může skončit i smrtí. Jak se obávaná nemoc nazývá?

Odpověď: Lymfská borelióza

Onemocnění, kdy imunitní systém napadá vlastní tkáň organismu bývá nejčastěji diagnostikováno ve věku 18-35 let, postihuje pohybový aparát a zrak. Jak se nemoc nazývá?

Odpověď: Roztroušená skleróza

Tato duševní nemoc spočívající v odmítání jídla a v zkreslené představě o svém těle patří spolu s Bulimií mezi tzv. choroby příjmu potravy. Jak se nazývá?

Odpověď: Mentální anorexie

5.8. Virologie

Jak se nazývá období mezi infikováním a propuknutím choroby?

Odpověď: Inkubační doba

5.9. Mikrobiologie

Podle jména francouzského vědce 19. století byl nazván proces tepelné úpravy potravin, která způsobí zničení patogenních mikroorganismů. Uveďte celé jméno tohoto biologa chemika a lékaře.

Odpověď: Luis Paster

6. Zeměpis

6.1 Státy

Se kterými čtyřmi státy sousedí Lotyšsko? Uveďte aspoň tři.

Odpověď: Estonsko, Litva, Rusko, Bělorusko

V jižní Americe jsou pouze dva vnitrozemské státy, jmenujte je.

Odpověď: Bolivie, Paraguay

Tento stát se rozkládá v jihovýchodní Asii na ostrovech v souostroví Velké a Malé Sundy, Moluky na části Nové Guinea a dalších. Jeho hlavním městem je Jakarta, o který stát se jedná?

Odpověď: Indonéska republika

Vlajka spojených států amerických má v současnosti v modrém poli padesát hvězd. Je to pravda?

Odpověď: Ano

Stát na pobřeží Karibského moře ve střední Americe se do roku 1973 jmenoval britský Honduras, od té doby se jmenuje jinak, jak?

Odpověď: Neloze

Sousedí Bělorusko s Moldávií?

Odpověď: Ne

Ve kterém evropském státě se nacházejí přímořská letoviska Sveti Stefan, Sutomore, Bečići či Kotor.

Odpověď: Černá hora

Portugalsky se mluví nejen v Portugalsku, tato řeč je úředním jazykem i v jeho někdejších koloniích. Například v jedné jihoamerické zemi a ve dvou státech jižní a východní Afriky, se jména na BAM, které tři země to jsou? Uveďte alespoň dvě

Odpověď: Brazílie, Mozambik, Angola

Denver je hlavním městem jednoho ze států USA, kterého?

Odpověď: Colorado

Tento stát s hlavním městem Canberrou se rozkládá na jižní polokouli. Řekněte oficiální název státu, který zkracují písmena AS.

Odpověď: Australský svaz

Na severu Německa u hranic s Dánskem se rozkládá spolková země s nížinným povrchem a jezery. Jak se tato spolková země s hlavním městem Kielem jmenuje?

Odpověď: Šlesvicko-Holštýnsko

Jedna ze spolkových zemí našeho jižního souseda se německy nazývá Niederösterreich. Uveďte český název této země?

Odpověď: Dolní Rakousy

6.2. Města

6.2.1. Česká města, obce

Toto západočeské okresní město bylo založeno kolem roku 1260, Přemyslem Otakarem II. a někdy se mu přezdívá Brána Šumavy. Jak se město v plzeňském kraji jmenuje?

Odpověď: Klatovy

Toto poutní místo na Jižní Moravě bývá někdy ztotožňováno s hlavním městem Velkomoravské říše a sídlem věrozvěsta Metoděje. Obec leží nedaleko Uherského hradiště na úpatí Hřibů. O které poutní místo se jedná?

Odpověď: Velehrad

Je obec Štěrboholy dnes součástí hlavního města Prahy?

Odpověď: Ano

V pardubickém kraji se nachází město, významný železniční uzel, mezi jehož slavné rodáky patří například buditel František Matouš Klácel či herečka Zdenka Baldová. Řekněte název města.

Odpověď: Česká Třebová

Toto východomoravské město v okrese Vsetín, vzniklo v roce 1923, sloučením do té doby dvou samostatných měst a jméno jednoho z nich přejalo. Je významnou dopravní křižovatkou a leží na soutoku Rožnovské a Vsetínské Bečvy. O které město jde?
Odpověď: Valašské Meziříčí

Na úpatí Českomoravské vrchoviny v okrese Chrudim leží město, kde na tamějším gymnáziu učil spisovatel Karel Václav Rais. Jak se město známé mimo jiné i výrobou elektrospotřebičů, jmenuje?
Odpověď: Hlinsko

Na severu okresu Jeseník, leží v nížině v blízkosti polských hranic historické město, jehož centrum bylo prohlášeno památkovou zónou. Jak se slezské město jmenuje?
Odpověď: Vidnava

V západních Čechách v okrese Plzeň sever, leží městečko, které je rodištěm československého prezidenta Edvarda Beneše. Jak se jmenuje?
Odpověď: Kožlany

Mezi Chomutovem a Karlovými vary leží město se stejnojmenným zámekem. Ten získal svůj nynější romanticky novogotický vzhled po přestavbě v polovině 19.století. Jak se město i zámek, ve které je umístěna bohatá sbírka porcelánu, jmenují?
Odpověď: Klášterec nad Ohří

V tomto západočeském městě založil Jan Jiří Paurus v roce 1792, první manufakturu na výrobu porcelánu v Českých zemích. Ve kterém městě to bylo?
Odpověď: Horní Slavkov

V jižní části okresu Šumperk se na řece Třebůvce, nachází město, kde se vyrábějí pravé olomoucké tvarůžky. Jak se město jmenuje?
Odpověď: Loštice

Tato jihočeská obec v okrese Český Krumlov je známá především jako bývalý silniční hraniční přechod do Rakouska. U které obce tento přechod ležel?
Odpověď: Dolní Dvořiště

Součástí východočeského města je rozsáhlá pevnost založená císařem v roce 1780 , která je dnes památkovou rezervací. Řekněte název města i název pevnosti. Obojí na J.
Odpověď: Josefov, Jaroměř

Jméno města ležícího na Moravskoslezské hranici jižně od Ostravy dodnes v názvu odráží, že vzniklo spojením dvou správních celků. Které je to město?
Odpověď: Frýdek Místek

Mezi městy Klatovy a Sušice se nachází bývalé sídlo pana Buška důvěrníka a osobního komorníka Karla 4, dochovala se věž Putna ze 14. století, která střežila vchod do hradu a úzkým mostem byla spojena s palácem. Jak se obec s hradem nazývá?
Odpověď: Velhartice

Jihočeské příhraniční město na ČV odděluje od rakouského Gmündu řeka Lužnice. Jak se město jmenuje?

Odpověď: České Velenice

V tomto středočeském městě byla na konci 19. století založena automobilka Laurin a Klement. O které město se jedná?

Odpověď: Mladá Boleslav

Toto bývalé královské horní město vzniklo jako hornická osada ve 13. století v jeho blízkosti dal Karel IV. v polovině 14. století postavit hrad k ochraně zlatých dolů a hranic. Jak se město v šumavském podhůří nazývá?

Odpověď: Kašperské hory

Které okresní město na L leží v severních Čechách na řece Ohři?

Odpověď: Louny

Obec Rožňava, leží na jihovýchodní Moravě na Kopanicích, je to pravda? Ano nebo ne?

Odpověď: Ne

Na záměčku v této pražské čtvrti byla v roce 1608 podepsána mírová smlouva mezi císařem Rudolfem II. a jeho bratrem Matyášem. O kterou čtvrť, ležící z větší části v městské části Praha 8, se jedná?

Odpověď: Libeň

Leží město Praha na 50 stupni zeměpisné šířky?

Odpověď: Ano

6.2.2. Zahraniční města

6.2.2.1. Evropská města

6.2.2.1.1. Polská města

Spolu se Sopotami a Gdaňskem, tvoří toto město na severu Polska tzv. trojměstí . Jak se jedno z nejmladších polských měst jmenuje?

Odpověď: Gdyně

Polské město s téměř dvěma sty tisíci obyvateli, se skládá ze dvou částí, které se nacházejí na území dvou historických území: Těšínského Slezska a Malo Polska. Jak se město poblíž našich hranic jmenuje?

Odpověď: Bělsko-Bělá

Toto polské město ve slezském vojvodství je uznáváno jako hlavní duchovní město Polska. Jak se město s významným Mariánským poutním místem jmenuje česky?

Odpověď: Čenstochová

6.2.2.1.2. Slovenská města

Okresní město na severu Slovenska leží u hranic s Českou republikou a Polskem, jak se průmyslové město a železniční křižovatka na řece Kysuce jmenuje?

Odpověď: Čadca

Na Slovensku v podunajské nížině, leží okresní město s novogotickým zámekem z roku 1860, který je romantickou napodobeninou Tudorovské gotiky? O které město, v jehož okolí se nachází bohaté termální prameny se jedná?

Odpověď: Galanta

6.2.2.1.3. Ostatní evropská města

V severním Španělsku každoročně na svátek svatého Fermína, utíkají ulicemi stovky lidí před vypuštěnými býky. Jak se jmenuje město, ve kterém se tato fiesta pořádá?

Odpověď: Pamplona

Do roku 1934, to bylo hlavní město sovětské Ukrajiny a v současné době tam žije asi půl druhého milionu obyvatel. Jak se významné průmyslové středisko země jmenuje?

Odpověď: Charkov

Město ve středním Švédsku je kulturním centrem země, sídlí tam arcibiskup a také nejstarší skandinávská univerzita s velkou knihovnou. Jak se město s katedrálou a hradem jmenuje?

Odpověď: Upsala

6.2.2.2. Africká města

Jmenuje se hlavní město republiky Mali, na severu Afriky Timbuktu? Ano nebo ne?

Odpověď: Ne

Hlavní město severního Kapska v Jihoafrické republice se v roce 1867, se stalo významným centrem těžby diamantů. Jak se město, ve kterém byl vykopán největší diamantový důl na světě jmenuje?

Odpověď: Kimberley

6.2.2.3. Americká města

Na cestě jižní Amerikou překročili naši slavní cestovatelé, Jiří Hanzelka a Miroslav Zikmund, rovník v metropoli Ekvádoru. Jak se toto město jmenuje?

Odpověď: Suito

Jak se jmenuje druhé největší město spojených států po New Yorku?

Odpověď: Los Angeles?

6.2.2.4. Ostatní

Jak se jmenuje hlavní město Libanonu?

Odpověď: Bejrút

6.3. Mys

Jak se nazývá místo na východním pobřeží Floridy na němž se nachází kosmické středisko, kosmodrom a museum národního úřadu pro letectví a kosmonautiku.

Odpověď: Mys Canaveral

6.4. Ostrovy

Největší atol na zemi leží v tichém oceánu a objevili ho Španělé v 17 století, domorodci jej nazývají Kiritimati, anglicky se jmenuje Christmas Island. Jak zní český název tohoto atolu?

Odpověď: Vánoční ostrov

Baleárské souostroví ve středozezemním moři je součástí Španělska. Jak se jmenují tři jeho největší ostrovy, které jsou vyhledávaným cílem turistů z celého světa?

Odpověď: Malorka, Minorka a Ibisa

Tichomořské souostroví Aleuty náleží spojeným státům americkým. Ano či ne?

Odpověď: Ano

V karibském moři nedaleko pobřeží Venezuely se nachází malý ostrov, kde žije asi 100 000 obyvatel. Jak se toto zámořské autonomní území Nizozemska jmenuje?

Odpověď: Aruba

Jak se nazývá souostroví na jihu jižní Ameriky s drsnými přírodními podmínkami, které územně patří do Argentiny a Chile.

Odpověď: Ohňová země

Brooklyn známá přístavní čtvrť v New Yorku, leží na ostrově. Jak se ten ostrov jmenuje?

Odpověď: Long Island

6.5. Poloostrovy

Pevninský výběžek na západě Evropy se nazývá Pyrenejský, existuje i jiný jeho název na IP, jak zní?

Odpověď: Iberský

V severní části černého moře se rozkládá území, které bylo v 50. letech minulého století administrativně připojeno k sovětské Ukrajině. Po rozpadu sovětského svazu se stal součástí samostatné Ukrajiny. Jak zní jeho zeměpisný název?

Odpověď: Krymský poloostrov

Nejvýchodnější výběžek Černého kontinentu Somálský poloostrov, bývá také označován výrazem na písmena AR. Jak tento výraz zní?

Odpověď: Africký roh

Nejvýchodnější hornatý poloostrov Asie odděluje od americké Aljašky Beringgův průliv, jak se říkce osídlený poloostrov jmenuje?

Odpověď: Čukotský

6.6. Pohoří

6.6.1. Hory a vrcholky v Čechách

Výraznou dominantou pískovcových skalních měst na Broumovsku, je stolová hora vypínající se do výšky 700metrů severozápadně od Police nad Metují. Jak se hora jmenuje?

Odpověď: Ostaš

Jak se jmenuje nejvyšší vrchol Moravsko-slezských Beskyd?

Odpověď: Lysá hora

Nejvyšší bod Pavlovských vrchů na Jižní Moravě se jmenuje Pálava. Je to pravda?

Odpověď: Ne

6.6.2. Hory a vrcholky v zahraničí

V Bernských Alpách ve Švýcarsku se nachází 4158metrů vysoká hora jejíž vrchol byl dobyt již v roce 1811, v blízkém sedle se nachází nejbliže položená stanice ozubené železnice v Evropě. O kterou čtyřtisícovku se jedná?

Odpověď: Jungfrau

Jedním z geografických pod celků slovenských západních Tater je pohoří s nejvyšším vrcholem Baníkovem, jak se tato část Tater jmenuje?

Odpověď: Roháče

Švýcarská města: Svatý Mořic či Davos, leží v horách, které přesahují také do Rakouska a Itálie, nejvyšší vrch nese název Piz Bernina. Jak se pohoří jmenuje?

Odpověď: Východní Alpy

Nejvyšším vrcholem tohoto rozsáhlého pohoří táhnoucího se Afganistanem a po hranici s Pákistánem je štít Tirič Mir. Jak se středoasijské pohoří jmenuje?

Odpověď: Hindúkuš

6.7. Zeměpisné oblasti

Viktoria je hlavním městem autonomního společenství na severu Španělska při Biskajském zálivu. Jak se oblast jmenuje?

Odpověď: Baskitsko

Jak se nazývá kraj v severní Itálii s centrem v Miláně?

Odpověď: Lombardie

Na území Maroka se v současnosti nacházejí dvě španělské enklávy. Řekněte jméno alespoň jedné z nich.

Odpověď: Meria, Ceuta

Na třetině velkého ostrova ve středozemním moři se nachází státní útvar ostrovní turecké menšiny. Jak se tento útvar, uznaný pouze Tureckem označuje?

Odpověď: Severní Kypr

6.8. Památná a významná místa

6.8.1. V Čechách

Nedaleko od Prahy se nachází zámek, který prošel nákladnou rekonstrukcí, návštěvníci sem řadu let nemohli, protože jeho uživatelem bylo ministerstvo vnitra. Jak se zámek na skále nad rybníkem jmenuje?

Odpověď: Mníšek pod Brdy

Jednou z dominant Prahy je historické opevnění na skále nad pravým břehem řeky Vltavy z desátého století. Písmenem Ch zkracujeme jeho původní název Písmenem V současný. Uveďte oba.

Odpověď: Vyšehrad, Chrasten

Největší pražské pohřebiště zabírá přes padesát hektarů. Jak se nazývá?

Odpověď: Olšanský hřbitov

Která stavba spojuje v Praze Národní třídu s Vítěznou ulicí na Malé straně?

Odpověď: Most legií

Tímto pojmem archeologové označují pravěké osídlení středních a severozápadních Čech v mladší době bronzové, které se vyznačovalo rozvinutým kovorytectvím, ale i stopami kanibalismu. Pojmenované bylo podle obce u Slaného, jak?

Odpověď: Knovízská kultura

V areálu tohoto zařízení na severu Čech chovají více než 170 druhů zvířat, návštěvníky sem lákají například v přírodě velice vzácní bílý tygři. Jak zní oficiální název nejstaršího zařízení svého druhu v naší republice?

Odpověď: ZOO Liberec

Na Šumavě, západně od Lipna se nachází 1053m vysoká hora ne jejímž vrcholu je zřícenina hradu ze 13. století. Jak se nejvýše položená zřícenina u nás, kterou mohou navštívit i turisté, nazývá?

Odpověď: Vítkův kámen

Přibližně 5 kilometrů od Pece pod Sněžkou stojí horská chata, jež se jmenuje stejně jako levostranný přítok Labe, který do řeky vtéká pár kilometrů po proudu za Nymburkem. Jak se jmenuje chata i labský přítok?

Odpověď: Výrovka

Na přelomu 8. a 9. století bylo ve středních Čechách vybudováno trojdílné hradiště s Rotundou svatého Petra, která je jediným dosud stojícím kostelem z doby Velkomoravské říše. Pobýval zde také svatý Václav, který se podle legend v tamější škole učil latině. O které hradiště se jedná?

Odpověď: Budeč

Roku 2004 byl v šumavské obci Modrava, zrekonstruován objekt pojmenovaný po tamějším spisovateli. Už za první republiky byl oblíbeným turistickým cílem, patřil klubu československých turistů a vznikl podle projektu Bohuslava Fukse. O kterou stavbu na KCh se jedná?

Odpověď: Klostermannova chata

V historické části Českých Budějovic stojí nedaleko náměstí Přemysla Otakara 2, goticko renesanční stavba vysoká 72 metry. Jak se stavební památka jmenuje?

Odpověď: Černá věž

Jak se nazývá budova v Praze, symbol pražské samosprávy před níž proběhla roku 1621 poprava představitelů stavovského odboje?

Odpověď: Staroměstská radnice

Putumayo, je název komplexu pyramid starých májů v Mexiku. Je to pravda?

Odpověď: Ne

Hlavní kostel Královehradecké diecéze nechala podle tradice vystavět ve 14. století Královna Eliška Rejčka. Jak se chrám nazývá?

Odpověď: Katedrála svatého ducha

6.8.2. V zahraničí

Pomyslným magnetem přitahujícím turisty je město v jižní Anglii se zámek britské královské rodiny. Jak se jmenuje?

Odpověď: Windsor

Jak zní české souhrnné označení takových míst jako jsou Disneyland, Legoland nebo Prater?

Odpověď: Zábavní parky

Na nádvoří moskevského Kremlu je umístěn obří zvon z 18. století. Zvon nikdy nezvonil, dříve než byl zavěšen, jedna jeho část se při požáru odlomila. Jak mu v Moskvě říkají?

Odpověď: Car kolokol

6.9. Přírodní zajímavosti

Drobná vápencová nebo aragonitová hruška či kulička s průměrem až 3centimetry vzniká srážením kolem pevného jádra v sintrových miskách nebo volně v suti krasových útvarů. Jak se tento drobný krasový jev nazývá?

Odpověď: Jeskynní perla

6.9.1. v Čechách

Na pomezí severní Moravy a Slezska v hrubém Jeseníku se nachází ve výšce 13 tisíc metrů nad mořem. Nejvýše položený průsmyk s běžnou automobilovou dopravou. Jak se nazývá.

Odpověď: Červenohorské sedlo

Jakoby nebeské těleso vyzářující na zemi světlo sestoupilo z oblohy a zaskvítilo na nás ze skalní stěny. Tak nám připadají oranžově zbarvené balvany tvořící jádra z nich vycházejí paprsky z lomu u vesničky Hnojnice nedaleko Loun, jak se tato národní přírodní památka nazývá?

Odpověď: Kamenná slunce

Blízko hranic s Německem se v okrese Děčín nachází národní park v němž lze nalézt pískovcová skalní města, kaňonovité údolí říčky, stolovou horu a další pozoruhodnosti, jak se toto území nazývá?

Odpověď: České Švýcarsko

Na okraji Prahy na pravém břehu Vltavy se naproti Zbraslavi rozkládalo naše největší keltské hradiště. Pod kterým jménem je tato lokalita známá?

Odpověď: Závist

Luhačovice mají staletou lázeňskou tradici. Jak se jmenuje tamější nejznámější léčivý pramen?

Odpověď: Vincentka

Na levém břehu Vltavy, severně od Českého Krumlova, je chráněná krajinná oblast s nejvyšší horou Klet'. Je bohatá i na stavební památky jako třeba cisterciácký klášter Zlatá koruna či architektura v obci Holešovice. Jak se přírodní území nazývá?

Odpověď: Blanský les

Toto chráněné přírodní území leží ve střední části Novohradských hor, místo je chráněno již od roku 1838. Od roku 1991 je oploceno a kvůli ochraně původních porostů pro veřejnost uzavřeno. Jak se nejstarší evropská rezervace nazývá?

Odpověď: Žofínský prales

Součástí Ralské pahorkatiny ve středních Čechách je i hluboce zaříznuté kaňonovité údolí s příkrými pískovcovými skálami. O kterou státní přírodní rezervaci se jedná?

Odpověď: Kokořínský důl

6.10. Pouště

Tato bezodtoká oblast se nachází v Mongolsku a Číně, jsou v ní suché stepy, polopouště a pouště. Jak se oblast jmenuje?

Odpověď: Gobi

V severovýchodní části Sahary se nachází jedno z nejsušších míst naší planety zasahuje na území tří států a podle jednoho z nich se jmenuje. O které saharské území se jedná?

Odpověď: Libyjská poušť

6.11. Vodstvo

6.11.1. Oceánografie

Tento věhlasný francouzský oceánolog se mimo jiné podílel na vynálezu aqualungu, prvního potápěčského přístroje s otevřeným oběhem vzduchu. Řekněte alespoň příjmení slaneho populatizátora podmořského života.

Odpověď: Jacques Yves Cousteau

6.11.2. Zálivy

Na západě arabského moře se mezi arabským a somálským poloostrovem rozkládá vodní plocha, která je průlivem spojena s Rudým mořem. Jak se tato vodní plocha jmenuje?

Odpověď: Adenský záliv

6.11.3. Průliv

Gibraltarský průliv přitahoval pozornost již starověkých řeckých plavců za něj také umístil Platón bájnou Atlantidu, které jméno tehdy brána ze středoziemního moře do Atlantického oceánu dostala?

Odpověď: Heraklovy sloupy)

6.11.4. Moře

Jak se nazývá rozsáhlá vodní plocha v prostoru mezi Balkánským poloostrovem, Malou Asií a Krétou?

Odpověď: Egejské moře

Jak se nazývá okrajová vodní plocha Tichého oceánu mezi poloostrovy Čukotkou, Kamčatkou a Aljaškou?

Odpověď: Beringovo moře

6.11.5. Řeky

Jak se jmenují dvě nejdelší ruské řeky?

Odpověď: Amur, Lena

Město a hrad Locket stojí nad řekou Ohří. Je to pravda?

Odpověď: Ano

Obcí Herálec na Vysočině protéká řeka, která zde tvoří historickou zemskou hranici a rozděluje obec na moravskou a českou část. Jak se řeka jmenuje?

Odpověď: Svratka

Je to nevelká řeka, která protéká hlavním městem Rakouska protéká, vlévá se na území města do dunajského kanálu. Jak se tato řeka jmenuje?

Odpověď: Wien

Řeka tekoucí Indií a Bangladéší je hinduisty považována za posvátnou. Jak zní její jméno?

Odpověď: Ganga

V září roku 1919 byla slavnostně zahájena plavba po kanálu, který spojuje Rotterdam s černým mořem, kanál propojil tři evropské řeky, které?

Odpověď: Rýn, Mohan, Dunaj

Existuje v Austrálii řeka jménem Darling? Ano nebo ne?

Odpověď: Ano

Jak zní souhrnný název devíti přehrad na nejdelší řece České republiky?

Odpověď: Vltavská kaskáda

6.11.6. Jezera

Viktoriino jezero je největší africké jezero ležící na hranicích Ugandy, Keni a Tanzanie.

Jak zní jeho domorodý název?

Odpověď: Ukereve

Jezero Titikaka leží v centrálních Andách ve výšce 3820metrů nad mořem, ke kterým dvěma státům vody největšího jezera jižní Ameriky náleží?

Odpověď: Bolivie, Peru

V systému severoamerických velkých jezer, se mezi Huronským a Erinským jezerem, nachází menší vodní plocha, která se jmenuje podle jedné světice. Jak se přírodní nádrž jmenuje?

Odpověď: Jezero svaté Kláry

6.11.7. Vodní úkazy

Východoslovenské moře, tak se přezdívá přehradě nedaleko města Michalovce. Jak se druhá největší vodní plocha našich východních sousedů jmenuje?

Odpověď: Zemplínská Šírava

Nejhlubší místo zemského povrchu leží 11 kilometrů pod hladinou Tichého oceánu poblíž ostrova Guam. Jak se nazývá?

Odpověď: Mariánský příkop

Vodní nádrž Hracholusky, leží na řece Ohři. Je to pravda? Ano nebo ne?

Odpověď: Ne

V roce 2003 začal Čína napouštět novou přehradu na řece Jang-c'-tiang. Po jejím úplném zatopení vznikne gigantické jezero o délce 640 kilometrů a o rozloze přes 1000 kilometrů čtverečních. Jak se přehrada česky nazývá?

Odpověď: Tři soutěsky

Na řece Malši, byla roku 1977 dokončena přehradní nádrž, kterou pojmenovali podle nedaleké obce. Jak se tato přehrada jmenuje?

Odpověď: Římov

6.12. Měny v zemích

Jak se jmenoval základní měnová jednotka ve Francii před zavedením eura?

Odpověď: Frank

Řekněte název základní a vedlejší měnové jednotky Egypta.

Odpověď: Libra, Piastr

6.13. Národnosti

Jedno z nejpočetnějších etnik v Jihoafrické republice čítá asi 9 milionu osob, které žijí převážně v provincii Natal. O kterou africkou národnost se jedná?

Odpověď: Zuluové

Východosibiřský národ zvaný též Sachové patří do turkotatarské rodiny a jeho republika je v ruské federaci rozlohou největší. Jak se tento národ také označuje?

Odpověď: Jakutci

6.14. Zeměpisné pojmy

Jak se nazývá linie, po které se pohybuje kosmické těleso kolem těžiště soustavy například Země kolem Slunce.

Odpověď: Oběžná dráha

Směrem od slunce je planeta Země, čtvrtá v pořadí. Ano nebo ne?

Odpověď: Ne

Pojmenujte Poledník slovem cizího původu na M?

Odpověď: Meridián

V letním období dostáváme předpověď počasí i pro rekreační místa ve vzdálených zemích, kam cestujeme hlavně za sluncem a slanou vodou. Hlášení o teplotě vzduchu a mořské vody se pro tato místa užívá souhrnný název. Jak zní jejich obecné pojmenování na písmena PL?

Odpověď: Přímořská letoviska

Zeměkoule je rozdělena na 40 dílů, zhruba v poledníkovém směru, které se od sebe liší údajem, kolik je v daném místě hodin. Jak se tyto části země nazývají?

Odpověď: Časová pásma

Tuto vesmírnou substanci, lze pozorovat jen nepřímou a to díky jejímu gravitačnímu účinku na běžné svítící objekty. Jak se tato doposud ne zcela známá materie označuje?

Odpověď: Temná hmota

Trias, Jura a Křída jsou tři útvary jedné geologické éry, její český název začíná na D. Mezinárodně se označuje slovem řeckého původu na M. Uveďte alespoň jeden z těchto názvů.

Odpověď: Druhohory, Mezozoikum

Jak se nazývá klimatická oblast, do které náleží naše země?

Odpověď: Mírný podnební pás

Jak se nazývá vnitřní část naší planety, která začíná od hloubky 2900 kilometrů.

Odpověď: Zemské jádro

Jak se nazývá myšlený bod na nebeské sféře kolmo nad hlavou pozorovatele. Uveďte slovo na Z.

Odpověď: Zenit

Jak se nazývají dva hlavní typy zemského reliéfu?

Odpověď: Nížiny a vrchoviny

V souhvězdí malého vozu se nachází poměrně jasná hvězda, která je pro svou polohu blízko průsečíku Zemské osy s nebeskou klenbou, důležitým navigačním bodem. Jak zní dvě česká označení, pro tuto hvězdu?

Odpověď: Polárka, Severka

7. Dějepis

7.1. Terminologie

V historických dokumentech bývá v datovací formulí napsán také latinský obrat Anno dominy. Jak tato slova obvykle překládáme do češtiny?

Odpověď: Léta páně

7.2. Dějiny naší země

7.2.1. dějiny 19.století

V roce 1899 u nás vypukla justiční aféra, při níž byl mladý žid bez přímých důkazů obviněn z rituální vraždy. Tisk rozpoutal antisemitskou kampaň proti níž se postavil Masaryk. Jak byla aféra podle hlavního aktéra pojmenována?

Odpověď: Hilsner

7.2.2. dějiny 20. století

28.7.1914 vydal císař František Josef I. manifest, kterým oznámil vyhlášení války proti Srbsku a de facto počátek první světové války. Do podvědomí vstoupil pod názvem jenž se skládal ze dvou počátečních slov. Jak tento manifest začínal?

Odpověď: Mým národům

První ústava samostatného Československa, byla přijata národním shromážděním v roce 1920. Je to pravda? Ano nebo ne?

Odpověď: Ano

V roce 1948 byl u nás schválen zákon o zřízení míst, kde byli nepřátelé režimu využíváni k fyzicky namáhavé činnosti za účelem převýchovy. Jak byla taková místa nazvána?

Odpověď: Tábor nucených prací

Osada na Chrudimsku byla v roce 1942 vypálena, odplatou za to, že v ní byla ukrývána vysílačka parašutistické skupiny Silver A, která se účastnila atentátu na Heidricha. Jak se osada, po níž tu zůstalo pietní území nazývá?

Odpověď: Ležáky

7.2.3. významné osobnosti a šlechtické rody

Dobříšský zámek, který český literární fond padesát let využíval 50 let, jako domov spisovatelů byl po šestiletém soudním sporu vrácen původním majitelům, kteří o něj počátkem 90. let požádali. Jak se tento šlechtický rod jmenuje?

Odpověď: Colorado Mansfeld

Tento český šlechtic a politik 15. století pocházel z mocného jihočeského rodu. Stal se vůdčí postavou katolické strany v Čechách a v roce 1420 neúspěšně obléhal Tábor. Byl také politickým protivníkem Jiřího z Poděbrad. Řekněte šlechticovo jméno i s přídomkem.

Odpověď: Oldřich z Rožmberka.

První manželkou císaře Karla IV., se stala ještě v dětském věku šlechtična francouzského původu. Jak se jmenovala? Uveďte i přídomek.

Odpověď: Blanka z Alois

Vlastnil šlechtický rod Eggenbergů také zámek v Českém Krumlově?

Odpověď: Ano

Poslední manželka Karla IV., vynikala urostlou postavou a mimořádnou fyzickou silou. Dala Karlovi 6 dětí, jedním z nich byl i pozdější uherský král Zikmund. Jak se tato česká královna a římská císařovna jmenovala?

Odpověď: Alžběta Pomořanská

V roce 1526, získal rakouský arcivévoda Ferdinand I. Habsburský dvě královské koruny, které?

Odpověď: Českou, Uherskou

Jak zněla první dvě jména posledního příslušníka šlechtického rodu Rožmberků?

Odpověď: Petr Vok

Roku 1695 se v Plzni konala poprava mluvčího Chodů, kteří se vzbouřili a stěžovali si na útisk vrchnosti u vídeňského dvora. Jak se chodský vůdce jmenoval. Uveďte všechna tři jména.

Odpověď: Jan Sladký Kozina

Jak se jmenovala manželka posledního rakouského císaře Karla I.?

Odpověď: Zita Bourbonsko-Parmská

Za Marie Terezie se u nás začaly vydávat papírové peníze, jak se jim říkalo?

Odpověď: Bankocedule

V srpnu 2007 zemřel historik a publicista, náš přední odborník na středověké dějiny východní a střední Evropy. Řekněte alespoň příjmení autora publikací Počátky Přemyslovců či Mýty kmene Čechů.

Odpověď: Dušan Třeštík

7.3. Mezinárodní dějiny

7.3.1. Významné osobnosti

Slovenský zbojník Juraj Jánošík byl popraven roku 1688. Je to pravda?

Odpověď: Ne

Pod hláskami BCH se skrývá jméno a přízvisko prvního polského krále syna Měška I. a Přemyslovy Doubravky. Jak se jmenoval, uveďte i přízvisko.

Odpověď: Boleslav Chrabrý

Tento šlechtic, politik a vojevůdce stál u zrodu samostatného Finska a byla po něm pojmenována opevněná linie na části hranic země se sovětským svazem. Řekněte alespoň příjmení tohoto maršála národního finského hrdiny.

Odpověď: Carl Gustav Emil Mannerheim

Tento švédský král z dynastie Vasa, padl roku 1632 v bitvě u Lützen, ve které se střetl s vojskem Albrechta z Valdštejna. Řekněte obě jména tohoto švédského panovníka.

Odpověď: Gustav Adolf

Anglický král z dynastie Plantagenetů vládl ve 12. století, účastnil se třetí křížové výpravy a později byl opěvován jako vzor rytířského panovníka. Jak zní jeho jméno a přízvisko?

Odpověď: Richard Lví srdce

V roce 1556 zemřel španělský šlechtic, který proslul jako zakladatel Jezuitského řádu. Řekněte jeho jméno i s přídomkem.

Odpověď: Ignác z Loyoly

Manžel současné britské královny, vévoda z Edinburghu, bývá veřejností nazýván slovy na PF. Jak se mu říká?

Odpověď: Princ Filip

Iniciály patří indiánskému náčelníkovi, který vedl boje o kmenová území a v roce 1876 se podílel na vítězství Siuxů u Little big hornu. V roce 1890 dva týdny před masakrem Wounded Knee byl zastřelen. Řekněte jeho jméno anglicky nebo česky.

Odpověď: Sedící býk

Písmenem J začíná jméno první ženy Napoleona Bonaparta, protože mu nedala potomka rozvedl se sní a oženil se s dcerou rakouského císaře Františka I. Její dvě jména začínají písmeny ML. Řekněte jména obou Napoleonových žen.

Odpověď: Josefína, Marie Luisa

Tento slovenský divizní generál byl velitelem povstalecké armády v době slovenského národního povstání. Jak se generál, který byl popraven v koncentračním táboře Flossenbürg, jmenoval?

Odpověď: Rudolf Viest

Tento americký generál černošského původu zastával nejvyšší funkce v americké armádě. V první vládě prezidenta Geoge Bushe mladšího byl ministrem zahraničí. Řekněte alespoň příjmení amerického vojáka a politika.

Odpověď: Colin Powell

Tento dánský král, ovládl kromě Dánska také například Anglii a Norsko. Po jeho smrti v roce 1035 se však jeho říše rozpadla. Řekněte jméno krále, který dostal přídvisko Veliký.

Odpověď: Knut Veliký

Nejvýznamnější panovník ranného období byzantské říše, vládl v letech 527-565, snažil se obnovit římské impérium a vydal také zákoník římského práva Corpus juris civilis. Jak se tento byzantský císař jmenoval?

Odpověď: Justinián

Legendární slovenský zbojník působil na slovensko-polském pomezí na počátku 18. století. Pocházel z Těrčové, jeho život skončil v 25 letech v Liptovském Mikuláši na šibenici. Jak se slavný loupežník jmenoval celým jménem?

Odpověď: Juraj Jánošík

Tento německý polní maršál byl architektem německého útoku na Francii během invaze do sovětského svazu. Dobil v roce 1942 Sevastopol, nepodařilo se mu však osvobodit obklíčenou šestou armádu u Stalingradu, jak zní alespoň příjmení vojenského vojevodce?

Odpověď: Erich von Manstein

Kromě Hitlera, Mussoliniho a Chamberlaina se stal signatářem Mnichovské dohody v září 1938, též někdejší francouzský předseda vlády. Řekněte alespoň jeho příjmení.

Odpověď: Eduard Daladier

7.3.2. Války, bitvy, vojenské operace

V říjnu roku 1805 porazilo britské válečné loďstvo vedené Horatiem Nelsonem spojenou španělsko-francouzskou válečnou flotilu. Pod kterým označením vešlo toto střetnutí do historie?

Odpověď: Bitva u Trafalgaru

V roce 1940 se u tohoto severofrancouzského města odehrála během německé invaze velká bitva, z města se podařilo evakuovat do Velké Británie velké množství vojáků a byla zde zachráněna spousta vojenského materiálu. O které přístavním městě je řeč?

Odpověď: Dunkerque

V roce 1773 došlo v jednom východo-americkém přístavu k incidentu, kdy osadníci převlečení za indiány, přepadli britské lodě a naházeli do moře náklad sušených lístků pro přípravu jistého nápoje. Pod kterým názvem tato předzvěst americké války za nezávislost vstoupila do dějin?

Odpověď: Bostonské pití čaje

Téměř devět set dní trvalo obležení významného sovětského města, německou armádou. Teprve v lednu 1944 byli Němci přinuceni ustoupit. Pod jakým názvem vstoupilo toto obléhání do dějin?

Odpověď: Leningradská blokáda

Johanka z Arku byla Angličany upálena v rámci války růží mezi Anglií a Francií. Je to pravda? Ano či ne?

Odpověď: Ne

Když na začátku devadesátých let, obsadily vojenské jednotky Sadáma Husajna Kuvajt, koalice států v čele se Spojenými státy americkými odpověděla po nezdařených vyjednávaních rozsáhlým vojenským útokem. Který název tato vojenská operace dostala?

Odpověď: Pouštní bouře

Poblíž tohoto města na jihozápadě Ruska došlo v červenci srpnu 1943 k jedné z největších bitev druhé světové války. Vyznačovala se obrovským nasazením sovětských a německých tankových jednotek. Jak se město jmenuje?

Odpověď: Kursk

V roce 1936 začal několikaletý krvavý konflikt, který na dlouhou dobu rozdělil společnost jedné západoevropské země. Jak se konflikt do něhož na obou stranách zasáhli i zahraniční síly, označuje?

Odpověď: Občanská válka ve Španělsku

Invaze spojenců v Normandii začala v červnu roku 1944, jak znělo kódové označení této operace?

Odpověď: Overlord

7.3.3. Historická uskupení

Historický turecký stát v jehož čele stál sultán a jenž zanikl v roce 1922, označujeme také pojmem na písmena OŘ. Jak se tureckému sultanátu také říkalo?

Odpověď: Osmanská říše

Na přelomu 5. a 6. století po Kristu, král Chlodvík z rodu Merovejců, založil ranně feudální stát, který později dosáhl obrovského rozmachu. Jak tento stát nazýváme?

Odpověď: Francká říše

Patrimonium sancti Petri, neboli dědictví svatého Petra, byl oficiální název území ve střední Itálii, v němž v letech 750-1870 vládl nejvyšší představitel katolické církve. O který historický útvar se jednalo?

Odpověď: Papežský stát

7.3.4. Oddíly, seskupení, kmeny

Ještě v 17. století existovala na území dnešní Kanady a spojených států, konfederace čtyř indiánských kmenů, které podlely epidemii neštovic a útoků Irokézů. Jejich společné jméno na H, nese dnes jedno z kanadských jezer. Jak se tyto indiáni nazývali?
Odpověď: Huróni

Pojmenování dostali příslušníci tohoto politického klubu během velké francouzské revoluce, podle kostela v němž se scházely. K čelním představitelům patřili Robespier, Marat či Danton. Jak se politická skupina jež má na svědomí rozpoutání krvavého teroru nazývá,
Odpověď: Jakobíni

Tyto vybrané vojenské oddíly tvořily v 16-18. století tělesnou stráž francouzských králů. Dnes působí jako papežská stráž ve Vatikánu. Jak se tyto vojenské oddíly nazývají?
Odpověď: Švýcarská garda

V roce 1929 bylo založeno chorvatské fašistické hnutí působící v době meziválečné a za druhé světové války. Moci se jeho členové chopili v roce 1941 a vytvořili jeden z nejkrvavějších režimů té doby. Jak se hnutí jmenovalo?
Odpověď: Ustaša

7.3.5. Významné dokumenty

Poslední rakouskouherský císař se v roce 1921 dvakrát pokusil o monarchistický převrat v Maďarsku. Do historie vzešly tyto pokusy pod souhrnným názvem na KP, kterým?
Odpověď: Karlův puč

Jak se označuje schůzka politiků tzv. Velké trojky, při které bylo v létě roku 1945 rozhodnuto o poválečném uspořádání Evropy a rozdělení Německa do okupačních zón?
Odpověď: Postupimská konference

7.3.6. Významná místa

Jak se jmenuje německé město, ve které byl roku 1415 upálen Mistr Jan Hus?
Odpověď: Kostnice

V tomto městě v americkém státě Pensylvánie byla v roce 1776 podepsána a vyhlášena deklarace nezávislosti USA. Název města v češtině začíná na F, jak zní?
Odpověď: Filadelfie

7.4. Historické vědy

Tato pomocná historická věda se zabývá studiem erbů, jejich vznikem, užíváním a vývojem. O které vědecké disciplíně je řeč?
Odpověď: Heraldika

Tento obor, který řadíme mezi tzv. pomocné vědy historické se zabývá studiem řádů a vyznamenání. Jak se nazývá?
Odpověď: Faleristika

7.5. Historické oděvy

Za velké francouzské revoluce se jako symbol svobody, rovnosti a revoluce nosila kuželovitá příkrývka hlavy. Jejíž horní cíp byl přehnut dopředu. Jak se takový oděvní doplněk nazýval?

Odpověď: Frygická čapka

Nezbytnou součástí šatníku českých vlastenců se po roce 1848 stal slavnostní černý kabát se stojatým límcem a zapínáním na šňůrky. Jak se tomuto oděvu říkalo?

Odpověď: Čamara

7.6. Mytologie

V severské mytologii byl bůh hromu druhým nejdůležitějším, hned po svém otci Ódinovi. Napovím, že jeho jméno na D můžeme v mírně obměněné podobě můžeme slyšet v německém slovu pro čtvrtek. Jak tohoto boha nazývali staří Germáni?

Odpověď: Donar

7.7. Antika

Bůh spánku a Bůh smrti jsou v řecké mytologii bratři synové bohyně smrti Nykty jsou zobrazováni většinou v podobě jinochů, jeden s makovicemi v ruce, druhý se zhasnutou pochodní. Jak se dva bohové jmenují uveďte alespoň jednoho.

Odpověď: Thanatos, Hypnos

Antický Bůh války je znám pod svým řeckým nebo latinským jménem. Uveďte obě.

Odpověď: Áres, Mars

Nejstarší syn trojského krále Triama zemřel hrdinnou smrtí v souboji s Achillem, jak se bájný rek, který vynikal krásou i duchem jmenoval?

Odpověď: Hektor

Statér, Talent či Obolus jsou antické mince. Který přívlastek na Ř jenž přibližuje oblast jejich ražby, bývá těmto mincím přiřazován v prodejních katalozích.

Odpověď: Řecké

Archeologové v Egyptě často nacházejí nádoby, do nichž byly ukládány s vnitřnostmi zemřelého, odstraněné z těla při mumifikaci. Jak se taková speciální nádoba nazývá?

Odpověď: Kanopa

Řecký bůh moří se jmenoval Neptun. Je to pravda? Ano nebo ne?

Odpověď: Ne

Nazýváme tak období starověké civilizace na Krétě, přibližně v době 2000-1400 před Kristem. Typické pro ni byli velké paláce například ve městě Knósos. Jak tuto civilizaci archeologové nazvaly?

Odpověď: Minoiská kultura

7.8. Historické předměty

Součástí středověkých hradů bývala původně obytná, později výhradně obranná věž. Stála většinou v chráněné nebo centrální poloze a sloužila jako poslední útočiště obránců hradu. Jak se taková věž nazývala slovem z francouzštiny na písmeno D?

Odpověď: Donžon

Jako opevnění nebo plot může sloužit stěna ze špičatých dřevěných kůlů zaražených do země těsně vedle sebe. Jak se tento druh opevnění nazývá?

Odpověď: Palisáda

Byl to přenosný šifrovací stroj, používal se od 20.let 20.století, ale hlavní uplatnění našel v německé armádě za druhé světové války. Jeho šifry se dlouho považovaly za nerozluštitelné. Jak se zařízení jmenovalo?

Odpověď: Enigma

7.9. Starověk

V dávných Egin starověkého Egypta se vynořují tři postavy žen, panovnic či manželek faraónů. Které ve své době výrazně zasahovaly do politiky státu. Uveďte jména alespoň dvou z nich.

Odpověď: Kleopatra, Nefertiti

Příslušník neurozené vrstvy ve starověkém Římě se nazýval Plebán. Je to pravda?

Odpověď: Ne

7.10. Středověk

V době středověku se objevilo asketické náboženské hnutí, které považovalo sebemrskání za projev kajícího. Jak se stoupenci tohoto extrémního hnutí nazývají?

Odpověď: Flagelanti

Ve středověku a ranném novověku se tak u nás nazýval nejvyšší úředník města, jenž stál v čele městské rady. Po roce 1848 se tento úřad nazýval starosta. O kterého historického funkcionáře se jedná?

Odpověď: Purkmistr

V ranném středověku existovala ve svaté říši římské opevněná a hospodářsky soběstačná sídla. Císař s družinou cestoval od jednoho k druhému a vyjídal tamní zásoby. Název takového sídla dal jedné ze spolkových zemí Německa. Jak se sídlo nazývalo?

Odpověď: Falc

8. Občanská výchova

8.1. Psychologie

Tento švýcarský psycholog a psychoterapeut se stal zakladatelem oboru analytické psychologie a měl významný podíl na zkoumání příčin a léčbě schizofrenie. Jak se významný vědec 1. poloviny 20. století jmenoval?

Odpověď: Carl Gustav Jung

Schopnost vcítění se do duševních pochodů jiného člověka, umění chápat jeho způsob uvažování, jednání není každému vlastní a patří k podstatným charakteristikám osobnosti. Jak se umění vcítit se do druhého, říká slovem cizího původu na E?

Odpověď: Empatie

Jak se v psychologii nazývá tendence hodnotit člověka podle prvního dojmu, nepodstatné vlastnosti nebo nápadného rysu, které se zobecňují a vedou k nesprávným a zkresleným závěrům.

Odpověď: Haló efekt

8.2. Ekonomie

Nazývá se tak vysoce efektivní způsob ukládání peněz, primárně určený k akumulaci zhodnocení prostředků na důchod. Jak se toto spoření garantované státem nazývá?

Odpověď: Penzijní připojištění

Za některé úřední úkony například za vydání občanského průkazu, nebo přihlášení automobilu, musíme zaplatit určitou částku. Buď v kolcích nebo hotově. Jak se tato finanční částka za provedené úřední úkony nazývá?

Odpověď: Správní poplatek

Jak se dvěma slovy na PD v úřední řeči označuje osoba, která ze svých příjmů odvádí určitou část státu.

Odpověď: Plátce daně

Tyto dvě stránky směny zboží se podílejí na výši jeho ceny, na jedné straně je to množství zboží určené k prodeji proti tomu stojí zájem trhu a potřeba toto zboží koupit. O kterou objektivní kategorii zboží výroby jde?

Odpověď: Nabídka, Poptávka

K tomuto finančnímu opatření u nás naposledy došlo po rozdělení Československa, jak se nazývá opatření jehož cílem je změna nominální hodnoty papírových platidel nebo oddělení peněžních měn?

Odpověď: Kolkování bankovek

Písmeny KV označujeme zisk či podíl na zisku z různých kurzů cenných papírů či tržní hodnoty investic. Jak se takový finanční výtěžek nazývá?

Odpověď: Kapitálový výnos

Jak se dvěma slovy na CB říká peněžnímu ústavu, který vydává peníze a pečuje o zdravý vývoj měny?

Odpověď: Centrální banka

Tento muž jenž zemřel roku 1872, byl sice povoláním lékař, ale proslul jako velký propagátor záloženských a spořitelních spolků, které se u nás po něm dodnes lidově nazývají. Povězte alespoň jeho příjmení.

Odpověď: František Cyril Kampelík

Jak se říká zvýhodnění při nákupu většího počtu kusů určitého zboží, které někdy odběrateli poskytuje výrobce.

Odpověď: Množstevní sleva

Jeden z nestarších světových ukazatelů souhrnné úrovně cenných papírů, vychází ze situace na New Yorkské burze, základem jsou akcie třiceti průmyslových podniků a desítek dalších společností s dlouhou tradicí a vynikající reputací. Jak se ukazatel označuje?

Odpověď: Dow Jonesův index.

8.3. Politologie

Původně se tak nazývalo spiknutí dvorských osob proti panovníkovi. Dnes tímto spojením označujeme převrat v rámci vládnoucí vrstvy bez aktivní účasti lidu. Které sousloví na PR mám na mysli?

Odpověď: Palácová revoluce

Sousloví na DP označuje v marxistické teorii přechodovou fází mezi kapitalismem a komunistickou společností v níž na sebe po úspěšné revoluci všechnu moc ve státě strhne dělnická třída. Jak tuto etapu marxisté označují?

Odpověď: Diktatura proletariátu

Pro demokracii je charakteristická dělba politické moci na tři složky. Vyjmenujte všechny tři složky moci.

Odpověď: Výkonná, Soudní, Zákonodárná

Jak se jmenuje současná Nizozemská královna?

Odpověď: Beatrix I.

Asijský stát Kambodža je v současné době královstvím. Je to pravda? Ano nebo ne?

Odpověď: Ano

Za minulého režimu byli komunisté, ale i mnozí nestraníci, nuceni studovat při zaměstnání takzvaný VUML. Řekněte plné znění zkratky?

Odpověď: Večerní univerzita marxismu leninismu

Tento slovenský astronom, voják a státník zahynul při leteckém neštěstí, za první světové války byl jednou z nejvýznamnějších postav zahraničního odboje a spolupracovníkem T.G. Masaryka a E. Beneše. Jak zní všechna tři jména politika?

Odpověď: Milan Rastislav Štefánek

V roce 2008 se dožil 90 let bývalý jihoafrický prezident a nositel Nobelovy ceny míru.

Jak se jmenuje?

Odpověď: Nelson Mandela

Opakem federace, je země, která má jen jednu soustavu nejvyšších státních orgánů, jedno občanství, legislativu a podobně. Jak zní název takového uspořádání?

Odpověď: Unitární stát

Slovo na J pochází z japonštiny a označuje organizaci podobnou italské mafii. Proslula mimořádně krutými metodami a přísným dodržováním určitých rituálů. Jak se tato japonská zločinecká organizace jmenuje?

Odpověď: Jakuza

V letech 1973-1989 se u nás udělovalo vysoké státní vyznamenání, které bylo pojmenované po komunistickém převratu v naší zemi. Jak se vyznamenání nazývalo?
Odpověď: Řád vítězného února

Kdy se Česká republika stala členem organizace NATO? Bylo to v roce 1999? Ano nebo ne?
Odpověď: Ano

Palestinská militantní politická organizace, hnutí Islámského odporu má dvě složky, bojovou a civilní, která si získala příznivce sociální prací a charitou. V roce 2006 hnutí vyhrálo volby do palestinské národní správy. Jak se tato organizace nazývá jedním arabským slovem na H?
Odpověď: Hamas

Tento politicko-ekonomický pojem obecně označuje alternativu tradičního liberalismu a sociálně demokratické politiky. V současné době se pod označením skrývá spojení sociální politiky s posílenou úlohou trhu. Jak zní termín pro tento typ řízení státu?
Odpověď: Třetí cesta

Dvakrát byla ministerskou předsedkyní Pákistánu a stala se tak první ženou, která stanula v čele post-koloniálního muslimského státu. Koncem roku 2007 podlehla atentátu. Jak se tato výrazná politička jmenovala, stačí příjmení?
Odpověď: Benasie Butová

8.3.1. Formy vládnutí

Monarchie je forma vlády, v níž hlavou politického režimu je panovník například král nebo císař. Podle míry moci, kterou panovník disponuje, rozlišujeme v zásadě dva typy monarchie. V prvním typu vládne neomezeně ve druhém je jeho moc omezena ústavou. Které typy to jsou?
Odpověď: Absolutistická, Konstituční

Tato forma vládnutí státu s v dnešní Evropě vyskytuje například v Lichtenštejnsku nebo v Monaku. O kterou formu monarchie se jedná?
Odpověď: Knížectví

8.4. Multikulturalismus

Nazývají se tak státní příslušníci lišící se od většiny obyvatelstva svým jazykem. Jak se takové skupině obyvatel říká?
Odpověď: Národnostní menšiny

8.5. Právo

Název ombudsman vznikl ve Švédsku a označoval funkcionáře, který měl dbát na správné chování úředníků. Tento institut se rozšířil postupně do dalších států s tím, že ombudsman má zlepšovat vztahy mezi občanem a státní mocí a napravovat vzniklé chyby. Jak se u nás ombudsman nazývá?
Odpověď: Veřejný ochránce práv

Kultivované mimosoudní řešení konfliktu za dobrovolné účasti obou stran sporu, to je posláním specialisty, který se snaží vést jednání tak aby vznikla konstruktivní, vzájemně přijatelná dohoda. Jak se takovému prostředníkovi říká cizím slovem na M?

Odpověď: Mediátor

Je to pojem z právní oblasti a znamená, že pachatel trestného činu, dobrovolně zamezil následkům trestného činu nebo je alespoň napravil. Případně trestný čin ohlásil v době, kdy ještě bylo možno následkům zabránit. V takovém případě projevil něco, co je zkráceno písmeny ÚL, co to je?

Odpověď: Účinná lítost

8.6. Knihovnictví

Vydavatelé knih a periodik musejí u nás zdarma poskytovat některým institucím například státním knihovnám stanovený počet exemplářů vydávaných publikací. Jak se taková kniha označuje?

Odpověď: Povinný výtisk

Jako dedikace je označována například první strana knihy, kde autor připisuje dílo svým blízkým či mecenášům. Kterým českým výrazem, takový text nazveme?

Odpověď: Věnování

8.7. Školství

Je to typ vzdělávacího zařízení, které nabízí současně například dvouleté učební obory odborných učilišť i studijní obory s maturitou. Jak se takové vzdělávací zařízení obecně nazývá?

Odpověď: Integrovaná střední škola

Jakou proceduru musí podstoupit vysokoškolský učitel, který chce získat pedagogický titul docenta?

Odpověď: Habilitační řízení

Datum narození Jana Amose Komenského 28.3 se tradičně slaví jako?

Odpověď: Den učitelů

Jak se nazývá vysoká škola se třemi fakultami, která sídlí v největším východočeském městě?

Odpověď: Univerzita Hradec Králové

8.8. Náboženství

8.8.1 Křesťanství

Písmenem A začíná oslovení představené kláštera některých katolických ženských řeholí. Jak se jí říká?

Odpověď: Abatyše

Jeden z názvů pro úřad římského biskupa, tedy papeže, zkracují písmena AS. Jak tento název zní?

Odpověď: Apoštolský stolec

Tato náboženská organizace vznikla v roce 1534, kdy král Jindřich VIII. zbavil papeže svrchovanosti nad duchovními ve své zemi. Jak se organizace nazývá?

Odpověď: Anglikánská církev

Jedním z katolických světců je také svatý Fiakr. Patron zahradníků, punčochářů, řidičů drožek a dalších řemeslníků. Je to pravda? Ano či ne?

Odpověď: Ano

Náboženské organizace, jež vznikly za reformace odštěpením od katolictví nebo na reformaci navazují, označujeme souhrnným pojmem na EC, kterým.

Odpověď: Evangelické církve

8.8.1.1. Bible

Z čeho byla podle Bible stvořena žena?

Odpověď: z Adamova žebra

„Když Ježíš odcházel z Pilátova domu, vrátilý Ahasver ho udeřil, za to byl odsouzen bloudit světem až do druhého Ježíšova příchodu na svět“, tak praví stará legenda.

Kterými dvěma slovy je také Ahasver nazýván?

Odpověď: Věčný Žid

Povoláním apoštola Matouše se v jeho době pohrdalo. Čím byl Matouš, než se stal učedníkem Kristovým?

Odpověď: Celník

Původně byl jedním z apoštolů, ale do dějin vstoupil jako zrádce, který vydal Ježíše Krista. Uved'te jméno i přízvisko této novozákonní postavy.

Odpověď: Jidáš Iškariotský

Podle Bible se malému Ježíškovi přišli poklonit tři mudrci z východu. Přinesli mu dary, které symbolizovaly, že se má stát nejvyšším knězem, nejvyšším králem a nejvyšší obětí. Které tři dary to podle tradice byly?

Odpověď: Kadidlo, Zlato, Myrha

Padesátiny bývají někdy označovány podle jedné starozákonní postavy, jak?

Odpověď: Abrahámoviny

8.8.2. Islám

Pod písmenem D se skrývá arabské slovo jímž muslimové označují boj proti nevěřícím jak tzv. svaté válce muslimové říkají?

Odpověď: Džihád

Jak se slovem na K označuje základní kniha Islámu?

Odpověď: Korán

V islámském kalendáři, po měsíci Ramadánu následuje měsíc jménem Hamadán. Je to pravda?

Odpověď: Ne

8.8.3. Judaismus

Jom kipur je největším židovským svátkem roku provází jej půst a intenzivní modlitby. Jak se Jom kipur nazývá česky?

Odpověď: Den smíření

Jak se slovem na R označuje duchovní vůdce židovské náboženské obce?

Odpověď: Rabín

8.9. Filosofie

Vychovatelem Alexandra Velikého byl řecký filosof Platón. Je to pravda?

Odpověď: Ne

Tento německý klasický filosof celý život prožil v Královci ve východním Prusku, kde roku 1804 také zemřel. Z jeho díla jmenujme například spis Kritika čistého rozumu.

Řekněte filosofovo celé jméno.

Odpověď: Immanuel Kant

Nejslavnější kniha německého filosofa Nietzscheho nese v titulu jméno staroperského náboženského reformátora. Jak se jmenoval?

Odpověď: Zarathustra

8.10. Média

8.10.1. Informatika

Když při práci v textovém editoru zmáčknete klávesu Home, přesune se kurzor na určité místo, kam?

Odpověď: Na začátek řádku

Účastníci internetových online diskusí, používají místo některých častých vět či slovních spojení zkratky, ty vycházejí buď z češtiny nebo z anglického základu. Který běžný český dotaz se skrývá za zkratkou CTJ.

Odpověď: Co to je

Anglický pojem shareware označuje volitelně šířitelný počítačový program. Je to pravda?

Odpověď: Ano

Na internetu vznikají virtuální prostory, umožňující rozhovory mezi uživateli celého světa. Které slovo přejaté z angličtiny, takový způsob komunikace označuje?

Odpověď: Chat

8.10.2. Rozhlas

Tři celoplošné okruhy českého rozhlasu, nesou označení ČRO1, ČRO2 a ČRO3.

Řekněte u všech tří stanic názvy na písmena RPV.

Odpověď: Radiožurnál, Praha, Vltava

8.10.3. Noviny

Nejstarší ze současných pařížských deníků, byl založen jako satirický týdeník v roce 1854. a jako deník vychází od roku 1866. Jak se tyto francouzské noviny jmenují?

Postačí, když řeknete slovo na F.

Odpověď: Le Figaro

8.10.4. Ostatní média

Jak se běžně nazývá zařízení pro přenos obrazu pomocí telefonní linky?

Odpověď: Fax

8.11. Lidové zvyky

Někde se stále dodržuje zvyk, že se po dokončení hrubé stavby domu a krovů, připevní na střechu opentlený stromek. Jak se této ozdobě říká?

Odpověď: Glajcha

Jak se slovem na H říká zvonění, které se ozývá z kostela, aby ohlásilo něčí úmrtí a nastávající pohřeb?

Odpověď: Hrana

Jak se nazývá slavnost, která se tradičně pořádá po skončení sklizně chmele?

Odpověď: Dočesná

9. Hudební výchova

9.1 Hudební nástroje

Jak se nazývá dřevěný dechový hudební nástroj, který se vyvinul za Šalmaje?

Odpověď: Hoboj

Hudební nástroj akordeon, lze nazvat také souslovím na TH. Jak se akordeonu říká?

Odpověď: Tahací harmonika

Existují dva základní druhy moderního klavíru, liší se od sebe na první pohled velikostí a také konstrukcí. Uveďte název alespoň jednoho typu klavíru.

Odpověď: Křídlo, Piano

Basový buben, Malý buben, Činely či Přechody, patří do skupiny předmětů, kterou obecně označujeme slovy na BN. O co se jedná?

Odpověď: Bicí nástroje

Hudební nástroj loutnového typu má ozvučnou skříň hruškovitého tvaru, krátký krk a čtyři až šest zdvojených strun. Je oblíbený hlavně v Itálii. Jak zní jeho název?

Odpověď: Mandolína

9.2 Zpěváci, zpěvačky, hudební skupiny a soubory

9.2.1. V Čechách

Richard Krajčo, je zpěvákem úspěšné kapely pocházející z Havířova. Jak se skupina jmenuje?

Odpověď: Kryštof

Jak zní příjmení frontmana české rockové skupiny Katapult?

Odpověď: Oldřich Říha

Český zpěvák s monogramem DB, vydal desky Illustratosphere či Entropicture, nazpíval také píseň On my head pro film Snowbordáci. Řekněte celé jméno zpěváka, který rád fotografuje vážky.

Odpověď: Dan Bárta

Česká zpěvačka populární hudby pochází z Brna během své kariéry nazpívala mnoho písní z nichž se staly hity dodnes oblíbené jsou její duety s Waldemarem Matušskou. Jak se čtyřnásobná vítězka ankety Zlatý slavík jmenuje?

Odpověď: Eva Pilarová

Monogram VM patří českému rockovému hudebníkovi a zpěvákovi, který zakládal skupinu Matadors, hrál se skupinami Blue Effect či Flamengo, ale od roku 1974 vystupuje s vlastní skupinou ETC. Řekněte obě jeho jména.

Odpověď: Vladimír Mišík

Předzdivku český Elvis získal zpěvák s monogramy KZ, z repertoáru Elvise Presleyho nazpíval například hit Černošský ghetto. Zpíval také se Spirituál kvintetem a z jeho sólové dráhy uveďme převzatou píseň Alenka z říše divů. Řekněte zpěvákovo celé jméno.

Odpověď: Karel Zich

9.2.2. V zahraničí

82 let se dožil americký zpěvák, jeden z hlavních představitelů středního proudu americké populární hudby. Držitel mnoha cen Grammy a podle mnohých nejlepší americký interpret všech dob. Řekněte celé jméno zpěváka, který patří k symbolům Ameriky.

Odpověď: Frank Sinatra

Akademický soubor písní a tanců ruské armády, složený výlučně z mužských zpěváků uvádí zejména ruské národní písně jako Kaťuša nebo Kalinka, pod kterým názvem je tento soubor znám?

Odpověď: Alexandrovci

Trubka, Klarinet, Trombón, Saxofon a Bicí. To je obvyklé hudební obsazení pro hudební skladby, které se obsazovaly od tradičního New Orleánského Jazzu, ale byl to tzv. bělošský Jazz. Jak se nazývají tyto skladby i popsany Jazzový soubor?

Odpověď: Dixieland

Originální hudba této irské zpěvačky a skladatelky je řazena ke stylu New Age. Výrazného úspěchu dosáhla zpěvačka už jedním z prvních alb s názvem Watermark. Pod kterým jménem hvězda irské hudby vystupuje?

Odpověď: Enya

Tento americký zpěvák a herec je dvojnásobným držitelem ceny Grammy, spolupracoval se skupinou Black Eyed Peas či rapperem Nellym. Jeho druhé album Futuresex/Lovesounds vyšlo v roce 2006. Uveďte alespoň jeho příjmení.

Odpověď: Justin Timberlake

Stálící na rockovém nebi je mladá kanadská zpěvačka, která vydala například alba: Under my skin či The Best Demn Thing. Uveďte alespoň zpěvaččino příjmení.

Odpověď: Avril Lavigne

Populární slovenský zpěvák a interpret se proslavil hity jako Marcel z malého města a nebo Korálky od Natálky. Jak se zpěvák, skladatel a textař jmenuje, celé jméno prosím.

Odpověď: Peter Nagy

Vlastní jméno tohoto britského rockového a popového zpěváka, pianisty a skladatele zní Reginald Kenneth Dwight. Známe jej však pod pseudonymem, který začíná písmeny EJ. Uveďte obě jména pseudonymu tohoto hudebníka.

Odpověď: Elton John

Zesnulý Luciano Pavarotti patřil mezi tzv. tři tenory. Řekněte celá jména obou jeho kolegů, s nimiž společně dokázal přiblížit operu širokým masám posluchačů?

Odpověď: Placido Domingo, Chosé Careras

9.3 Opery, operety

Jak se jmenuje opera Richarda Wagnera o prokletém námořníkovi jehož mohla spasit jen láska nevinné dívky?

Odpověď: Bludný Holanďan

Hrabě z Luny, Leonora, Manrico, to jsou hlavní postavy opery Giuseppe Verdiho. Jak se jeho hudební dílo jmenuje?

Odpověď: Trubadúr

Antonín Dvořák je autorem opery z období ruských dějin, kdy se na carský trůn tlačilo mnoho samozvanců. Jak se opera podle hlavního z uchazečů jmenuje?

Odpověď: Dimitrij

Jeden z hlavních hrdinů, této operety, žije dvojným životem, pro divadlo pan Floridor, pro klášter zbožný Célestin. Ve které operetě se tato dvojrole vyskytuje.

Odpověď: Mam'zelle Nitouche

Ve třetím jednání Smetanovy Prodané nevěsty zpívají rodiče Míchovi, Krušinovi, Kecal a hlavní hrdinka sextet slovy Na své štěstí dobře pomysli, nabádají nevěstu, aby uvážila svou budoucnost. Kterými slovy tento sextet začíná?

Odpověď: Rozmysli si Mařenko rozmysli

„Milostné zvířátko uděláme z vás, kolem krku dáme pozlacený pás“: zpívá v Prodané nevěstě tanečnice koktavému prost'áčkovi Vaškovi a přemlouvá ho, aby se oblékl do medvědí kůže. Jak zní exotické jméno tanečnice?

Odpověď: Esmeralda

Konflikt v Bizetově Carmen, způsobí ženská nestálost v lásce. Carmen dá nejprve přednost seržantovi potom jí okouzlí zápasník s býky. Písmeno J napovídá jméno seržantovo, hláskou E začíná jméno toreadora. Jak se postavy jmenují?

Odpověď: Escamillio, Don José

Toto operu složil Sergej Prokofjev na vlastní libreto, které zpracoval podle humorné předlohy italského dramatika Carla Gozziho. V názvu díla, které mělo premiéru v roce 1921 se objevuje číslovka a tropické ovoce. O kterou operu se jedná?

Odpověď: Láska ke třem pomerančům

Jak se jmenuje opera Leoše Janáčka, v níž skladatel použil jako předlohu k libretu, jedno drama Karla Čapka?

Odpověď: Věc Makropulos

9.4 Skladatelé

9.4.1. V Čechách

Modřanská polka později přejmenována na Škoda lásky je zřejmě ve světě nejznámější česká píseň. Oblibu a různé jazykové varianty získala v mnoha zemích během druhé světové války. Jak znělo celé jméno skladatele světoznámé polky?

Odpověď: Jaromír Vejvoda

Písnička Vínečko bílé je považována za lidovou, ale má svého autora. Byl jim lidový skladatel František Hřebačka, který zemřel roku 1970, písmena FM zkracují pseudonym, který si zvolil podle obce na východní Moravě, kde žil. Jak si říkal?

Odpověď: Fanoš Mikulecký

Český klavírista a skladatel, je spolu s Jiřím Bažantem a Vlastimilem Hárou, autorem hudby k filmu Starci na chmelu a k řadě dalších filmů a inscenací. Sólově vydal alba klavírních úprav, populárních melodií např. romantický klavír. Jak zní jméno a příjmení hudebníka?

Odpověď: Jiří Malásek

Tento český hudebník a textař hrál se skupinou Marsyas. Jeho písně zpívá řada skupina známých interpretů. V roce 2003 vydal album Fabrica Atomica a napsal také skladbu Hříšná těla křídla motýlí pro Anetu Langerovou. Řekněte celé jméno hudebníka.

Odpověď: Oskar Petr

9.4.2. V zahraničí

Který ruský skladatel zkomponoval roku 1941 v obléhaném Leningradě sedmou symfonii. Stačí příjmení.

Odpověď: Dmitrij Šostakovič

Řekněte alespoň příjmení německého skladatele, autora kantáty Carmina Burana.

Odpověď: Carl Orf

9.5. Výroba nástrojů

Ze slavné houslařské rodiny, pocházel italský stavitel houslí, který si roku 1680, zřídil samostatnou dílnu v Cremoně. Jeho díla svou dokonalostí dodnes představují vrchol v této oblasti. Jak se houslař jmenoval? Uveďte jméno i příjmení.

Odpověď: Antonio Stradivari

Smyčec tvoří dřevěná hůlka zvaná prut mezi jejímiž dvěma konci je napnutý jistý přírodní materiál, kterým hudebník vyluzuje tóny. Co je to za materiál?

Odpověď: Koňské žíně

9.6. Manažerská činnost

Byl manažerem několika hudebních skupin a zpěváků, z nichž nejznámějšími se staly Beatles. Řekněte alespoň příjmení muže židovského původu, který předčasně zemřel v roce 1967?

Odpověď: Brian Epstein

9.7. Písně, skladby

Nejznámější valčík Johana Strausse mladšího, nese v češtině název na písmena NKMD. Jak se populární skladba jmenuje?

Odpověď: na Krásném modrém Dunaji

Tento typ písně se přibližně v polovině 19. století v Rusku rozšířil jako zvláštní žánr folkloru. Původně lidový popěvek dostával aktuální obsah, reagující žertovnou formou na současné události. Jak se taková píseň nazývala?

Odpověď: Častuška

Která píseň Jaroslava Ježka, Jiřího Voskovce a Jana Wericha začíná slovy jednou z lese domů se nesa?

Odpověď: Ezop a brabenec

Písmena SJ zkracují název baletu, který na folklorní motivy, napsal původem ruský skladatel Igor Stravinský. Toto dílo se hraje nejen na divadelních scénách, ale také jako koncertní skladba. Jak zní jeho název?

Odpověď: Svěcení jara

Se jménem Rožmitálského kantora Jakuba Jana Ryby, spojujeme obvykle nejznámější českou pastorální mši, která se hrává vždy o Vánocích, kterými čtyřmi slovy na HMVB skladba začíná?

Odpověď: Hej mistře, vstaň bystře

Jedna moravská lidová píseň, začíná slovy zaspala nevěsta, kde se to stalo? Jak písnička pokračuje?

Odpověď: V Strážnickej dolině

U táborových ohňů se často zpívá oblíbená písnička s názvem na písmena ČŘ a úvodními slovy pod tou skálou...atd.

Odpověď: Červená řeka

9.8. Hudební teorie

Jak se nazývá italský pěvecký sloh, kladoucí důraz na dokonalé ovládnutí hlasu krásu a plnost tonu a zpěvní linii.

Odpověď: Bell Canto

Tento grafický symbol na počátku notové osnovy se používá pro partitury například vysokých dechových nástrojů nebo ženských hlasů. Jak se symbol nazývá?

Odpověď: Houslový klíč

Jednohlasí církevní zpěv bez doprovodu nástrojů je pojmenován podle papeže z doby ranného středověku. Jak se tento zpěv dodnes uchovaný beze změn, nazývá?

Odpověď: Gregoriánský chorál

Je to hudební znaménko pro opakování části skladby nebo také opakovací divadelní zkouška nebo opakovací hodina. Kterým termínem cizího původu na R, všechny tyto věci označujeme?

Odpověď: Repetice

10. Výtvarná výchova

10. 1. Architektura

Ve druhé polovině 19. a v první čtvrtině 20. století žil katalánský architekt, jehož nejznámější díla najdeme v Barceloně. Jak se autor katedrály Sagrada Familia a dalších secesních budov jmenoval? Stačí příjmení.

Odpověď: Antonio Gaudí

Architekti se dnes vracejí k typu jednopodlažních obytných stavení s vnitřním dvorem známých již od antického Říma. Většina oken obytných prostor je orientována do středověkého prostoru. Jak se tento typ staveb nazývá?

Odpověď: Atriový dům

Jednou z nejvýznamnějších gotických památek Rakouska a zároveň symbolem města Vídně se stal Dóm v centru rakouské metropole, který byl postaven ve 13-16 století. Komu je tento vídeňský chrám zasvěcen?

Odpověď: Svatému Štěpánovi

Tyto nízko energetické stavby. Které se v posledních letech prosazují také u nás, nepotřebují klasický zdroj tepla v němž by proudilo v topném médiu. Díky kvalitní izolaci a využívání odpadního tepla. Pod kterým názvem tyto stavby známe.

Odpověď: Pasivní domy

Ve kterém uměleckém slohu je postaveno pražské Národní divadlo?

Odpověď: Novorenesance

Architektonický prvek gotických staveb, představuje stupňovitě se zmenšující kamenný podpěrný nosník. Vystupuje z líce zdíva a obvykle nese arkýře, ochozy a balkony. Jak se typ velké konzole nazývá?

Odpověď: Krakorec

Jak se nazývá nejcharakterističtější prvek gotické architektury?

Odpověď: Lomený oblouk

10.2. Malířství

10.2.1. Malíři

V letech 1896 – 1986 žil český malíř, grafik a ilustrátor. V kresbě čerpal zejména z lidové tradice a odkazu Alše a Mánesa byl však též vynikajícím ilustrátorem, navrhoval známky či plakáty. Jak zní alespoň příjmení autora olomouckého orloje?

Odpověď: Karel Svoboda

Již v 18 století se staly Benátky turistickou atrakcí, toho využil i italský malíř, který maloval neobvykle živé a propracované obrazy města, později pokračoval ve své tvorbě také v Londýně. Uveďte alespoň jeho příjmení.

Odpověď: Caballero

Významný malíř vrcholné benátské renesance je autorem obrazů s náboženskou a mytologickou tematikou, portrétů a také krajin. Jeho dílo Apollo a Marsyas patří do sbírek obrazárny v Kroměříži. Jak zní alespoň jedno z jeho jmen začínající na T?

Odpověď: Tiziano

10.2.2. Obrazy

K největším skvostům drážďanské galerie Zwinger, patří jedno slavné dílo od Rafaela Santiho, jak se známý umělcův obraz jmenuje?

Odpověď: Sixtinská Madona

Německý renesanční malíř Albrecht Dürer namaloval několik oltářních obrazů. Jeden z nich vlastní i národní galerie v Praze. Před Madonou na něm klečí ti, kdo malbu zaplatili, ale i nejvyšší představitelé tehdejší duchovní a světské moci. Jak se obraz nazývá?

Odpověď: Růžencová slavnost

Autorem tohoto slavného obrazu je italský renesanční umělec Leonardo da Vinci. Jde o portrét ženy držící v náručí malou šelmu. Pod, kterým názvem je obraz známý?

Odpověď: Dáma s hranostajem

V pozdní tvorbě francouzského malíře Clauda Moneta se často objevuje téma vodních rostlin. O které rostliny šlo?

Odpověď: Lekniny

10.3. Sochařství

Český sochař, rodák z Nového města na Moravě, je autorem známé sochy nazvané Raněný, jež reaguje na hrůzy války. Jak se její autor, který zemřel v roce 1925, jmenoval? Stačí příjmení.

Odpověď: Jan Šturma

Jak se jmenuje současný český sochař, který je mimo jiné autorem posmrtné masky Jana Palacha. Prosím celé jméno.

Odpověď: Olbram Zoubek

10.4. Názvosloví

Jak se ve výtvarném umění, nazývá zobrazení panny Marie s mrtvým tělem Krista, po jeho snětí z kříže?

Odpověď: Pieta

10.5. Výstavní místa (galerie, stavby)

Věhlasnou florentskou obrazárnu založil již Lorenzo Medici a později název získala podle paláce, v němž sídlí. O kterou obrazárnu ve Florencii se jedná. Postačí, když řeknete to slovo z názvu, které začíná písmenem U.

Odpověď: Galleria degli Uffizi

V roce 1977 bylo v srdci Paříže dostavěno kulturní středisko jehož obnažená konstrukce z trubek, vzduchotechniky a eskalátorů budila rozpaky. Dnes je však předmětem zájmu turistů. Pod kterým názvem tuto budovu známe?

Odpověď: Centre Georges Pompidou

10.6. Fotografie

Jak fotografové nazývají metody opravování vad na negativech i pozitivěch fotografií?

Odpověď: Retuše

Patřil k nejvýznamnějším českým fotografům první poloviny 20. století, stal se průkopníkem avantgardních postupů ve fotografii, v Kolíně se na jeho počest pořádá od roku 1993 každé dva roky, fotografický festival. Jak zní alespoň jeho příjmení?
Odpověď: Jaromír Funke

10.7. Sklářství

Řadíme je ke klíčovým osobnostem českého sklářství druhé poloviny 20. století. Stali se manželi a za svá společná díla získali řadu ocenění na mnoha světových výstavách. Povězte příjmení alespoň jednoho z tvůrců našeho moderního sklářského umění.
Odpověď: Stanislav Libenský, Jaroslava Brychtová

11. Sport

11.1. Sportovní osobnosti

Charismatický pilot vozů formule jedna se v roce 1975 poprvé stal mistrem světa této automobilové třídy. Pod kterým jménem populárního Rakušana známe. Uveďte je celé.
Odpověď: Niki Lauda

Uveďte alespoň příjmení bývalého francouzského fotbalisty, který v současnosti zastává funkci předsedy unie evropských fotbalových asociací.
Odpověď: Michel Platini

Řekněte celé jméno českého sportovce, který na olympijských hrách v roce 1992, získal zlatou medaili v desetiboji
Odpověď: Robert Změlík

Jak se jmenuje vynikající česká tenistka, která zvítězila ve wimbledonu ve čtyřhře ve smíšené čtyřhře a konečně v roce 1998 i ve dvouhře? Prosím celé jméno.
Odpověď: Jana Novotná

V roce 1949 a 1950 se stala mladá česká krasobruslařka mistryní světa, pak odešla do emigrace a žije od té doby v USA. Jak se sportovkyně v dobách svých největších úspěchů jmenovala? Obě jména
Odpověď: Ája Vrzáňová

Narodil se v roce 1913 v české rodině ve Vídni a brzy se stal hvězdou rakouského fotbalu. Hrál za Rapid a Admiru Vídeň v roce 1937 přestoupil do Slávie Praha. Jak zní celé jméno našeho legendárního fotbalisty?
Odpověď: Josef Bican

11.2. Míčové hry

11.2.1. Basketbal

Tento severoamerický basketbalový tým je spojen zejména s působením Michaela Jordana, který jej přivedl k největším úspěchům. Jak se tým nazývá?
Odpověď: Chicago Bulls

Který výraz na P se v košíkové používá pro obrátku provedenou hráčem kolem jedné nohy?
Odpověď: Pivo

11.2.2. Fotbal

Tradiční fotbalový klub ukrajinské první ligy, sídlí v hlavním městě a byl založen roku 1927. Jak se jmenuje?

Odpověď: Dynamo Kyjev

Jeden z nejstarších a také nejznámějších sportovních klubů Itálie sídlí v Turíně, jak se klub jmenuje?

Odpověď: Juventus

Hlasy vybraných sportovních novinářů, vybírají každoročně nejlepšího fotbalistu Evropy, jakou cenu takovýto hráč získá?

Odpověď: Zlatý míč

Kterým slovem na L se například ve fotbale označuje střední obránce volně operující po hřišti?

Odpověď: Libero

11.2.3. Tenis

Jak se jmenuje areál pro tenisové zápasy pro French open?

Odpověď: Roland Garros

Písmena DC krátí anglický název každoroční tenisové soutěže reprezentačních týmů mužů pod písmeny FC se skrývá její ženská obdoba. Jak se obě prestižní tenisová klání pořádaná mezinárodní tenisovou federací nazývají?

Odpověď: Davis cup, Fed cup

Jak se v míčových hrách například v tenise, nazývá úder se silnou rotací míče?

Odpověď: Čop

11.3. Zimní sporty

Jak se nazývá prostor na hokejových stadionech, který je zahrazením ledové plochy a odcházejí tam hokejisté vyloučení za hry.

Odpověď: Trestná lavice

Na německých sportovištích v Obersdorfu a Garmisch-Partenkirchenu a na Rakouských v Innsbrucku a Bischofshofenu se pořádají mezinárodní soutěže ve skocích na lyžích.

Jak se tento soutěžní seriál nazývá?

Odpověď: Turné čtyř můstků

11.4. Společenské hry

Origami je prastaré japonské umění jehož kořeny sahají přibližně do 9. století, dodnes je v Japonsku velmi populární a učí se mu už malé děti. Kterými dvěma českými slovy vyjádříte v čem spočívá?

Odpověď: Skládání papírů

Jak se nazývá společenská hra na zvláštní šachovnicové desce v níž vyhrává ten, kdo dříve přemístí své figurky do původního postavení spoluhráče.

Odpověď: Halma

Jak se nazývá hazardní hra, při níž vítězí ten, kdo hozenou minci nejvíce přiblíží dané linii?

Odpověď: Čára

11.5. Sportovní náčiní

Toto tělocvičné nářadí je tvořeno dvěma závažími spojenými držadlem. Jak se nářadí jmenuje?

Odpověď: Činky

Tuto jednoduchou střelnou zbraň znaly už pravěcí lidé, na její zhotovení se používalo dřevo a zvířecí šlachy. V dnešní době se používá jako sportovní nářadí. Co to je?

Odpověď: Luk

Kdysi se tak nazývala vysoká bota se zahrnutým horním okrajem. Dnes se stejným slovem označuje silná punčocha bez chodidel, jak se takovým chráničem, které používají hlavně hokejisté nebo fotbalisté říká?

Odpověď: Štulpny

11.6. Jezdectví

Je to jedna z disciplín jezdeckého sportu, při které jezdec s koněm překonávají dráhu s překážkami rozestavenými na kolbišti, kuň musí prokázat ovladatelnost, skokové schopnosti, obratnost i rychlost. Jak se tato soutěž nazývá?

Odpověď: Parkurové skákání

Ve Vídni existuje tradiční zařízení určené pro drezůru čistokrevných lipicánů. Jak se tato instituce a zároveň i způsob drezůry koní, podle země původu nazývají?

Odpověď: Španělská jezdecká škola

11.7. Atletika

Běh na sto metrů, skok do dálky, vrch koulí, skok do výšky, běh na čtyři sta metrů, běh na sto deset metrů překážek, hod diskem, skok o tyči, hod oštěpem a běh na tisíc pět set metrů. Jak se nazývá atletický závod o těchto disciplínách?

Odpověď: Desetiboj

Jak se ve sportovních odvětvích nazývá složitější cvik nebo soustava cviků například v krasobruslení či gymnastice?

Odpověď: Figura

11.8. Cyklistika

Skupina cyklistů jedoucích při závodě v silniční cyklistice v uzavřeném útvaru, se označuje francouzským slovem na P, kterým?

Odpověď: Peloton

Jak se nazývá speciální pneumatika pro závodní kolo, jejíž plášť tvoří s duší jediný celek?

Odpověď: Galuska

11.9. Ostatní sporty

Jak se nazývá kondiční cvičení při hudbě?

Odpověď: Aerobik

Nazývá se jedna z disciplín sportovní střelby Trap. Ano nebo ne?

Odpověď: Ano

Toto prastaré japonské bojové umění jehož kořeny sahají do 9. století se zaměřuje zejména na sebeobranu. Jeho název lze do češtiny přeložit jako jemné umění. Jaký je originální název?

Odpověď: Džiu-džitsu

Jak se nazývá sport, který spočívá ve zvedání činky nad hlavu podle určitých pravidel?

Odpověď: Vzpírání

Jak se nazývá prvek v ovládání kánoe či kajaku, kdy vodák dokáže otočit plavidlo o 360 stupňů kolem podélné osy.

Odpověď: Eskymácký obrat

V tomto městě ve spojených státech se na speciálním okruhu koná automobilový závod Formule 1, o které město jde?

Odpověď: Indianopolis

11.10. Olympijské hry

Jak se jmenuje kanadské město ve kterém se konaly zimní olympijské hry v roce 1988?

Odpověď: Calgary

Lyžařské středisko na severovýchodě amerického státu New York bylo dvakrát dějištěm zimních olympijských her a to v roce 1932 a v roce 1980. Jak se městečko jmenuje?

Odpověď: Lake Placi

Mezi olympijské sporty patří kolektivní míčová hra probíhající v bazénu. Jak se sport zdatných plavců jmenuje?

Odpověď: Vodní pólo

Ve kterých městech se budou konat nejbližší olympijské hry? Zimní v roce 2010 a letní v roce 2012?

Odpověď: Vancouver, Londýn

11.11. Sportovní pojmy

Ve sportovním klání se cení čestná a slušná hra podle pravidel. Takové chování sportovců je také každoročně oceňováno na domácí i mezinárodní úrovni. Jak se taková hra nazývá souslovím převzatým z angličtiny?

Odpověď: Fair play

Italská slova na SM, označují nebezpečný akrobatický skok, přeneseně také zoufalý odvážný čin. Který pojem to je?

Odpověď: Salto mortale

Oddechový čas se v některých oddechových sportech například v hokeji či ve volejbale anglickým souslovím na TO. Jak zní?

Odpověď: Time out

Odměnou po náročné fyzické námaze například po sportovní aktivitě je pocit dobré nálady způsobený tzv. endorfiny. Právě díky tomu se endorfinům někdy přezdívá dvěma slovy na HŠ. Jak zní?

Odpověď: Hormon štěstí

12. Pracovní činnosti (vaření)

12.1. Pokrmy

Jak se obecně nazývá pokrm připravený z kousků masa dušeného na cibuli paprice a koření.

Odpověď: Guláš

Zejména v ruské a ukrajinské kuchyni je oblíbená hustá zeleninovo-masová polévka Boršč. Co je její hlavní ingrediencí, která polévce dodává její charakteristické zabarvení?

Odpověď: Červená řepa

Kterým českým ekvivalentem je možné nahradit anglický název pokrmu Cornflakes?

Odpověď: Kukuřičné lupínky

Opečená slanina s vejci případně šunka či uzené maso s vejci, to je pokrm oblíbený hlavně na britských ostrovech. Jak zní anglický název tohoto jídla?

Odpověď: Ham and Eggs

Tradiční součástí anglické snídaně je Polič. Vyjádřete slovy na OK , co to je?

Odpověď: Ovesná kaše

Oblíbenou pochoutkou k pivu či vínu jsou oříšky Kešu, které rostlině za ně vděčíme. Stačí uvést její české rodové jméno.

Odpověď: Ledvinovník západní

Tento druh cukrovinky má tvrdý povrch, uvnitř je náplň nejčastěji ořechová, ovocná a podobně. Jak se takové cukrovince říká slovem z Francouzštiny?

Odpověď: Furé

Především při pečení moučníků se používá sladidlo, které je smícháno s aromatickým kořením, které poskytují plody jisté jihoamerické liány. O které sladidlo se jedná?

Odpověď: Vanilkový cukr

Trvanlivá uzená klobása z tučného masa byla specialitou z maďarského města Békéscsaba. Jak se takové silně kořeněné klobáse u nás říká?

Odpověď: Čabajka

12.2. Nápoje

Ze kterých dvou základních surovin připravíme nápoj zvaný espresso

Odpověď: Káva, Voda

12.3. Kuchyňské potřeby

V čínské kuchyni se mimo jiné používá také hluboká pánev, která se rozšířila i do našich domácností. Jak se jí jednoslabičným slovem na W, říká?

Odpověď: Wok

Tato anglické slovo označuje piknik s opékáním na zvláštním zařízení. Případně se tak nazývá, samo opékačí zařízení. Řekněte toto anglické slovo.

Odpověď: Barbekjů

Domácí elektrospotřebič běžně označovaný souslovím na KR slouží k přípravě pokrmů. Příklad obsahuje zejména mixér nebo různé druhy šlehačů či hnětačů. Jak se tomuto zařízení říká?

Odpověď: Kuchyňský robot

13. Kultura

13.1. Filmová produkce

13.1.1. česká produkce

Dramatik a scénárista Jiří Hubač napsal televizní hru poprvé uvedenou v roce 1981, kde roli nerudného důchodce Šantrocha ztvárnil Miloš Nedbal. Jak se tato inscenace jmenuje?

Odpověď: Nezralé maliny

Ve které filmové pohádce na písmena ŠSP zazní píseň Slza s tváře padá v podání Heleny Vondráčkové?

Odpověď: Šíleně smutná princezna

Tato filmová moralita Věry Chytilové z roku 1988, vypráví o partě amatérských divadelníků, jejichž bohémský způsob života, naruší nevyhlášená nemoc. Jak se jmenuje film, v němž hlavní role hráli převážně členové divadla Sklep?

Odpověď: Kopytem sem, kopytem tam.

V tomto filmu Martina Fryče z roku 1932, pronesl Vlasta Burian svou slavnou urážku hlavy státu totiž: „že císař pán je vůl“. Ve kterém filmu to bylo?

Odpověď: Anton Špelec, ostrostřelec

V zahrádkářské kolonii na Libeňském ostrově v přilehlém přístavu a na velkém bleším trhu se odehrává děj nového filmu Petra Jarchovského a Jana Hřebejka. Jak byla tato komedie nazvána?

Odpověď: U mě dobrý

V roce 1988 natočil režisér Tomáš Vorel povídkový film, v němž představil tvorbu tehdy ještě poloamatérských divadelních souborů Mimóza, Kolotoč, Vpřed, Křeč a Sklep. Divákům utkvěl především Melodram na brigádě od divadla Sklep. Jak se film jmenuje?

Odpověď: Pražská pětka

Opakuji: „Neolizujte, železné zábradlí, neolizujte ani namrzlé kliky dveří, konec hlášení.“ Ve kterém českém filmu toto důrazné, leč jak se ukáže marné varování zaznělo?

Odpověď: Obecná škola

Tento trezorový film Zdeňka Syrového z roku 1969. Vznikl podle stejnojmenného románu Evy Kantůrkové. Vypráví příběh vdovy, která učiní z pohřbu svého manžela, tichou demonstraci proti režimu. Jak zní název filmu?

Odpověď: Smuteční slavnost

Od roku 1998 zpovídá hosty ve své talk show, oblíbený moderátor a herec Marek Eben. Jak se pořad České televize jmenuje?

Odpověď: Na plovárně

Tento muž vedl výpravu pražských otužilců v cimrmanovské hře Smoljaka a Svěráka. Název kry začíná slovy Dobytí severního pólu Čechem a pokračuje jménem a příjmením velitele výpravy. Jak se jmenoval celým jménem?

Odpověď: Karel Němec

Limonádový Joe, kladný hrdina a pistolník ze stejnojmenného filmu nepil zásadně alkohol nýbrž jiný nápoj, který?

Odpověď: Kolalokova limonáda

V roce 1937 zfilmoval Hugo Hass, Čapkovo drama Bílá nemoc. Sám ve filmu vytvořil postavu mírumilovného lékaře, protihráče postavy diktátora, který vede zemi do války, toho ztvárnil Zdeněk Štěpánek. O které dramatické postavy se jedná.

Odpověď: Galén a Maršál

13.1.2. zahraniční produkce

První film ze série dobrodružných příběhů Indiana Jonese nenes jako jediný ve svém titulu hrdinovo jméno. Jak se film jmenuje?

Odpověď: Dobyvatele ztracené archy

V pořadí sedmý film z oficiální série o Jamesi Bondovi byl zároveň posledním snímkem v němž hlavní roli ztvárnil Sean Connery. Jak se film z roku 1971 jmenuje?

Odpověď: Diamanty jsou věčné

Hlavní hrdina filmu Černočerná tma, kterého představoval Vin Diesel se objevuje též v dalších pokračováních tohoto vědecko-fantastického filmu. Jak se hlavní hrdina, trestanec se zvláštní schopností vidět ve tmě, jmenuje?

Odpověď: Riddick

Tato zfilmovaná Májovka navázala na film Žut, v němž protagonista Kara ben Mensi v podání Lexe Barkera, odstranil obávaného banditu. Jak zní název pokračování z roku 1965, v němž je hrdina hostem Padišáha.

Odpověď: Divokým Kurdistánem

Je to americký film z roku 1957, který se celý odehrává v místnosti porotců. Postavu jednoho z nich vytvořil Jiří Voskovec. Jak zní název soudního dramatu, který má filmovou i divadelní podobu.

Odpověď: Dvanáct rozhněvaných mužů

Toto filmové drama Jima Sheridana získalo v roce 1997 tři nominace na Zlatý globus. Film vypráví příběh bývalého člena irské republikánské armády, který se vrací po 14 letech z vězení. Jak zní název tohoto filmu.

Odpověď: Boxer

Film Andrzeje Wajdy z roku 2007 pojednává o masakru tisíců polských důstojníků zajatých rudou armádou v roce 1940. Jak se tento historický snímek nazývá?

Odpověď: Katyně

Zásilka drog schovaná v hrací panence se shodou okolností dostane do bytu v němž žije slepá žena. To je výchozí situace dnes už klasického amerického filmového trihleru v němž excelovala Audrey Hepburnová. Jak se film jmenuje česky?

Odpověď: Čekej do tmy

13.1.3. Filmové osobnosti

13.1.3.1. české osobnosti

Dlouholetý spolupracovník režiséra Oldřicha Lipského byl autorem scénářů k takovým filmům jako například Limonádový Joe nebo Adéla ještě nevečeřela. Jak se spisovatel, režisér a scénárista jmenoval? Stačí příjmení

Odpověď: Jiří Brdečka

Monogram patří českému herci, který žil v letech 1902 až 1975, byl skvělým představitelem zejména komických rolí, nezapomenutelná je jeho postava krále, otce pyšné princezny Krasomily. Jak zní celé hercovo jméno?

Odpověď: Stanislav Neumann

V roce 1923 se narodil český herec, který si zahrál například záludného generála Otise v komedii Pane, vy jste vdova nebo docenta Mlejníka v komedii Což takhle dát si špenát. Řekněte hercovo příjmení.

Odpověď: Čestmír Řanda

„Pojďte pane budeme si hrát“ říkali vždy na počátku jednotlivých dílů tohoto seriálu dva medvědi. Jak zní celé jméno jejich tvůrce, animátora, scénáristy a spolu režiséra?

Odpověď: Břetislav Pojar

Je jednou ze zakladatelek české loutkářské filmové školy, do jejíž dílny patří například filmy: Vzpouza hraček či Zlatovláska. Řekněte alespoň příjmení režisérky

Odpověď: Hermína Týrlová

Český herec s monogramem KE zemřel v roce 1993, charakteristický obličej, jej předurčil ke komediálním rolím a vytvořil mnoho drobných figurek, např. strážce pokladu v pohádce Pyšná princezna či Pancho Kida v Limonádovém Joeovi. Řekněte jeho celé jméno.

Odpověď: Karel Effa

První filmovou rolí této významné české herečky byla Mefistofela ve filmu Zdenka Podskalského Kam čert nemůže z roku 1959. Jak zní celé jméno této oblíbené filmové i divadelní herečky?

Odpověď: Jana Hlaváčová

Český herec, kaskadér a moderátor se do povědomí veřejnosti dostal zejména slavnou větou: "Hliník se odstěhoval do Humpolce", ve filmu Marečku podejte mi pero. Prosím o celé jméno tohoto příležitostního herce.

Odpověď: Zdeněk Srstka

K úspěšným dílům scenáristky a režisérky s monogramem MP, patří snímky Jak vytrhnout velrybě stoličku, Jak dostat tatínka do polepšovny či S tebou mě baví svět. Uveďte celé jméno autorky těchto oblíbených rodinných komedií?

Odpověď: Marie Poledňáková

Roli Terezy v písničkovém retro filmu Rebelové ztvárnila původem slovenská herečka s monogramem ZN. Jak se herečka, kterou jsme mohli vidět i v pořadu Star dance jmenuje? Stačí příjmení.

Odpověď: Zuzana Norisová

Tento český herec je znám například jako doktor práv Jindřich Mráček ze známého filmu o konci vodníků v Čechách. Jak se herec jmenuje. Celé jméno, prosím.

Odpověď: Jaromír Hanzlík

Ve svém filmovém zpracování Babičky, z roku 1971, obsadil režisér Antonín Moskalyk do titulní role, brněnskou herečku. Jak zní alespoň její příjmení?

Odpověď: Jarmila Kurandová

V pořadu Taxík vítal řidič pasažéry slovy: „V našem taxíku, můžete být v balíku“. A v zápětí jim vysvětlila jakých podmínek mohou jet zadarmo a ještě dostanou peníze. V taxíku se totiž soutěžilo a řidič byl i moderátorem. Který herec, obě role Taxíku zvládal. Uveďte celé jméno.

Odpověď: Aleš Háma

Významný český herec, byl spoluvůrcem hereckého stylu Činoherního klubu. Sahrál také velké filmové role například v Petrolejových lampách, Juraje Herce nebo ve filmech Františka Vlácilá Adelheid nebo Údolí včel. Jak zní celé jméno tohoto herce?

Odpověď: Petr Čepek

13.1.3.2. zahraniční osobnosti

Americký režisér s monogramem GL se proslavil zejména svou ságou Hvězdné války. Řekněte celé jméno tohoto režiséra, producenta a scenáristy.

Odpověď: George Lucas

V květnu 2008 zemřel známý americký režisér, jehož filmy oceňovali i čeští diváci například Vzpomínky na Afriku s Meryl Streepovou v hlavní roli. O kterého režiséra jde?

Odpověď: Sydney Pollack

Bosenský filmový režisér studoval FAMU v Praze, je autorem filmů: Tatínek na služební cestě, Vzpomínáš na Dolly Bell či Underground. Řekněte alespoň režisérovo příjmení.

Odpověď: Emir Kusturica

Uved'te celé jméno amerického herce, který ztvárnil titulní roli ve filmu Rain Man
Odpověď: Dustin Hoffman

Sedm let v Tibetu, Dvanáct opic či Trója, to jsou názvy filmů, které spojuje jméno amerického herce s monogramem BP. O koho se jedná? Prosím celé jméno.
Odpověď: Brad Pitt

Amerického filmového herce jehož jméno začíná hláskami RCh jsme mohli vidět jako jednoho ze třech mušketýrů, největší slávu mu však přinesli televizní seriály např. Ptáci v trní. Řekněte Hercovo celé jméno.
Odpověď: Richard Chamberlain

Americký herec s iniciálami CHB byl nezapomenutelný například jako Bernardo v Sedmy statečných, či jako záhadný mstitel ve filmu Tenkrát na západě. Jak zní alespoň hercovo příjmení?
Odpověď: Charles Bronson

Tento americký filmový herec byl obsazován do rolí mužných hrdinů především ve westernech. Do paměti diváků se zapsal především rolí Rhett Butlera ve filmu Jih proti severu. Řekněte celé jméno tohoto herce.
Odpověď: Clark Gable

Americký filmový herec, tanečník a režisér s monogramy GK zemřel v roce 1996, natáčel zejména hudební filmy z nichž připomeňme především Zpívání v dešti. Uved'te celé jméno tohoto držitele zvláštního Oskara z roku 1951.
Odpověď: Gene Kelly

Na mezinárodním filmovém festivalu v Karlových Varech v roce 2008 převzal křišťálový globus za mimořádný umělecký přínos světové kinematografii americký herec, producent a režisér. Jak zní celé jméno oceněného umělce?
Odpověď: Robert de Niro

Jedním z nejvýznamnějších japonských filmových režisérů, byl muž s iniciálami AK. Točil filmy z prostředí poválečného Japonska, proslul ale i svými historickými filmy, z nichž Sedm samurajů, dosáhlo světového úspěchu. Řekněte celé jméno režiséra.
Odpověď: Akira Kurosawa

V září 2008 zemřel ve věku 83 let americký herec se zářivě modrýma očima, kterého známe například z filmů Frajer Luke nebo Barva peněz. Uved'te jeho celé jméno.
Odpověď: Paul Newman

V hororu Alfreda Hitchcocka Psycho, vytvořil hlavní roli psychopatického vraha, americký herec s iniciálami AP. Jak zní jeho jméno a příjmení?
Odpověď: Anthony Perlina

Tento americký herec, který zemřel v roce 2001, zůstane do paměti diváků zapsán především rolí požívačného Alexise ve filmu Řek Zorba. Řekněte hercovo jméno a příjmení.
Odpověď: Anthony Quinn

13.1.4. Filmová teorie

Podstatou tohoto typu veselohry je dynamický sled gegů, podložený jednoduchým dějem akčního rázu, který často postrádá logiku a je veden až do absurdity. Pojmenujte takovou bláznivou veselohru dvěma slovy, při čemž slovo na C je anglické.

Odpověď: Crazy komedie

Termínem Cinema-vérité se označují takové snímky při nichž tvůrci využívají skrytou kameru, dokumentární postupy nebo další prostředky zachycující bezprostřední skutečnost. Jak se do češtiny překládá termín Cinema-vérité?

Odpověď: Film-pravda

Ve filmech o divokém západě bývá vidět jistá rekvizita, plakát s portrétem člověka a výrazným nápisem, který lze do češtiny přeložit jako hledaný či hledaná. Jak zní toto upozornění v anglickém originále?

Odpověď: Wanted

13.2. Divadelní umění

13.2.1. České divadlo

V roce 1948, uvedlo Osvobozené divadlo v úpravě Jiřího Voskovce a Jana Wericha, americký muzikál Divotvorný hrnec. Dominantní postavou své adaptace učinili typického českého vodníka. Jak zní jméno této divadelní postavy?

Odpověď: Čochtan

13.2.2. Herci

Mladá česká herečka s monogramem AK hraje v druhé řadě seriálu Dobrá čtvrť, Zuzanu Haselbachovou, která se nedostane na medicínu a pracuje jako sanitářka v nemocnici. Řekněte alespoň hereččino příjmení

Odpověď: Kulovaná Anna

13.2.3 Divadelní budovy

Dvě divadla naší metropole jedno se sídlem na Anenském náměstí, druhé v Jungmanově ulici, mají ve svých názvech jistý architektonický prvek, součást schodiště. Která dvě divadla mám na mysli?

Odpověď: Na Zábradlí, Bez Zábradlí

Tuto soukromou komorní scénu na Starém městě založil v roce 1992 herec Milan Hein, který je také jejím majitelem a uměleckým ředitelem. Jaký název scéna dostala?

Odpověď: Divadlo Ungelt

Tato divadelní scéna našeho hlavního města si vloni připomněla 120 výročí otevření divadelní budovy, která zahájila svou činnost v roce 1888 s názvem Nové německé divadlo. Jak se scéna jmenuje dnes?

Odpověď: Státní opera Praha

Tuto pražskou divadelní scénu, založil v roce 1975 Jaroslav Vostrý, v osmdesátých byla součástí Divadla na Vinohradech, dnes je samostatná. Působili nebo působí zde například režiséři Kačer, Menzel, Schorm, Krobot, či herci Pucholt, Landovský, Čepek, Abrahám Šafránková a jiní. O které divadlo jde?

Odpověď: Činoherní klub

Do hereckého souboru, této pražské scény, kterou provozuje městská část Praha 6, patří například. Tatiana Vilhelmová, David Novotný, Marta Isoová nebo Ivan Trojan. Jak se scéna nazývá?

Odpověď: Dejvické divadlo

13.2.4 Divadelní teorie

Jak zní název dramatického umění, v němž nonverbální výrazové prostředky svou sdělností nahrazují slova?

Odpověď: Pantomima